



กสทช.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการ

“ศึกษาผลกระทบของ OTT ต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
และแนวทางการส่งเสริมและกำกับดูแล”

เล่ม 3 :

การศึกษาในบริบทของไทย : กฎหมาย นโยบาย และแนวทางในการกำกับดูแลสื่อ



เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)

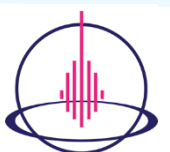
โดย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 ธันวาคม 2563

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULA UNISEARCH, CHULALONGKORN UNIVERSITY



สารบัญ

บทนำ.....	1
บทสรุปผู้บริหาร	3
การศึกษาในบริบทของไทย : กฎหมาย นโยบาย และแนวทางในการกำกับดูแลสื่อ	5
1. สภาพการณ์ปัจจุบันของการกำกับดูแลสื่อ OTT ในไทย.....	5
2. แนวคิดด้านการกำกับดูแลสื่อ	7
2.1 แนวคิดมิติการพิจารณาการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	7
2.1.1 วัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลโดยรัฐ.....	7
2.1.2 กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหา	7
2.1.3 รูปแบบสำคัญของการกำกับดูแลเนื้อหา.....	8
2.1.4 การส่งเสริมคุณภาพของเนื้อหา.....	9
2.1.5 แนวโน้มของรูปแบบในการกำกับดูแล.....	10
2.2 แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง (media self-regulation).....	10
2.2.1 การกำกับดูแลตนเอง/กันเอง (self-regulation).....	10
2.2.2 การกำกับดูแลตนเองและการกำกับดูแลร่วม (Self-Regulation and Co-Regulation)	12
2.2.3 การกำกับดูแล 2.0 (Regulation 2.0)	15
2.2.4 แนวคิดภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน.....	16
3. กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	17
3.1 สรุปสาระโดยสังเขปของกฎหมายและนโยบาย.....	17
3.1.1 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	18
3.1.2 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551	21
3.1.3 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	25
3.1.4 พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559	28

3.1.5	พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560	28
3.1.6	พระราชบัญญัติสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562.....	32
3.1.7	กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	34
3.2	ความเกี่ยวพันกับหน่วยงานต่าง ๆ และอำนาจกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง	48
3.2.1	คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	48
3.2.2	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.....	49
3.2.3	คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค.....	50
3.2.4	คณะกรรมการอาหารและยา.....	50
3.2.5	กรมทรัพย์สินทางปัญญา.....	51
3.3	กรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย และนโยบายปัจจุบัน.....	52
3.3.1	ด้านเนื้อหารายการ	52
3.3.2	ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	54
3.3.3	ด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน.....	58
3.4	สรุป.....	59
4.	กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่บังคับใช้กับกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์	60
4.1	สรุปสาระโดยสังเขปของกฎหมายและนโยบาย	60
4.1.1	สภาพทั่วไป.....	60
4.1.2	การกำกับดูแลภาพยนตร์ในปัจจุบัน	61
4.2	ความเกี่ยวพันกับหน่วยงานต่าง ๆ และอำนาจกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง	77
4.2.1	กระทรวงวัฒนธรรม	77
4.2.2	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	78
4.2.3	คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี	78
4.2.4	กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์	78
4.3	กรณีศึกษา ที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย และนโยบายปัจจุบัน.....	78
5.	ข้อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายเดิมที่มีอยู่	80
5.1	กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	80
5.2	กิจการภาพยนตร์	83
6.	แนวทางการกำกับดูแล OTT ในบริบทไทย: ทักษะของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	85

6.1	ตารางสรุปการแสดงทัศนะด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์	86
6.2	ทัศนะต่อแนวทางการกำกับดูแลในรูปแบบต่าง ๆ	94
6.2.1	แนวทางอย่างกว้างของการกำกับดูแล.....	94
6.2.2	แนวทางสำหรับการกำกับดูแล	95
6.2.3	รายละเอียดและวิธีการดำเนินงาน	95
6.3	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	96
6.3.1	หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหลักในฐานะของความเป็นสื่อ	96
6.3.2	หน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้องในการทำงาน	97
6.3.3	องค์กรและความร่วมมืออื่น ๆ.....	97
6.4	ความเป็นบริบทไทยในเชิงกำกับดูแลเนื้อหา	97
เอกสารอ้างอิง		99

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจตามกฎหมาย	52
ภาพที่ 2	ขั้นตอนการปิดเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย จากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	59

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	การจัดผังรายการและสัดส่วนรายการโดยแบ่งตามประเภทการประกอบกิจการ	23
ตารางที่ 2	การเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กับบริการ OTT ในปัจจุบัน.....	84
ตารางที่ 3	สรุปการแสดงทัศนะด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์	86

ด้วยสภาพปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วซึ่งจะเห็นได้จากการเติบโตของอินเทอร์เน็ตที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนจนส่งผลให้พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป ผู้ชมมีความต้องการรับชมเนื้อหารายการในรูปแบบวิดีโอและรายการออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในกิจการที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโดยตรงนั้นก็คือกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในรูปแบบเดิม โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของการให้บริการเสียงและภาพผ่านอินเทอร์เน็ต (Over-the-Top หรือ OTT) ถือเป็นช่องทางในการให้บริการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในการรับฟังและรับชมรายการต่าง ๆ เนื่องจากสามารถรับฟังและรับชมได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านหลากหลายอุปกรณ์ เช่น Smartphone, Tablet, Laptop เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการรับฟังรับชมรายการเพิ่มมากขึ้น แตกต่างจากการให้บริการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ออกอากาศผ่านช่องทางแบบเดิมที่ผู้บริโภคสามารถรับฟังรับชมรายการวิทยุรายการโทรทัศน์ตามผังรายการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บริการ OTT เติบโตอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะมีผู้รับบริการเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง และคาดการณ์ว่าในอนาคตจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก โดยหากพิจารณาตลาด OTT ในไทยพบว่ามีการเติบโตอย่างรวดเร็วและอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบการที่ให้บริการบนช่องทางแบบเดิมได้

ปัจจุบัน การให้บริการ OTT ในประเทศไทยไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลเช่นเดียวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทำให้ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายกระจายเสียงและโทรทัศน์ ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการประกอบกิจการและการแข่งขัน สถานการณ์ด้านความได้เปรียบต่าง ๆ ของการให้บริการ OTT ในต่างประเทศก็เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งประเทศต่าง ๆ มีความพยายามที่จะกำหนดนโยบายและแนวทางในการกำกับดูแลการให้บริการ OTT โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปที่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการสื่อโทรทัศน์ หรือ Audiovisual Media Services (AVMS) โดยในการปรับปรุงครั้งล่าสุดกลุ่มประเทศยุโรปมีเป้าหมายที่จะสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรทัศน์และต้องการที่จะเข้าไปกำกับดูแลบริการ OTT TV ประเภท Video Sharing Platform

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการให้บริการ OTT ที่มีต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของการให้บริการ OTT ต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในปัจจุบัน และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตลอดจนผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ กรณศึกษา นโยบาย แนวทาง หรือวิธีการในการกำกับดูแลบริการ OTT รวมถึงปัจจัยความสำเร็จของการผลิตและนำเสนอเนื้อหารายการผ่านบริการ OTT เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำกับดูแล OTT ให้

ครอบคลุมทุกมิติเพื่อให้เกิดภูมิทัศน์ในการแข่งขันที่เท่าเทียมยิ่งขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ไทย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมสื่อและสังคมโดยรวมต่อไป

โดยในเล่มนี้ จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษากฎหมาย นโยบาย และแนวทางในการกำกับดูแลสื่อใน บริบทของไทย

จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบริการ Over the Top (OTT) กับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในบริบทของประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นไปยังมิติของกฎหมาย นโยบาย แนวทางในการกำกับดูแลสื่อ มีข้อสรุปดังต่อไปนี้

1. กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559, พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560, พระราชบัญญัติสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562, พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฯ (ฉบับที่...) พ.ศ.... (การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ (e-Service))

แนวทางกำกับดูแลดังกล่าวถือเป็นการกำกับดูแลโดยรัฐ โดยมีประเด็นการกำกับดูแลสำหรับทั้งกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ได้แก่ เวลาการออกอากาศ เนื้อหารายการ สัดส่วนเนื้อหารายการ การแข่งขัน มาตรฐานทางเทคนิค คุณภาพบริการ และการคุ้มครองผู้ใช้บริการ ตลอดจนการโฆษณาและผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏในเนื้อหารายการ โดยมีบทลงโทษทั้งทางปกครองและทางอาญา ทั้งนี้มีความเกี่ยวพันกับหน่วยงานต่าง ๆ ในเชิงอำนาจกำกับดูแล อันได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, คณะกรรมการอาหารและยา และกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

2. กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่บังคับใช้กับกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ สังกัดได้กระทรวงวัฒนธรรม จะเป็นผู้พิจารณาตรวจเพื่ออนุญาตฉายและให้เรตติ้งภาพยนตร์ ตลอดจนถึงการประกอบกิจการภาพยนตร์และกิจการวีดิทัศน์ ทั้งนี้ภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ยังรวมถึงการอนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศในราชอาณาจักรไทยอีกด้วย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี และกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โดยถือเป็นการกำกับดูแลโดยรัฐ

3. ข้อปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่มีอยู่ จากการกำกับดูแลในส่วนของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการด้านภาพยนตร์และวีดิทัศน์ มีดังต่อไปนี้

ในส่วนของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พบปัญหาได้แก่

1) ด้านกำกับดูแลเนื้อหารายการ อันเนื่องมาจากการที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ถัดมาคือระเบียบมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ทำให้ต้องเกิดการตีความและส่งผลต่อการบังคับใช้ และสุดท้ายคือ การมีผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนและรับใบอนุญาตเข้ามาประกอบกิจการด้านโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ทำให้กำกับดูแลเนื้อหารายการไม่ได้

2) ด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน มีปัญหาในส่วนที่จะต้องใช้นหน่วยงานอื่นและกฎหมายประกอบอื่นเข้ามาดำเนินการ

3) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค พบว่าอำนาจของเจ้าหน้าที่มีจำกัด โดยมีเฉพาะส่วนของการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ไม่ครอบคลุมด้านอื่น ๆ และการต้องบูรณาการหลายหน่วยงานเพื่อแก้ปัญหาเดียวที่เกิดขึ้น

ส่วนกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พบปัญหาด้านเนื้อหาเป็นหลัก โดยพบว่าการจัดแบ่งประเภทเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน การไม่สามารถบังคับใช้เรื่องเรตติ้งกับผู้ชมอย่างจริงจังได้ การตีความตัวบทกฎหมายที่คลุมเครือ และข้อท้าทายเชิงกฎหมายสำหรับกรณี OTT ได้แก่ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ได้ระบุให้ภาพยนตร์เป็น “วัสดุ” ซึ่งจะทำให้ไม่เข้าข่ายในการบังคับใช้กับกรณีของไฟล์ดิจิทัลของ OTT

การศึกษาในบริบทของไทย : กฎหมาย นโยบาย และแนวทางในการกำกับดูแลสื่อ

1. สภาพการณ์ปัจจุบันของการกำกับดูแลสื่อ OTT ในไทย

ประเทศไทยเริ่มมีรูปแบบการดำเนินงานของ OTT TV ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2554 โดยให้บริการอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2557 หากนับจากการกำกับดูแลจะถือว่าอยู่ในระยะเริ่มต้นเพราะยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและครอบคลุมออกมาบังคับใช้ แม้ว่าในแง่ของสภาพตลาดนั้น OTT TV จะได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากตัวเลขบัญชีผู้ใช้งานแบบสมาชิก (subscribe) ของ Netflix ที่เพิ่มขึ้นจากจำนวน 105,650 รายในปี พ.ศ. 2560 ไปสู่จำนวน 546,340 บัญชีในปี พ.ศ. 2563 (Statista Research Department, 2016) ข้อมูลดังกล่าวทำให้พบว่าควรเริ่มมีการรวบรวมนโยบายและกฎหมายเดิมที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องมากำกับดูแล รวมถึงการสร้างนโยบายและกฎหมายใหม่เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากช่องโหว่ และทำให้บริการ OTT TV ในประเทศไทยมีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

ทั้งนี้ในส่วนที่เป็น OTT Audio ของไทยนั้น กลุ่มผู้ให้บริการที่เรียกว่า Music Streaming ประกอบไปด้วย 4 รายใหญ่ ได้แก่ Apple Music, Joox, Spotify และ YouTube Music ได้เริ่มให้บริการอย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 (Apple Music) ในภาพรวมมีทั้งการฟังฟรีแบบมีโฆษณา ฟังฟรีแบบไม่มีโฆษณา และการสมัครสมาชิกเสียค่าบริการรายเดือน โดยความเปลี่ยนแปลงของการเผยแพร่ดนตรีจากการออกอากาศในระบบกระจายเสียงผ่านทางเครื่องรับวิทยุและจำหน่ายในรูปแบบวัสดุ (CD) และการดาวน์โหลด มาสู่การหาประโยชน์ผ่านทางเผยแพร่ด้วยวิธีสตรีมมิ่งและการดาวน์โหลดนั้น ในแง่ของปัญหาและการกำกับดูแลอาจปรับใช้จากกรณีของ OTT TV ได้ เนื้อหาในส่วนของการกำกับดูแลในบริบทไทยส่วนนี้จึงเน้นไปยังอุตสาหกรรมโสตทัศน (ภาพและเสียง) เป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นถึงการกำกับดูแลในแบบเก่า อันได้แก่ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ที่ควรถูกปรับปรุงให้ครอบคลุม OTT TV ต่อไปในอนาคต

เป็นที่น่าสังเกตว่า โดยลักษณะของบริการ OTT TV และ OTT Communications เป็นบริการรูปแบบใหม่ จึงไม่มีกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นมาเป็นการเฉพาะ บริการรูปแบบใหม่จึงอยู่ในลักษณะสุญญากาศทั้งนิยามและสถานะทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีความพยายามที่จะใช้กฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องเข้ามาปรับใช้ในบางลักษณะ หรือใช้เป็นแนวทางสำหรับออกระเบียบการกำกับดูแลในอนาคตได้ โดยนับจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่อาจเกี่ยวข้องกับบริการ OTT 5 ฉบับดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ)

2. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 (พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ)

3. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 (พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค)
4. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นฯ)
5. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 (พ.ร.บ.การประกอบกิจการฯ)

กล่าวได้ว่า กฎหมายทั้งหมดมีขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับ OTT อยู่บ้างและนำมาปรับใช้กับ OTT ได้ในบางลักษณะและกรณี แต่ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดและอุปสรรคที่มีอยู่เพื่อปรับใช้หรือออกกฎหมายใหม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องด้วยคุณลักษณะของ OTT ที่นับว่าเป็นสื่อเกิดใหม่ และเริ่มแพร่กระจายในประเทศไทยท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่ออย่างต่อเนื่องได้ไม่นานนัก

ทั้งนี้ ได้มีการศึกษาถึงแนวทางการกำกับดูแล OTT TV โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายงานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2562 หลายฉบับ เช่น

- การศึกษาแนวทางการกำกับดูแลการแข่งขันกิจการโทรทัศน์ในยุคการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีของประเทศไทย (พ.ศ. 2562)
- โครงการศึกษาสภาพตลาดและพฤติกรรมของผู้รับชมเพื่อกำหนดนโยบายกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (พ.ศ. 2562)
- โครงการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลการแข่งขันในกิจการโทรทัศน์แบบ Over the Top (Competition Regulation on OTT TV) (พ.ศ. 2560)
- สภาพการแข่งขันและแนวทางการกำกับดูแลกิจการ Over The Top : OTT (พ.ศ. 2560)

ภายหลังจากศึกษากลุ่มดังกล่าว ยังปรากฏว่าสภาพของตลาดและภาวะการณ์ของประเทศไทย (และสังคมโลก) ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง จำนวนของผู้ใช้บริการ OTT TV ได้ทวีจำนวนมากขึ้นในระดับก้าวกระโดดในแต่ละปี อีกทั้งผู้เล่นหรือผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการยังมีจำนวนที่เปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ทั้งนี้ ยังต้องรวมถึงสภาพวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีการรับสื่อของผู้บริโภคซึ่งไม่สามารถออกมาใช้ชีวิตภายนอกที่อยู่อาศัยได้ สะดวกนัก โรงภาพยนตร์ซึ่งเป็นแหล่งของการรับสื่อบันเทิงจึงมีแนวโน้มถูกลดความสำคัญลง และทำให้การรับชมภาพยนตร์และรายการต่าง ๆ จากที่พักอาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านทางระบบ OTT ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

สภาพวิกฤตการณ์โรคติดต่อโควิด-19 ไม่ได้มีผลเพียงกับห่วงโซ่การผลิต (supply chain) หากยังมีผลต่อความต้องการบริโภค (demand) อีกด้วย ตามที่กล่าวกันว่าโลกยุคหลังโควิด-19 จะกลายเป็นสภาพปกติ

ใหม่ (new normal) ซึ่งทำให้กิจการ OTT นั้นกลายเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลมากยิ่งขึ้น และทั้งหมดล้วนเกี่ยวโยงกับการกำกับดูแล OTT ทั้งในแง่ของการแข่งขัน การผลิต การบริโภค ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดด้านการกำกับดูแลสื่อ

2.1 แนวคิดมิติการพิจารณาการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และศศิธร ยูวโกศล (พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และศศิธร ยูวโกศล, 2546) ได้รวบรวมแนวคิดมิติในการพิจารณาการกำกับดูแลและเนื้อหาของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยหยิบยกกรณีศึกษาเปรียบเทียบของ คณะกรรมาธิการโทรทัศน์อิสระของสหราชอาณาจักร (Independent Television Commission: ITC) มานำเสนอไว้เรียงลำดับตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้¹

2.1.1 วัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลโดยรัฐ

จากการศึกษาของ ITC สามารถสรุปประเด็นใหญ่ ๆ ของวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลโดยรัฐของทั้ง 10 ประเทศ ได้ดังนี้

- 1) การขยายและให้หลักประกันการเข้าถึง (access) เครือข่ายของการกระจายเสียงและแพร่ภาพให้มากที่สุด โดยเน้นหลักบริการอันทั่วถึงและเท่าเทียม (universal access) เป็นปทัสถาน
- 2) การกำหนดมาตรฐานของเนื้อหา โดยเน้นในสองประเด็น คือ การกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นอันตรายหรือไม่พึงประสงค์ และการกำหนดเกณฑ์สำหรับการนำเสนอเนื้อหาประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันให้ถูกต้องสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด
- 3) การส่งเสริมคุณภาพของเนื้อหาโดยมุ่งเน้นในมิติต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมเอกลักษณ์ร่วมแห่งชาติ การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน
- 4) การพยายามสร้างอุตสาหกรรมวิทยุ-โทรทัศน์ ที่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกลไกและเครื่องมือในการกำกับดูแล

2.1.2 กลไกในการกำกับดูแลเนื้อหา

คณะผู้ศึกษาของ ITC ได้สรุป ลักษณะกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาที่ปรากฏใน 10 ประเทศที่ทำการศึกษาไว้ดังนี้

¹ Independent Television Commission เปรียบเทียบนโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ จำนวน 10 ประเทศ ใน 3 ภูมิภาค คือ ยุโรป อเมริกาเหนือ และเอเชีย-แปซิฟิก อันประกอบไปด้วย สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐฟินแลนด์ ราชอาณาจักรสวีเดน สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศญี่ปุ่น

1) กฎระเบียบและการลงโทษ ตัวอย่างเช่น การกำหนดจรรยาบรรณหรือกฏกลางสำหรับควบคุมมาตรฐานการบรรณาธิการ การกำหนดโควตาพิเศษสำหรับเนื้อหาบางประเภทหรือการกำหนดข้อบังคับสำหรับผังรายการ

2) เป้าประสงค์และการให้แรงจูงใจ ในรูปแบบดังกล่าวนี้ การกำหนดเป้าประสงค์อาจเป็นไปได้ในลักษณะกว้าง ๆ และไม่เฉพาะเจาะจงเท่ากฎระเบียบ นอกจากนี้อาจจะมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้แรงจูงใจต่าง ๆ เป็นต้นว่า การลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานหรือในเนื้อหาบางประเภท

3) การจัดโครงสร้างของอุตสาหกรรมสื่อเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การให้การสนับสนุนทางการเงินแก่รายการที่เป็นผลผลิตของเครือข่ายวิทยุโทรทัศน์สาธารณะ

ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ อาจใช้รูปแบบที่ผสมผสานกันมากกว่าหนึ่งแบบในการกำกับดูแลเนื้อหาในวิทยุโทรทัศน์

2.1.3 รูปแบบสำคัญของการกำกับดูแลเนื้อหา

จากการศึกษาสามารถประมวลรูปแบบหลัก ๆ ของการกำกับดูแลเนื้อหาในวิทยุ-โทรทัศน์ที่ใช้ปฏิบัติกันได้ 3 รูปแบบ คือ

1) การกำกับดูแลการแข่งขันในตลาด

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ สหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดตลาดวิทยุ-โทรทัศน์ใหญ่ทั้งคู่ ในกรณีดังกล่าว รัฐสามารถใช้กรอบการแข่งขันเป็นตัวช่วยในการกำหนดพฤติกรรมของผู้ประกอบการในตลาด อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่วางนี้มักจะไม่เน้นรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเนื้อหาในสื่อ

2) การกำกับดูแลโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อ

ในหลาย ๆ ประเทศที่มีขนาดเล็กกว่าและตลาดไม่สามารถที่จะใช้กลไกทางการตลาดล้วน ๆ ในการกำกับดูแล จะเน้นการใช้เครื่องมือหรือกลไกเชิงโครงสร้างตลาดเพื่อส่งเสริมการผลิตเนื้อหาสำหรับตลาดภายในประเทศ รูปแบบที่พบเห็นทั่วไปก็คือ การออกใบอนุญาตสำหรับเครือข่ายวิทยุโทรทัศน์สาธารณะโดยกำหนดชัดเจนว่าต้องส่งเสริมและนำเสนอเนื้อหาที่มีคุณภาพ

3) การกำกับดูแลอุปทานด้านเนื้อหา

รูปแบบดังกล่าวนี้สามารถพบเห็นได้ในประเทศอย่างประเทศแคนาดา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และเครือรัฐออสเตรเลีย ถึงแม้ว่าแนวโน้มโดยทั่วไปแล้ว ประเทศต่าง ๆ จะไม่ค่อยนิยมใช้วิธีการกำกับดูแลหรือควบคุมเนื้อหาโดยตรง เนื่องจากทำได้ยากในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีเนื้อหาที่หลากหลายและ

ช่องทางในการเข้าถึงเนื้อหาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ นอกจากนี้ การควบคุมเนื้อหาในระดับประเทศยังต้องพบกับอุปสรรคใหญ่อีกประการ คือ แนวโน้มการเปิดเสรีของกฎหมายการค้าระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อนโยบายและกฎหมายระดับประเทศ

2.1.4 การส่งเสริมคุณภาพของเนื้อหา

แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพของเนื้อหาที่ปฏิบัติกันในประเทศต่าง ๆ มีหลายรูปแบบ เช่น

1) การสร้างความแข็งแกร่งแก่บริการกระจายเสียง/แพร่ภาพสาธารณะหรือช่อง Free TV อื่น ๆ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

- สร้างบริการสาธารณะให้แข็งแกร่งพอที่จะเป็นตัวเลือกในแง่เนื้อหาคุณภาพ นอกเหนือจากช่องที่เป็นธุรกิจ (ตัวอย่างเช่น ราชอาณาจักรสวีเดน, ประเทศนิวซีแลนด์)

- ใช้การให้ใบอนุญาตประกอบกิจการดิจิทัลทีวีเป็นการกดดันให้ผู้ประกอบกิจการทีวีธรรมดา ตระหนักได้ว่า มีช่องทางใหม่สำหรับเนื้อหาคุณภาพ นอกเหนือไปจากทีวีที่ต้องเสียเงิน (Pay TV) (ตัวอย่างเช่น เครือรัฐออสเตรเลีย, สาธารณรัฐฟินแลนด์)

- รักษาจำนวนส่วนแบ่งผู้ชมของ Free TV โดยการห้ามไม่ให้ Pay TV ออกอากาศเนื้อหาบางประเภทและจำกัดเนื้อหาประเภทนั้น ๆ ไว้เฉพาะใน Free TV ตัวอย่างเช่น ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มี 13 กฎหมายห้ามไม่ให้ย้ายเนื้อหาประเภทกีฬาและภาพยนตร์จาก Free TV ไป Pay TV ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากในการทำธุรกิจของ Pay TV

2) ขยายขอบข่ายของเนื้อหาที่มีคุณภาพไปสู่ช่องทางนำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ เช่น Pay TV อินเทอร์เน็ต แนวทางนี้รวมไปถึงการกำหนดประเภทเนื้อหาใน Pay TV และในรายการที่ได้รับใบอนุญาตสร้างเนื้อหาให้ Free TV อย่างที่ปฏิบัติกันในสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรืออาจจะใช้วิธีการเสริมสร้างตลาดใหม่หรือช่องทางใหม่ในการนำเสนอเนื้อหาอย่างอินเทอร์เน็ตสำหรับบริการกระจายเสียง/แพร่ภาพสาธารณะ ตัวอย่างเช่น BBC online ในสหราชอาณาจักร

3) เน้นเรื่องการให้โควตาเนื้อหาบางประเภทต่อไปถึงแม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรคจากกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ ในประเทศอย่าง สาธารณรัฐฝรั่งเศส, ประเทศแคนาดา ยังมีการกำหนดการให้โควตาของเนื้อหาบางประเภทต่อไป ทั้งในการแพร่ภาพโทรทัศน์ที่เป็นธุรกิจเต็มรูปแบบและที่เป็นของสาธารณะ อย่างไรก็ตาม การกำหนดโควตาดังกล่าวอาจประสบปัญหาจากกฎหมายการค้าระหว่างประเทศที่พิจารณาว่า โควตาดังกล่าวเป็นการกีดกันกระแสการไหลอย่างเสรีของเนื้อหา

4) เน้นเรื่องการสนับสนุนทางการเงินสำหรับเนื้อหาบางประเภท สำหรับในประเทศที่ไม่มีบริการกระจายเสียง/แพร่ภาพสาธารณะที่แข็งแกร่งพอ มีความพยายามที่จะสนับสนุนทางการเงินแก่บริการเนื้อหาบางประเภท

2.1.5 แนวโน้มของรูปแบบในการกำกับดูแล

รูปแบบในการกำกับดูแลของประเทศต่าง ๆ สามารถสรุปโดยกว้างได้ 3 แนวทางด้วยกัน คือ

1) แนวทางที่มุ่งเน้นในการออกกฎระเบียบ ในประเทศที่ใช้แนวทางดังกล่าวเป็นหลัก องค์กรกำกับดูแลจะมีบทบาทสูงในการควบคุมกระบวนการออกกฎระเบียบต่าง ๆ และจะมีการปรึกษากับทางผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบ้าง ส่วนใหญ่แบบไม่เป็นทางการและจะไม่ค่อยมีช่องทางที่เป็นทางการจริง ๆ สำหรับการปรึกษาอย่างเป็นทางการจะเป็นกิจจะลักษณะและสม่ำเสมอ ผลกระทบของการออกกฎระเบียบหรือการตัดสินใจในเรื่องของการกำกับดูแลใด ๆ จึงมักส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมในหลายประเทศที่ใช้แนวทางนี้ องค์กรกำกับดูแลมักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์เสมอว่าไม่โปร่งใสพอและว่าถูกรอบงำโดยอิทธิพลทางการเมือง ตัวอย่างของประเทศที่ใช้แนวทางแบบนี้คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส, สาธารณรัฐอิตาลี และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

2) แนวทางที่เปิดกว้างและมีการพึ่งพาการกำกับดูแลร่วมจากทางอุตสาหกรรมโทรทัศน์ ในรูปแบบนี้ องค์กรกำกับดูแลจะปฏิบัติค่อนข้างตรงกันข้ามกับแนวทางแรก โดยจะพึ่งพาการกำกับดูแลร่วมจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น เครือรัฐออสเตรเลียมีการกำหนดมาตรฐานกว้าง ๆ สำหรับการแพร่ภาพโทรทัศน์ แต่จะพึ่งผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมให้พัฒนารายละเอียดของมาตรฐานดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่าในประเทศส่วนใหญ่ที่ใช้แนวทางนี้ในการกำกับดูแลเนื้อหาในอินเทอร์เน็ต

3) แนวทางที่มุ่งเน้นการออกกฎระเบียบ แต่มีการเปิดกว้างพอสมควร ประเทศที่ใช้แนวทางนี้สามมัยมุ่งเน้นการออกกฎโดยองค์กรกำกับดูแลแต่ต้องมีกระบวนการการตัดสินใจที่โปร่งใสและมีการปรึกษากับทางผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกา นั้น การออกกฎใด ๆ จะออกมาเป็นร่างก่อน และจะมีเวลาให้ฝ่ายอื่น ๆ ส่งข้อมูล หรือข้อติชม แก้ไขใด ๆ เข้ามาผ่านทางการจัดประชาพิจารณ์ต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวทำให้มีโอกาสน้อยในการใช้การตัดสินใจเฉพาะกาล/เฉพาะกิจซึ่งอาจมีผลเสียและสร้างความไม่แน่นอนอย่างสูงให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม

2.2 แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง (media self-regulation)

จากสาระสำคัญของ “กลไกการกำกับดูแลตนเอง” ใน “โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ เล่มที่ 7” (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2559) ได้นำเสนอแนวความคิดด้านการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง ดังเป็นแนวทางสามารถปรับใช้ได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 การกำกับดูแลตนเอง/กันเอง (self-regulation)

นิยามของการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง โดยเฉพาะในประเทศแถบภาคพื้นยุโรป มีจุดร่วมกันของการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง ในองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่

- 1) กลุ่มของผู้เล่นในอุตสาหกรรมกลุ่มหนึ่งสร้างกฎ และนำกฎไปใช้ รวมถึงมีการบังคับใช้ให้มีการปฏิบัติตามกฎนั้น และ
- 2) ความเกี่ยวข้องของรัฐบาลในระดับต่ำหรือไม่มีเลย

ชัญญสรา อرنพ ฌ อยุธยา (ชัญญสรา อرنพ ฌ อยุธยา, 2556) ได้กล่าวถึงการกำกับดูแลกันเอง หรือการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) ว่าจัดเป็นระบบที่มีผู้เล่นในอุตสาหกรรมทั้งในระดับปัจเจกหรือระดับผู้ให้บริการ และระดับกลุ่มหรือองค์กรกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ (Self-regulatory organization: SRO) มีบทบาทหน้าที่ในทุกกลไกของการกำกับดูแลตั้งแต่การออกกฎเกณฑ์การเฝ้าระวังและบังคับใช้ให้เกิดการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นการดำเนินการโดยสมัครใจ และมีความเกี่ยวข้องของรัฐบาลในระดับต่ำหรือไม่มีเลย รวมถึง ไม่มีมาตรการรองรับทางกฎหมาย (legal backstop) ที่จะเป็นเครื่องประกันการบังคับใช้ให้เกิดการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว

ระบบการกำกับดูแลของผู้เล่นในอุตสาหกรรมในระดับปัจเจก หรือระดับผู้ให้บริการจะเรียกว่าเป็น “การกำกับดูแลตนเอง” ส่วนระบบการกำกับดูแลของผู้เล่นในอุตสาหกรรมในระดับกลุ่มหรือที่เรียกว่าเป็นองค์กรกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ (Self-regulatory organization: SRO) นั้นจะเรียกว่าเป็น “การกำกับดูแลกันเอง”

ชัญญสรา อرنพ ฌ อยุธยา และพิรอรอง รามสูต (ชัญญสรา อرنพ ฌ อยุธยา และพิรอรอง รามสูต, 2557) ได้ประมวลจุดแข็งและจุดอ่อนของการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง (self-regulation) จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

จุดแข็งสำหรับการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง ได้แก่

- มีความยืดหยุ่น (flexibility)
- มีความสามารถปรับตัวได้ง่าย (adaptability) ทันกับเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็วและประเด็นปัญหาระดับโลกที่เพิ่มขึ้น
- ตรงความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎในการกำกับดูแลกันเองดังกล่าวมากยิ่งขึ้น
- ช่วยหลีกเลี่ยงข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย

จุดอ่อนสำหรับการกำกับดูแลตนเอง/กันเอง ได้แก่

- ขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับใด ๆ ต่างจากบทลงโทษทางกฎหมายขององค์กรกำกับดูแลภาครัฐ
- กระบวนการกำกับดูแลมีความโปร่งใสในระดับต่ำ

- ไม่ต้องรายงานต่อองค์กรที่เป็นอิสระใด ๆ
- คณะกรรมการองค์กรกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐมีการขัดกันแห่งผลประโยชน์เนื่องจากเป็นตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรม

สำหรับในทางปฏิบัติ ลักษณะการกำกับดูแลกันเองที่มีความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายด้วย ในลักษณะของการร่วมกันระหว่างองค์กรกำกับดูแลและผู้ที่ถูกกำกับดูแล ถูกเรียกว่า “การกำกับดูแลร่วมกัน” (co-regulation)

2.2.2 การกำกับดูแลตนเองและการกำกับดูแลร่วม (Self-Regulation and Co-Regulation)

พิรงรอง รามสูต (พิรงรอง รามสูต, 2556) ได้กล่าวถึงแนวคิด การกำกับดูแลตนเองและการกำกับดูแลร่วม ในหนังสือ “วิถียุทธศาสตร์ในประเทศไทย จากการศึกษาสู่การกำกับดูแลที่ยั่งยืน” โดยสรุปว่าการกำกับดูแลในแบบดั้งเดิมที่เน้นการออกคำสั่งและควบคุมโดยรัฐถูกมองว่าเป็นการกำกับดูแลในลักษณะที่ตอบสนองความต้องการของรัฐและละเลยต่อประโยชน์ของฝ่ายที่ถูกกำกับ อีกทั้งยังเป็นวิธีการกำกับดูแลที่ก่อให้เกิดแรงต่อต้านมากกว่าการได้รับความร่วมมือ โดยเฉพาะในกรณีกิจการที่อยู่บนหลักการของการมีส่วนร่วม ความเป็นอิสระ และความหลากหลาย และเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลได้อย่างแท้จริง วิธีการที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ การกำกับดูแลตนเองและการกำกับดูแลร่วม

หากพิจารณาแรงจูงใจในการกำกับดูแลตนเองนั้นก็มีความหลากหลาย บ้างก็ต้องการที่จะยกระดับมาตรฐานของสินค้าและบริการ ซึ่งกรณีของสื่อก็คือมาตรฐานของเนื้อหา ในขณะที่บางคนอาจต้องการคุ้มครองผู้บริโภค หรือบางอุตสาหกรรมที่ต้องการกำกับดูแลตนเองก็เพราะเผชิญกับภัยคุกคามจากการกำกับดูแลจากภาครัฐ

สิ่งจำเป็นในการกำกับดูแลตนเองคือการตั้งบรรทัดฐาน หนึ่งโดยภาคผู้ประกอบการวิชาชีพหรือโดยชุมชนเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเรียกบรรทัดฐานนี้ว่า “มาตรฐานจริยธรรม” หรือ “จรรยาบรรณวิชาชีพ” ซึ่งร่างและบังคับใช้ได้หลายแนวทาง ประกอบด้วย

- 1) มาตรฐานจริยธรรมที่พัฒนาจากการปรึกษาร่วมกันกับกลุ่มผู้บริโภค ภาครัฐและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง จากนั้นก็นำไปใช้และบริหารจัดการโดยผู้ประกอบการเอง
- 2) มาตรฐานจริยธรรมที่ร่างโดยองค์กรผู้ประกอบการวิชาชีพโดยปรึกษาร่วมกันกับองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้กับทั้งภาคส่วนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกขององค์กร
- 3) มาตรฐานจริยธรรมที่ร่างโดยองค์กรวิชาชีพเองทั้งหมดไม่มีองค์กรภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยนำไปใช้กับสมาชิกขององค์กรวิชาชีพเท่านั้น

โดยหลักการทั่วไป ในการกำกับดูแลตนเองเกิดขึ้นเมื่ออำนาจในการกำกับดูแล กล่าวคือการสร้างกฎ การบังคับใช้กฎและการลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎนั้น ถูกมอบหมายไปยังภาคส่วนที่ไม่ใช่รัฐ ในหลายกรณีพบว่า การกำกับดูแลตนเองนั้นยังมีจุดอ่อนอยู่ที่บทลงโทษเพราะขาดกลไกการบังคับให้ทำตาม ซึ่งโดยทั่วไปจะมีประสิทธิภาพเมื่อรองรับด้วยบทลงโทษทางกฎหมาย บางครั้งการให้องค์กรกำกับดูแลที่เป็นทางการตัดสินใจเพื่อการลงโทษแทนที่จะเป็นองค์กรภาคเอกชนก็จะช่วยให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการบังคับให้ทำตามกฎต่าง ๆ ในการกำกับดูแล

ดังนั้น รูปแบบการกำกับดูแลที่ให้องค์กรกำกับดูแลภาครัฐมีหน้าที่ขั้นสุดท้ายในการลงโทษที่เรียกว่า การกำกับดูแลร่วมนั้นจึงได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น บางคนเห็นว่ารูปแบบนี้มีความแตกต่างจากการกำกับดูแลตนเอง ซึ่งมาตรฐานจริยธรรมที่บังคับใช้ด้วยความสมัครใจขององค์กรวิชาชีพเองโดยไม่มีภาครัฐมาเกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการกำกับดูแลร่วมเกิดขึ้นเพื่อกำจัดจุดอ่อนของการกำกับดูแลตนเอง ซึ่งหลายกรณีมักจะขาดประสิทธิภาพในการบังคับให้ทำตามมาตรฐานจริยธรรม อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้รูปแบบการกำกับดูแลตนเองมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องประกอบด้วย

- 1) การรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องนำเอามาตรฐานนั้นไปใช้
- 2) กระตุ้นการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยกลยุทธ์ไม้นวมไม่แข็ง คือ ทั้ให้รางวัลและลงโทษ
- 3) องค์กรวิชาชีพควรเป็นการรวมกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ดีกว่าเป็นการรวมกลุ่มใหญ่และมีความแตกต่างกันสูง
- 4) องค์กรกำกับดูแลภาครัฐจะต้องมีการสนับสนุนในด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรม
- 5) องค์กร/สมาชิกองค์กรที่เป็นผู้ประกอบการต้องมีสถานะการเงินในตลาดที่ดี
- 6) การจัดการข้อขัดแย้งกันที่มีหลายระดับเพื่อกรองเฉพาะประเด็นขัดแย้งที่เป็นที่โต้เถียงกันและกำจัดข้อขัดแย้งที่เล็กน้อยออกไป

นอกจากนี้ มีผู้ตั้งข้อสังเกตถึงการกำกับดูแลตนเองว่าจะทำงานได้ดีที่สุดเมื่อ

- มีการระบุถึงข้อขัดแย้งให้ชัดเจนแต่จะต้องไม่มีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดอันตรายที่ร้ายแรงหรือเกิดปัญหาในวงกว้างต่อผู้บริโภค เพื่อที่ความล้มเหลวอันเกิดจากการกำกับดูแลตนเองจะไม่สร้างความเสียหายรุนแรง
- องค์กรตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพมีความร่วมมือกันและมีความกระตือรือร้น การบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- เกิดสภาพแข่งขันที่แตกต่างระหว่างบริษัทที่ตกลงนำมาตรฐานจริยธรรมไปปฏิบัติกับบริษัทที่ไม่ได้ตกลงนำไปปฏิบัติ

ในทางตรงข้าม ลักษณะที่ไม่เหมาะสมกับรูปแบบการกำกับดูแลตนเอง ประกอบด้วย

- อุตสาหกรรมนั้นยังไม่เติบโตมากพอ
- ผู้เล่นในอุตสาหกรรมนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันมาก
- การไม่มีองค์กร/สมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพ
- อุตสาหกรรมนั้นมีแนวโน้มไม่ต้องการถูกกำกับดูแลแม้กระทั่งการกำกับดูแลตนเอง

Wolfgang Schulz (Schulz & Held, 2004) ได้กล่าวว่าการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation)

ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- 1) องค์กรประกอบจากองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ประกอบด้วย
 - ก. การสร้างองค์กร กฎ หรือกระบวนการเฉพาะขึ้นมา
 - ข. วัตถุประสงค์เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำกับดูแลของภาครัฐ
 - ค. จุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลตนเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน
- 2) จุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ
 - ก. การมุ่งสู่เป้าหมายในการสร้างนโยบายสาธารณะที่ดี
 - ข. จุดเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ
 - ค. องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ระบบการกำกับดูแลของ

องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ

ง. การใช้ทรัพยากรในการกำกับดูแลขององค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมให้ระบบการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐนั้นดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณ หรือ อำนาจในการกำกับดูแล

ทั้งนี้องค์กรกำกับดูแลตนเองที่ไม่ใช่ภาครัฐจะต้องรับผิดชอบหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ การสร้างกฎที่ใช้ควบคุมตนเอง การนำกฎนั้นไปใช้ และมีกระบวนการบังคับใช้กฎให้บรรลุผลได้จริง

นอกจากนี้ Wolfgang Schulz (Schulz & Held, 2004) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของการกำกับดูแลร่วมกันว่าประกอบไปด้วย

- วัฒนธรรมในการกำกับดูแลที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนในการร่างจรรยาบรรณวิชาชีพและการบังคับใช้กฎต่าง ๆ
- แรงจูงใจในการกำกับดูแลร่วมกันและการบังคับใช้
 - เพราะการกำกับดูแลร่วมกันขึ้นอยู่กับความพร้อมใจของภาคผู้ประกอบการดังนั้นจึงต้องเสริมแรงจูงใจให้สูงมากพอที่จะทำให้ภาคผู้ประกอบการร่วมมือในการกำกับดูแลร่วมกัน
 - เครื่องมือที่ใช้ในการบังคับใช้กฎ นั่นคือ การกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมและเพียงพอ

- แรงจูงใจประการหนึ่งคือการไม่เข้าไปกำกับดูแลของภาครัฐ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องลดการใช้อำนาจในการกำกับดูแล และ
 - องค์กรกำกับดูแลภาครัฐเพียงใช้อำนาจในการกำกับดูแลเมื่อการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐล้มเหลวเท่านั้น
 - จุดมุ่งหมายของกระบวนการ
 - เพื่อเป็นกระบวนการที่ให้การคุ้มครอง (สมาชิกองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ) อย่างเพียงพอ
 - เพื่อความโปร่งใสและเปิดกว้างของระบบ

2.2.3 การกำกับดูแล 2.0 (Regulation 2.0)

เป็นแนวคิดกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถนำมาเทียบเคียงกับกรณีการเข้ามาสู่ระบบออนไลน์ของ OTT TV โดย พิรงรอง รามสูต (พิรงรอง รามสูต, 2556) ได้สรุปลักษณะสำคัญไว้ดังนี้

1) การกำกับดูแลแบบกำกับทีหลัง (ex post regulation) แทนที่จะเป็นการกำกับดูแลแบบกำกับก่อน (ex ante regulation) หมายความว่า ผู้ดูแลเนื้อหาในเว็บไซต์จะดำเนินการใด ๆ ด้านเนื้อหา ก็ต่อเมื่อได้รับการแจ้งหรือร้องเรียนก่อน แต่จะไม่มี การตรวจสอบเนื้อหาเพื่อเซนเซอร์ก่อนในรูปแบบเหมือนการตรวจสอบเนื้อหาในสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เช่น YouTube จะเอาวิดีโอออกหลังจากได้รับเรื่องร้องเรียนก็เฉพาะในกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนว่าทำผิดกฎหมาย อย่างกฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเกี่ยวกับภาพโป๊เปลือยของเด็กเท่านั้น

2) การกำกับดูแลแบบตอบสนองจริง ๆ (really really responsive regulation) ต่อผู้ใช้ หมายความว่า ผู้ให้บริการเนื้อหาจะต้องมีการตอบสนองในทันทีหรือในเวลาอันสั้นหลังจากมีการแจ้งเหตุหรือมีเรื่องร้องเรียนเรื่องเนื้อหาเข้ามา เช่น หากเนื้อหาผิดกฎหมายหรืออยู่ในข่ายของเนื้อหาที่เป็นความผิดตามกฎหมาย และระเบียบของเว็บนั้น ๆ ก็ต้องมีการเอาออกโดยเร็วที่สุด ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ YouTube อ้างว่าเป็นวิธปฏิบัติของทางเว็บที่จะเอาวิดีโอที่มีเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวข้างต้นออกจากระบบภายใน 15 นาทีที่ได้รับการแจ้งหรือร้องเรียนเข้ามา

3) การกำกับดูแลตนเองโดยผู้ใช้ที่เป็นมวลชน (mass user self-regulation) กล่าวคือผู้ใช้ซึ่งเป็นฐานแห่งการสร้างเนื้อหาและการใช้ประโยชน์ของเว็บ 2.0 จะมีหน้าที่สำคัญที่สุดในการกำกับดูแลกันเอง ด้วยการสอดส่องเฝ้าระวัง (self-policing) เนื้อหาที่ผิดกฎหมายและผิดกฎหมายของเว็บ 2.0 นั้น ๆ ผู้ใช้สามารถใช้เครื่องมือที่ทางเว็บออกแบบไว้ให้สำหรับการรายงานการละเมิด (report abuse) และยกธง (flag) ติดป้ายบอกความผิดปกติเกี่ยวกับเนื้อหา ขณะเดียวกันเว็บ 2.0 อย่างเว็บเครือข่ายทางสังคม ก็จะมีระบบสมาชิกและกฎสำหรับดูแลการใช้งาน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ละเมิดต้องถูกภาคทัณฑ์ หรือขับไล่ออกจากการเป็นสมาชิกและถอดถอนสิทธิ์ในการใช้งานเว็บต่อไป

4) การกำกับดูแลผ่านการกำหนดภาระรับผิดชอบของตัวกลางทางเนื้อหาออนไลน์ (liability of online content intermediaries) ซึ่งมีสองแนวทางกว้าง ๆ ด้วยกันคือ

ก. แนวทางที่เน้นให้ตัวกลางมีภาระรับผิดชอบอย่างชัดเจน (enforcing intermediary liability) และ

ข. แนวทางที่จำกัดภาระการรับผิดชอบของตัวกลาง (limited liability for intermediaries) หรือช่วยคุ้มครองตัวกลางทางเนื้อหา (protection of content intermediaries)

5) การกำกับดูแลที่อยู่บนฐานของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (self-regulation under national and international law) กรอบที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดในการชี้แจงไปว่าเนื้อหาใดมีความผิดก็คือกฎหมาย เนื้อหาในเว็บ 2.0 ก็เหมือนเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตอื่น ๆ และในโลกแห่งความเป็นจริง กล่าวคือ ต้องไม่ขัดกับบทบัญญัติทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ในสหภาพยุโรป กฎหมายทั้งในระดับภูมิภาคของสหภาพยุโรป เช่น อนุสัญญา (Convention) และระเบียบ (Directive) ต่าง ๆ กับกฎหมายในระดับประเทศ ต่างก็มีผลในการกำกับดูแลเนื้อหาในเว็บ 2.0 ในระดับและแง่มุมที่แตกต่างกัน เช่น โดยภาพรวม เนื้อหาที่ผิดกฎหมายจะถูกควบคุมและกำกับดูแลภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Convention on Cyber-crime) ของคณะมนตรีแห่งยุโรปและกฎหมายระดับประเทศที่มีสาระสอดคล้องกัน ซึ่งอนุสัญญานี้ถือเป็นร่มเงาใหญ่แห่งสาระเพื่อการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตในยุโรปที่ครอบคลุมที่สุด นอกจากนี้ ระบบการกำกับดูแลทางกฎหมายในสหภาพยุโรปนี้ยังประกอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีก ได้แก่ กฎหมายลิขสิทธิ์ และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอีกด้วย

2.2.4 แนวคิดภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมกัน

ชญัสรา อรนพ ณ อยุธยา (ชญัสรา อรนพ ณ อยุธยา, 2556) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่จำเป็นต่อการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยดังกล่าวขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการกำกับดูแลของอุตสาหกรรมสื่อ ได้แก่ ผู้ให้บริการในอุตสาหกรรม องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ กลุ่มผู้ชม/กลุ่มประชาสังคม องค์กรกำกับดูแลในภาครัฐ รวมถึง ปัจจัยที่มาจากกระบวนการในการกำกับดูแล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมซึ่งจะเป็นภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมกัน ได้แก่

ก. ผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมมีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมในการกำกับดูแลกันเอง/ร่วมกัน ผ่านการใช้มาตรการจูงใจเชิงบวก เช่น โอกาสที่จะแยกความแตกต่างระหว่างผู้ให้บริการที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานจริยธรรม หรืออาจผ่านการใช้มาตรการเชิงลบ เช่น การกีดกันจากสมาชิกในอุตสาหกรรมหรือแรงกดดันจากกลุ่มผู้บริโภค

ข. สภาพตลาดของอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีผู้เล่นรายใหญ่จำนวนมากน้อยราย สภาพตลาดที่เติบโตเต็มที่ (mature market) ตลาดที่มีสภาวะการแข่งขันและมีสินค้าและบริการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2) องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรกำกับดูแลกันเองที่ไม่ใช่ภาครัฐ ซึ่งภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมกันจะต้องมีความเป็นปึกแผ่นและกระตือรือร้นที่จะรวบรวมเอาสมาชิกในอุตสาหกรรมเข้ามาร่วมในกลไกการกำกับดูแลให้ได้มากที่สุด และสมาชิกขององค์กรจะต้องตกลงร่วมกันอย่างแข็งขันที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

3) กลุ่มผู้บริโภค/ผู้ชม การกำกับดูแลกันเองที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยกลุ่มผู้บริโภคที่มีความกระตือรือร้นและการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน บนพื้นฐานของการแบ่งปันความรับผิดชอบในทุกขั้นตอนของการพัฒนาระบบและการนำระบบไปสู่การปฏิบัติ หากขาดการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้บริโภค/ผู้ชมแล้ว กลไกการกำกับดูแลกันเองจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค/ผู้ชมได้ และไม่สามารถบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้ชมก็จะไม่เชื่อมั่นต่อการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ

4) หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย/หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐ มาตรการรองรับในการกำกับดูแล (regulatory backstop) เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้ให้บริการเข้าร่วมและให้ความร่วมมือในกลไกการกำกับดูแลร่วมกัน เพราะหากไม่สามารถกำกับดูแลกันเองได้ หรือไม่เป็นสมาชิกขององค์กรอิสระในการกำกับดูแลร่วมกัน ก็จะถูกกำกับดูแลโดยตรงจากองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ

5) กระบวนการการกำกับดูแล กระบวนการกำกับดูแลกันเองในส่วนขององค์กรวิชาชีพนั้น ควรจะปฏิบัติให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อความโปร่งใสและการเปิดเผยให้ประชาชนและองค์กรภาครัฐเข้าถึงข้อมูลได้ ทั้งนี้ การกำกับดูแลกันเองและการกำกับดูแลร่วมกันจะต้องมุ่งเป้าไปที่ประโยชน์สาธารณะ เพื่อเป็นการประกันว่าจะมีความรับผิดชอบและสอบทานได้ต่อสาธารณะ (public accountability) ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ (effectiveness and efficiency) และ การมีความชอบธรรม (legitimacy)

3. กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

3.1 สรุปสาระโดยสังเขปของกฎหมายและนโยบาย

การให้บริการโทรทัศน์ คือ การส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชม รับฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ไม่ว่าจะส่งผ่านระบบคลื่นความถี่ ระบบสาย ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้า หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง หรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการอื่นทำนองเดียวกันที่ กสทช. กำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเทคโนโลยีการให้บริการโทรทัศน์ของประเทศไทยเริ่มต้นเป็นการให้บริการด้วยการส่งผ่านระบบคลื่นความถี่ ดังนั้น การให้บริการโทรทัศน์ในประเทศไทยจึงต้องได้รับสิทธิในการใช้งานคลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ

กิจการโทรคมนาคม² และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์³ และยังมี ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม และกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกฎหมายอื่น โดยมีสาระสำคัญของกฎหมายด้านการสื่อสารที่มีผลกระทบต่อ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ ดังนี้

3.1.1 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ โทรทัศน์ ดังนี้

1) การจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาตและการกำกับดูแลการใช้งานคลื่นความถี่เพื่อประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 27 (2) (4) สำหรับกิจการโทรทัศน์ในปัจจุบัน กสทช. ได้ทำ การจัดทำแผนคลื่นความถี่และการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้บริการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลแล้ว

2) การกำหนดลักษณะและประเภทการอนุญาต การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจาย เสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 27 (3) (6) ซึ่ง กสทช. ได้กำหนดลักษณะการอนุญาตออกเป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ การให้บริการโครงข่าย การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการแบบประยุกต์ ส่วนประเภทการอนุญาตเป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

3) การกำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียม โครงสร้างอัตราค่าบริการ และมาตรการเพื่อ ป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ในกิจการกระจาย เสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 27 (9) (11)

4) กำหนดมาตรฐานและลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 27 (10) สำหรับกิจการโทรทัศน์ กสทช. ได้กำหนดให้ปรับเปลี่ยน มาตรฐานและลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคเปลี่ยนจากระบบแอนะล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลในปี พ.ศ. 2555

5) กำหนดลักษณะการควบรวม การครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด มาตรา 27 (17) ซึ่งเป็น การป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการประกอบกิจการกระจายเสียง

² พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. 2553

³ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

และกิจการโทรทัศน์หรือขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือป้องกันการได้รับข้อมูลที่หลากหลายของประชาชนและเป็นการห้ามมิให้กระทำการในลักษณะครอบงำกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทางธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยบุคคลผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันอันอาจส่งผลให้เกิดการผูกขาดตลาด หรือจำกัดการแข่งขันในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

6) การส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม มาตรา 27 (18) เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์จะต้องชำระไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะชำระไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรีและความรับผิดชอบ โดยนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้อง สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว ข้อมูลส่วนตัว ความมีอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และผลกระทบต่อผู้บริโภค เคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ปกป้องเด็กและเยาวชน การให้พื้นที่สาธารณะ และลดการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ดังที่กล่าวมาข้างต้นต้องเป็นการดำเนินการไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ และการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น รวมถึงต้องทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นของการคุ้มครองผู้บริโภคมาตรา 31 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้ กสทช. มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยหากผู้ประกอบการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ดำเนินการอันน่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคด้วยการอาศัยใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินสมควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ให้ กสทช. มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการดังกล่าวได้

กสทช. ได้กำหนดลักษณะที่ถือว่าเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินสมควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไว้ดังนี้⁴

1) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพนั้น ๆ มีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่มีเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นการจูงใจ ให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการหรือสินค้า โดยหลอกลวงหรือกระทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ เกี่ยวกับ

⁴ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ข้อ 5

บริการหรือสินค้านั้น หรือโดยการใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือข้อมูลอันไม่เป็นความจริง หรือเกินความจริง

3) การกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการที่มีลักษณะเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หรือขัดต่อข้อกำหนดด้านสัญญาตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการให้บริการตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4) การกระทำโดยอาศัยอำนาจทางการตลาดเพื่อบังคับให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการของตน หรือของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์รายหนึ่งรายใดหรือหลายราย อย่างไม่เป็นธรรม

5) การกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะกีดกันมิให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้ตามปกติ อันเป็นเหตุให้ผู้บริโภคต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการเข้าถึงบริการกระจายเสียงหรือบริการโทรทัศน์ดังกล่าว

6) การดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์มากกว่าหนึ่งรายขึ้นไป ซึ่งร่วมกันกำหนดเงื่อนไขการเข้าถึงบริการอันมีลักษณะบังคับให้ผู้บริโภคต้องเลือกใช้บริการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์นั้นรายใดรายหนึ่งหรือสร้างภาระเกินสมควรในการเข้าถึงบริการนั้น

7) กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการให้บริการ หรือระงับหรือหยุดการให้บริการ โดยไม่แจ้งให้ผู้บริโภคทราบเป็นการล่วงหน้า โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร

8) การออกอากาศรายการโดยมีการโฆษณาบริการหรือสินค้าเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือบ่อยครั้งที่เป็นผลให้ผู้บริโภครับชมรายการอย่างไม่ต่อเนื่อง

9) การออกอากาศรายการในลักษณะที่จัดให้มีข้อความหรือข้อมูล ซึ่งมีขนาดพื้นที่รวมกันเกินหนึ่งในแปดของขนาดพื้นที่หน้าจอโทรทัศน์ อันเป็นการรบกวนการรับชมรายการของผู้บริโภคโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

10) การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาโดยใช้วิธีการเพิ่มเสียงดัง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้บริโภคในลักษณะเป็นการบังคับให้รับข้อมูลข่าวสาร รายการ หรือการโฆษณา นั้น หรือเป็นมลพิษทางเสียง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

11) การออกอากาศรายการในลักษณะเชิญชวนให้ผู้บริโภคส่งข้อความหรือเน้นย้ำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

12) กรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

การกระทำอันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 31 ถือเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับกับผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นการแพร่ภาพและเสียงไปสู่สาธารณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบทบัญญัติกฎหมายในส่วนที่ 1 การคุ้มครองผู้บริโภค และส่วนที่ 2 กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าและบริการกันอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กำหนดการห้ามการโฆษณาไว้ และได้มีการกระทำด้วยการแพร่ภาพหรือกระจายเสียง ก็จะส่งผลให้การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วย เช่น กรณีการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารเสริมน้ำมันงาคุดสกัดทางวิทยุกระจายเสียงโดยมีการบ่งชี้สรรพคุณอันเกินจริงด้วยการระบุว่าสามารถรักษาโรค หรือบรรเทาโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงได้ ถือว่าเป็นการโฆษณาที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 40 ดังนั้น การโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารเสริมดังกล่าวจึงถือเป็นการกระทำอันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ข้อ 5 (1) กสทช. จึงมีอำนาจออกคำสั่งให้ระงับการดำเนินการดังกล่าวทันที และอาจกำหนดโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท และปรับอีกวันละหนึ่งแสนบาทตลอดเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือหากยังคงฝ่าฝืนคำสั่งอยู่อย่างต่อเนื่อง กสทช. อาจออกคำสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้ เป็นต้น

3.1.2 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ และหน้าที่ในการประกอบกิจการโทรทัศน์ โดยการประกอบกิจการโทรทัศน์จะต้องได้รับอนุญาตจาก กสทช. ซึ่งได้แบ่งผู้รับใบอนุญาตออกเป็น 2 ลักษณะตามการใช้งานสื่อตัวนำหรือสื่อกลางการนำส่งสัญญาณ ดังนี้

1) การให้บริการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ คือ การให้บริการแพร่ภาพ กระจายเสียงด้วยการใช้งานคลื่นความถี่เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หรือรายการ ไปยังเครื่องรับ ซึ่งการรับสัญญาณโทรทัศน์ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าถึงหรือการเข้ารับชมจึงมีการกำหนดว่าเป็นการให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าฟรีทีวี

2) การให้บริการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ คือ กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ซึ่งไม่ต้องขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ เช่น กิจการโทรทัศน์ทางสายเคเบิล กิจการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เป็นต้น นอกจากนี้ ในปัจจุบันมีการดำเนินการในลักษณะของการแพร่ภาพกระจายเสียงผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งหากพิจารณาจากรูปแบบการดำเนินการถือว่าเข้าข่ายเป็นกิจการกระจายเสียง และโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ และโดยลักษณะการให้บริการในปัจจุบันการเข้ารับชมจะมีเงื่อนไขในการเข้ารับชม จึงถือว่าให้บริการแบบบอกรับเป็นสมาชิก

การกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มีรูปแบบการกำกับทำให้บริการโทรทัศน์ที่ให้บริการแบบ Linear เป็นหลัก โดยมีการกำหนดเงื่อนไขด้านเวลาการออกอากาศ ผังรายการ สัดส่วนรายการ เนื้อหารายการ และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไว้ ซึ่งมีหลักการสำคัญดังนี้

1) ด้านเวลาการออกอากาศ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตจาก กสทช. ถือว่าได้รับสิทธิในการประกอบกิจการที่จะต้องดำเนินการด้วยตนเอง แต่สามารถแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ซึ่งการแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการ คือ การให้เข้าเวลา หรือการให้เวลาเพื่อดำเนินการอย่างใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้แก่ผู้ที่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตรายการหรือนำเอารายการมาเพื่อเผยแพร่ผ่านทางบริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์⁵ โดยการแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการกฎหมายกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตจะต้องแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของเวลาการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาต⁶

2) ด้านผังรายการ และสัดส่วนรายการ

การจัดทำผังรายการและสัดส่วนรายการเพื่อใช้สำหรับการออกอากาศจะต้องมีการคำนึงวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ รายการภาคบังคับ การจัดระดับความเหมาะสมของรายการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) การจัดทำผังรายการจะต้องจัดทำให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตในแต่ละประเภท⁷ และสำหรับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่จะต้องมีการจัดผังรายการและสัดส่วนรายการโดยแบ่งตามประเภทการประกอบกิจการ ดังนี้⁸

⁵ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการ พ.ศ. 2556 ข้อ 3

⁶ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการ พ.ศ. 2556 ข้อ 5

⁷ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 34

⁸ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 33

ตารางที่ 1 การจัดผังรายการและสัดส่วนรายการโดยแบ่งตามประเภทการประกอบกิจการ

กิจการบริการสาธารณะ	กิจการบริการชุมชน	กิจการบริการทางธุรกิจ
รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ⁹ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ	ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการและต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชนท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	ต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า โดยกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาที่ออกอากาศทั้งหมด

2.2) รายการภาคบังคับกำหนดสำหรับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้งานคลื่นความถี่มีดังนี้¹⁰

2.2.1) รายการเพลงชาติไทย ออกอากาศทุกวันวันละ 2 ครั้งในเวลา 8.00 น. และเวลา 18.00 น.

2.2.2) รายการข่าวในพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวันในเวลา 19.00-20.30 น. สำหรับกิจการโทรทัศน์ และ 19.00-20.30 น. สำหรับกิจการกระจายเสียง

2.2.3) รายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และวันเสาร์ อาทิตย์ ในช่วงเวลา 7.00-9.00 น.

2.3) การจัดระดับความเหมาะสมของรายการ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ กำหนดไว้ ดังนี้

⁹ รายการที่เป็นข่าวสารหรือสารประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

¹⁰ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ข้อ 9

2.3.1) รายการสำหรับเด็กปฐมวัย¹¹ รายการสำหรับเด็ก¹² รายการทั่วไป¹³ สามารถออกอากาศได้ทุกช่วงเวลา นอกจากช่วงเวลารายการภาคบังคับ

2.3.2) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ซึ่งในรายการอาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่อายุน้อยกว่า 13 ปีควรได้รับการแนะนำการรับชมจากผู้ปกครอง โดยสามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลา 20.30-5.00 น. ของทุกวัน

2.3.3) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งในรายการอาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี ควรได้รับการแนะนำจากผู้ปกครองโดยสามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลา 22.00-5.00 น. ของทุกวัน

2.3.4) รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากอาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา เด็กและเยาวชนไม่ควรรับชม โดยสามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลา 24.00-5.00 น. รายการเฉพาะ รวมถึงรายการที่มีเนื้อหา ดังต่อไปนี้ด้วย¹⁴

ก. เนื้อหาที่มีการกระทำซึ่งอาจเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือยั่วยู่ทาง เพศ หรือแสดงถึงความรุนแรงทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศ หรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ในทางเพศ หรือมีเนื้อหาทางเพศ หรือการแต่งกายที่ล่อแหลมหรือไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาพ เสียง เนื้อหาและพฤติกรรมต่าง ๆ

ข. เนื้อหาที่มีการใช้ภาษา หรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรุนแรง หรือนำไปสู่ความรุนแรง ทารุณโหดร้าย หรือก่อให้เกิดความรู้สึกทางจิตใจที่รุนแรง

ค. เนื้อหาที่มีการนำเสนอที่ก่อให้เกิดการอคติ การเลือกปฏิบัติ การกระทำ อันขัดต่อหลักมนุษยธรรม ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ง. เนื้อหาที่มีการใช้ภาษาหรือพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของชาติ

จ. เนื้อหาที่มีการกล่าวอ้างหรือจงใจให้เชื่อว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่ม ใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจพิเศษหรือความสามารถพิเศษเหนือธรรมชาติ

ฉ. เนื้อหาที่ชี้นำหรือให้ข้อมูลหรือแสดงออกเพื่อจงใจหรือสนับสนุนให้เกิด การเล่นการพนัน

¹¹ รายการสำหรับเด็กปฐมวัย คือ รายการที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้รับฟังรับชมในช่วงอายุ 3-5 ปี

¹² รายการสำหรับเด็ก คือ รายการที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้รับฟังรับชมในช่วงอายุ 6-12 ปี

¹³ รายการทั่วไป คือ รายการที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้รับฟังรับชมทุกเพศทุกวัย

¹⁴ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผัง รายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ข้อ 11

3) ด้านเนื้อหารายการ

ผู้ประกอบการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตจาก กสทช. มีหน้าที่ในการจัดให้มีเนื้อหารายการตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้รับอนุญาตให้ประกอบการต้องทำการตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่ขัดต่อกฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนดเนื้อหารายการที่ห้ามออกอากาศ ดังนี้

- 3.1) รายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.2) รายการที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ
- 3.3) รายการที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 3.4) รายการที่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร
- 3.5) รายการที่มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

3.1.3 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การให้บริการโทรคมนาคมในประเทศไทยต้องได้รับอนุญาตจาก กสทช. ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 โดยในประกาศเพื่อปรับปรุงการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม ซึ่งปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 142 ง ลงวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ได้ระบุเอาไว้ว่า

ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม กำหนดโดยยึดหลักโครงข่ายโทรคมนาคมและบริการโทรคมนาคม ซึ่งแบ่งได้ ดังนี้

1) ลักษณะของกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง

ถือเกณฑ์การกำหนดลักษณะกิจการโทรคมนาคม โดยพิจารณาจากหลักกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หลักการบริหารจัดการ ทั้งนี้ สามารถจำแนกลักษณะกิจการโทรคมนาคมสำหรับการให้บริการโทรคมนาคมได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1.1) การให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้ (Network Provider Only)
- 1.2) การให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมเพื่อให้เช่าใช้ และเพื่อให้บริการโทรคมนาคม (Network Provider and Service Provider)
- 1.3) การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจการโทรคมนาคม รวมถึงการให้เช่าเครื่องหรืออุปกรณ์ โดยผู้ให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกหรือผู้ให้เช่าเครื่องหรืออุปกรณ์ มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการให้บริการโทรคมนาคมของผู้เช่า

2) ประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่เป็นการให้บริการโทรคมนาคม

ถือเกณฑ์การกำหนดประเภทกิจการโทรคมนาคมตามบริการที่ให้แก่ผู้ใช้บริการโทรคมนาคมปลายทาง (End User) จำแนกประเภทกิจการโทรคมนาคมสำหรับการให้บริการโทรคมนาคมได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 2.1) การให้บริการเสียง (Voice)
- 2.2) การให้บริการข้อมูล (Data)
- 2.3) การให้บริการพหุสื่อ หรือสื่อผสม (Multimedia)

ทั้งนี้ ใบอนุญาตมีทั้งสิ้น 3 แบบ ได้แก่

1) ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องรับใบอนุญาตแบบที่หนึ่ง จะต้องเป็นการประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง และสมควรให้มีการบริการได้โดยเสรี

2) ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องรับใบอนุญาตแบบที่สอง จะต้องเป็นการให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือการให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์สำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรือการให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค มีดังนี้

- 2.1) การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองเพื่อให้เข้าใช้
- 2.2) การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองเพื่อให้เข้าใช้

และให้บริการโทรคมนาคม

- 2.3) การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเอง

3) ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องรับใบอนุญาตแบบที่สาม มีดังต่อไปนี้

3.1) การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองเพื่อให้เข้าใช้ที่มีลักษณะการให้บริการ ในกรณี ดังนี้

- การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก

- การให้บริการโทรคมนาคมซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประโยชน์สำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

- การให้บริการโทรคมนาคมซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

- การให้บริการโทรคมนาคมซึ่งมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

- การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล และมีผลกระทบต่อประโยชน์สำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

- การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล และอาจมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือ

- การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล และมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

3.2) การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองเพื่อให้เช่าใช้ และให้บริการโทรคมนาคมที่มีลักษณะการให้บริการ ดังนี้

- กรณีเป็นการให้เช่าใช้โครงข่ายโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์และผลกระทบใน ข้อ 3.1)

- กรณีให้บริการโทรคมนาคมโดยใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของตนเอง ตาม วัตถุประสงค์และผลกระทบในข้อ 3.1)

ด้านการกำกับดูแลการให้บริการกระจายเสียงหรือบริการโทรทัศน์ และด้านกิจการโทรคมนาคม ของประเทศไทย ยังคงมีการกำกับดูแลการให้บริการของทั้งสองกิจการแบ่งแยกจากกัน กล่าวคือ การกำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มีขอบเขตที่มุ่งเน้นด้านการกำกับดูแลในด้านเนื้อหารายการ การคุ้มครองผู้ใช้บริการ ซึ่งความรับผิดชอบและหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่ด้านเนื้อหารายการมีการกำหนด เนื้อหารายการที่ต้องห้ามออกอากาศ คือ เนื้อหาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เนื้อหาลามกอนาจาร¹⁵ และเนื้อหาที่ออกอากาศได้โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการออกอากาศ ซึ่งได้กำหนดให้ต้องคำนึงถึงช่วงอายุ เพศ ภาษา และระดับความรุนแรงของ เนื้อหาที่ออกอากาศ กฎเกณฑ์ที่กล่าวมาได้ถูกกำหนดให้เป็นเงื่อนไขการประกอบกิจการที่ผู้รับใบอนุญาต ให้บริการโทรทัศน์ (Service Provider) และผู้รับใบอนุญาตให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ (Network Provider) ต้องถือปฏิบัติและพร้อมกำหนดความรับผิด ส่วนการกำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมตาม พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 จะมุ่งเน้นด้านการกำกับคุณภาพการให้บริการที่มี ประสิทธิภาพในการรับส่งสัญญาณ การคุ้มครองผู้ใช้บริการให้ได้รับบริการอย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้ กำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งผ่านสัญญาณการให้บริการโทรคมนาคมเนื่องจากถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล การกำกับดูแลด้านเนื้อหาในระบบการสื่อสารทางโทรคมนาคมจะมีแต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการ กระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 ได้กำหนดลักษณะข้อมูลที่ห้ามนำเข้าสู่ระบบ คอมพิวเตอร์ หรือเผยแพร่ผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ คือ (1) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมหรือ เป็นเท็จที่จะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน (2) ข้อมูลเท็จที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคง ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนก

¹⁵ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 37

ของประชาชน (3) ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงและการก่อการร้าย (4) ข้อมูลลักษณะลามกที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ ซึ่ง กสทช. มิได้เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์โดยตรง

3.1.4 พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ฐานความรู้ และขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต่างมีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการ ประกอบกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบเขตอำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสื่อสาร ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อรองรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลักจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่บูรณาการกลไกต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อภาพรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยเน้นให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปมีบทบาทในทุกภาคส่วน ดังนั้น เพื่อให้มีกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมถึงเรื่องดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงมีการดำเนินการ โดยการปรับโครงสร้างกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่มากขึ้นและเปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมาตรา 21/1 กำหนดให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การอุดมศึกษา การสถิติ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3.1.5 พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560

ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในด้านดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งส่งผลต่อฐานความรู้ และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต่างมีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีด้านดิจิทัลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการ เพื่อประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหรือการพัฒนาในการแข่งขันทางธุรกิจของภาคเอกชน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศครอบคลุมการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการวางโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและส่งเสริมกิจกรรมในด้านเศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงมีการตราพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 ขึ้น ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามกฎหมายนี้

1) การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หมายความว่า ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการติดต่อสื่อสาร การผลิต การอุปโภคบริโภค การใช้สอย การจำหน่ายจ่ายแจก การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การคมนาคมขนส่ง การโลจิสติกส์ การศึกษา การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การสาธารณสุข การเงินการลงทุน การภาษีอากร การบริหารจัดการข้อมูล และเนื้อหาหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมอื่นใด หรือการใด ๆ ที่มีกระบวนการหรือการดำเนินงานทางดิจิทัลหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคม กิจการโทรคมนาคม กิจการสื่อสารดาวเทียม และการบริหารคลื่นความถี่ โดยอาศัยโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีการหลอมรวมหรือเทคโนโลยีอื่นใดในทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ ในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การพัฒนาดิจิทัลเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นส่วนรวม เมื่อคณะรัฐมนตรีจัดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ ดังกล่าว โดยมีเป้าหมายและแนวทางอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(1) การดำเนินการและการพัฒนาให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้สามารถใช้ร่วมกันหรือเชื่อมโยงกันได้หรือวิธีอื่นใดที่เป็นการประหยัดทรัพยากรของชาติ และเกิดความสะดวกต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

(2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องครอบคลุมโครงข่ายการติดต่อสื่อสารแพร่เสียงแพร่ภาพ ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะอยู่ในภาคพื้นดิน พื้นน้ำ ในอากาศ หรืออวกาศ และเป้าหมายในการใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และประโยชน์ของประชาชน

(3) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบการให้บริการหรือแอปพลิเคชัน สำหรับประยุกต์ใช้งานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

(4) การส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การทำงานระหว่างระบบสามารถทำงานเชื่อมโยงกันได้อย่างมีความมั่นคงปลอดภัยอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมตลอดทั้งทำให้ระบบ หรือการให้บริการมีความน่าเชื่อถือ และแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และมีหลักประกันการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ของประชาชนอย่างเท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ

(5) การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาให้เกิดอุตสาหกรรมและนวัตกรรม ด้านเทคโนโลยี ดิจิทัล การพัฒนาให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างหรือเผยแพร่เนื้อหาผ่านทางสื่อที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศ

(6) การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เกิดความพร้อม และความรู้ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ และเอกชน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง สร้างความตระหนักและรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศอื่น ส่งเสริมและ สนับสนุนให้ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

(7) การพัฒนากล้องข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล การบริหารจัดการความรู้ รวมทั้งการ ส่งเสริมเพื่อให้มีระบบที่เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้และให้บริการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยซึ่งเอื้อต่อการ นำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย

2) คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน แต่ไม่เกิน 23 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติซึ่งอย่างน้อยต้องมีเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

(2) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดนโยบายและทิศทาง ด้านการเงิน การคลัง การ ลงทุน รวมทั้งมาตรการทางภาษีและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับหรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเสนอแนะมาตรการในการจัดหาพัสดุและจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สามารถจัดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้

(3) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย และแผนระดับชาติว่า ด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(4) ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการ กองทุนการเก็บรักษาและการเบิกจ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎหมายว่า ด้วยการบริหารทุนหมุนเวียน

(5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(6) รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีมติขยับยั้งการดำเนินการของหน่วยงานใดที่ไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(7) ออกประกาศหรือระเบียบเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายนี้

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเฉพาะด้านเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การส่งเสริมและพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว และให้สำนักงบประมาณตั้งงบประมาณให้หน่วยงานของรัฐให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาตินั้น รวมทั้งให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดในนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติการหรือแผนงานที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าวโดยเร็วและส่งให้คณะกรรมการเฉพาะด้านที่คณะกรรมการมอบหมายเพื่อทราบ

4) กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล โดยให้กองทุนประกอบด้วย เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินที่ได้รับจากการจัดสรรคืนความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคืนความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ในอัตราร้อยละ 15 ของรายได้จากการจัดสรรคืนความถี่ดังกล่าว เงินที่ได้รับการจัดสรรจากรายได้ของสำนักงาน กสทช. ตามมาตรา 65 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคืนความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ในอัตราร้อยละ 15 ของเงินรายได้ของสำนักงาน กสทช. เงินที่ กสทช. โอนให้กองทุนตามมาตรา 25 เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตาม

กฎหมาย ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินกิจการของสำนักงานหรือกองทุน รวมทั้งผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา และดอกผล ผลประโยชน์หรือรายได้อื่นที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

ทั้งนี้ ให้ กสทช. มีอำนาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมตามแผนการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึง และบริการเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งหมดหรือบางส่วนแทน กสทช. ได้

5) การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

ให้มีสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศ และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนหรือประกอบกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัล การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัล การส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรม และนวัตกรรมดิจิทัล การเสนอแนะ เรงรัด และติดตามการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือกฎระเบียบหรือมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ของอุตสาหกรรมหรือนวัตกรรมดิจิทัลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนด

3.1.6 พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562

เนื่องด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ และนวัตกรรมดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและสังคม จึงมีการจัดตั้งสภาพัฒนาการเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย อันเป็นการรวมตัวของภาคเอกชนในธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมดิจิทัลซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านกำลังคน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์โดยตรง รวมทั้งมีความใกล้ชิดและความเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อให้เป็นองค์กรสำคัญในการทำงานร่วมกับรัฐบาล และภาคเอกชนอื่น ๆ ในการสนับสนุนการผลิตและพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลอันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัล และการนำนวัตกรรมดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในประเทศไทยเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน จึงมีการตราพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562 ขึ้น ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามกฎหมายนี้ ซึ่งธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล หมายความว่า ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การพัฒนา การจัดจำหน่าย หรือการให้บริการด้านฮาร์ดแวร์อิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบด้านซอฟต์แวร์ ด้านบริการดิจิทัล ด้านดิจิทัลเนื้อหา หรือด้านบริการโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการสื่อสารในระบบดิจิทัล โดย

สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย สมาชิก 3 ประเภท ได้แก่ สมาชิกสามัญ คือ นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล และสมาคมที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล สมาชิกวิสามัญ คือ บุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล และสมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ ผู้ซึ่งคณะกรรมการเชิญมาเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ทั้งนี้ สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นตัวแทนของสมาชิกผู้ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลในการเสนอความเห็น ประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงานด้านนโยบายระหว่างภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล
- 2) เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาขีดความสามารถของการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของบุคลากรด้านดิจิทัลให้มีมาตรฐานสากล
- 5) ส่งเสริมและกำกับดูแลให้เกิดคุณภาพ มาตรฐาน และจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล รวมทั้งควบคุมดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาและกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล
- 6) ดำเนินกิจการอื่นเพื่อการพัฒนาธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศไทย หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ มีคณะกรรมการสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย ซึ่งที่ประชุมใหญ่ สภาเลือกตั้งจากผู้แทนสมาชิกสามัญ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจวางนโยบายและดำเนินการของ สภา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภา รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ดังนี้

- 1) ประสานงานในนามของผู้ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลด้านนโยบายและการดำเนินการกับรัฐบาล หน่วยงานของภาครัฐเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล ตลอดจนศึกษา แนวทาง และร่วมผลักดันการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศ
- 2) สนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ หรือ อุตสาหกรรมดิจิทัล
- 3) ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำแก่การประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล

4) ดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประสานงานด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความรู้ด้านดิจิทัล กับทั้งองค์กร ในประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล

3.1.7 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ด้วยคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ ใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่น ในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือ มีลักษณะอันลามกอนาจาร ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น ระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์ จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้งานของคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีการแก้ไข เพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เนื่องจากมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ตามพัฒนาการทางเทคโนโลยีซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโดยที่มีการจัดตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีภารกิจในการกำหนดมาตรฐานและมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รวมทั้งการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศ จึงมีการปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดฐานความผิดขึ้นใหม่ และแก้ไข เพิ่มเติมฐานความผิดเดิม รวมทั้งบทกำหนดโทษของความผิดดังกล่าว การปรับปรุงกระบวนการและหลักเกณฑ์ ในการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ด้วย

1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์

1.1) การกระทำความผิดโดยการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดนิยามว่า ระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้ อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ โดยอุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ในการเชื่อมต่อการทำงานของผู้ให้บริการได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง เอาไว้ ซึ่งถือเป็นระบบคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น การกระทำใด ๆ ต่อระบบคอมพิวเตอร์โดยการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ จึงเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 5

แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเจาะระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ หากการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์นั้นได้มีการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีกำหนดการเข้าถึงไว้โดยเฉพาะ เช่น ข้อมูลผู้ใช้บริการที่อยู่ในความครอบครองของเจ้าของคอมพิวเตอร์ ผู้กระทำการดังกล่าวจะมีความผิดตามมาตรา 7 ที่กำหนดให้การเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน นอกจากนี้หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมข้อมูลคอมพิวเตอร์ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามมาตรา 9 เพิ่มเติมด้วย

1.2) การกระทำความผิดโดยการเปิดเผยมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กำหนดให้การล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ และถ้ามีการนำมาตรการดังกล่าวไปเผยแพร่โดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การที่บุคคลใดทำการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับรหัสหรือมาตรการป้องกันดังกล่าวจึงถือเป็นความผิดโดยการเปิดเผยมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 6

1.3) การกระทำความผิดโดยการดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ซึ่งมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กำหนดให้การกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น มิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การดักจับไว้ซึ่งเนื้อหารายการหรือการขโมยสัญญาณที่ผู้ให้บริการ OTT TV ส่งไปให้แก่ผู้ใช้บริการ การที่บุคคลใดดักจับไว้ซึ่งเนื้อหารายการ หรือการขโมยสัญญาณ การให้บริการจึงถือเป็นความผิดโดยการดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ตามมาตรา 8

1.4) การกระทำความผิดโดยการทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ซึ่งมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กำหนดการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานได้ตามปกติได้ ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น หากมีบุคคลใดทำการรบกวนระบบคอมพิวเตอร์จนทำให้ระบบไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ ผู้กระทำการรบกวนระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าวจะต้องรับผิดตามมาตรา 10

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้มีการเพิ่มโทษของการกระทำความผิดต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือ

ระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าว หรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย โดยไม่ได้มีเจตนาฆ่า

2) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นลักษณะของการนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นเนื้อหารายการ และมีการเผยแพร่เนื้อหาการรายการนั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ไปยังภายนอก โดยสามารถแบ่งการกระทำความผิดได้ 2 กรณี คือ การกระทำความผิดโดยการนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์และการกระทำความผิดโดยการร่วมมือกับผู้อื่น

2.1) การกระทำความผิดโดยการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ห้ามนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือเผยแพร่ ดังนี้

2.1.1) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหาการรายการที่บิดเบือนปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ตามมาตรา 14 (1) กำหนดให้การกระทำโดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการกระทำความผิดตามมาตรานี้ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาพิเศษโดยทุจริตหรือหลอกลวง คือ ต้องรู้ว่าเนื้อหาการรายการนั้น เป็นเนื้อหาการรายการที่มีการบิดเบือนปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเป็นเท็จ และการกระทำนั้นอาจทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหาการรายการนี้จะมุ่งเน้นไปเจตนาพิเศษโดยทุจริตหรือหลอกลวงเกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ใช่เรื่องของการหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

2.1.2) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหาการรายการที่เป็นเท็จ และเนื้อหาการรายการนั้นเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ตามมาตรา 14 (2) กำหนดให้การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน ซึ่งการกระทำความผิดตามมาตรา 14 (2) บทบัญญัติของกฎหมายกำหนดขอบเขตการกระทำที่เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหาการรายการที่กว้างขวาง เนื่องจากต้องพิจารณาว่าเนื้อหาการรายการใดเป็นความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

2.1.3) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหาการรายการที่เป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมาย

อาญา ตามมาตรา 14 (3) กำหนดให้การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหารายการที่จะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 14 (3) จะต้องเป็นการกระทำความผิดโดยการเผยแพร่เนื้อหารายการที่เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายซึ่งได้แก่ การกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107 – 112 การกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 – 118 การกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 119 – 129 การกระทำความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 130 – 135 และการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 135/1 – 135/2

2.1.4) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหารายการที่มีลักษณะอันลามก ตามมาตรา 14 (4) กำหนดให้การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ซึ่งการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหารายการที่จะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 14 (4) ไม่ว่าจะเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารจะเป็นการกระทำต่อเด็กหรือผู้ใหญ่ ทั้งนี้ ในส่วนของสื่อลามกอนาจารของเด็กการมีอยู่ไว้ในความครอบครองก็ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 – 287/2

2.1.5) การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารายการตามมาตรา 14 (1-4) การกระทำความผิดตามมาตรา 14 (5) ผู้ให้บริการต้องรู้ว่าการเผยแพร่เนื้อหารายการนั้นเป็นเนื้อหารายการที่ บิดเบือน ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเป็นเท็จ เนื้อหารายการเกี่ยวกับความมั่นคง และมีลักษณะอันลามก ซึ่งเป็นการกระทำความผิดโดยอ้อมไม่ใช่ผู้ก่อหรือเริ่มกระทำความผิดนั้น

2.1.6) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหารายการที่ปรากฏภาพของผู้อื่นที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลง โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ตามมาตรา 16 กำหนดให้การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ทั้งนี้ การกระทำความผิดตามมาตรานี้ รวมถึงการกระทำต่อภาพของผู้ตายด้วย

2.2) การกระทำความผิดโดยผู้ให้บริการ ซึ่งมีการกำหนดลักษณะข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ห้าม นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ หรือเผยแพร่ ตามมาตรา 14 (1) – (5) ตามมาตรา 15 กำหนดให้ ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิด ตามมาตรา 15 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 14 หากผู้ให้บริการมีการ

ร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้ให้บริการกระทำความผิด ผู้ให้บริการต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ใช้บริการ โดยความรับผิดชอบตามมาตรา 17 นี้ถือเป็นการรับผิดชอบในฐานะตัวกลางในการเผยแพร่เนื้อหาหรือนโยบายการนั้น

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้มีการเพิ่มเติมการปรับปรุงกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์ โฆษณาหรือเผยแพร่คำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ตามที่ศาลเห็นสมควร โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา หรือเผยแพร่ หรือดำเนินการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดนั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ปัจจุบันมีการล่วงละเมิด สิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหาย ให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการล่วงละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อเศรษฐกิจ ยิ่งปัจจุบันมีการใช้บริการโทรทัศน์ผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลส่วนบุคคลมากขึ้น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จึงกำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น การขอความยินยอมต้องมีความชัดเจน ต้องทำเป็นหนังสือหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าวได้ วัตถุประสงค์ประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เก็บได้เท่าที่จำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องไม่มีเงื่อนไขในการจะให้ความยินยอม และเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้

1) ข้อยกเว้นความยินยอมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

1.1) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

1.2) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

1.3) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญา หรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

1.4) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

1.5) เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

1.6) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

2) ข้อห้ามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรง เว้นแต่ได้แจ้งถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น ให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ และได้รับความยินยอมแล้ว หรือเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอม

2.2) ห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใดซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันโดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายซึ่งเจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีการคุ้มครองที่เหมาะสมของ มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เป็นข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะด้วยความยินยอมของเจ้าของข้อมูล เป็นการจำเป็นเพื่อก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย และเป็น การจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับ เวชศาสตร์ป้องกันหรืออาชีวเวชศาสตร์ ประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข การคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ หรือประโยชน์สาธารณะอื่น

3) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ ดังนี้

3.1) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม

3.2) กรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุม ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ

3.3) จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล

3.4) แจ้งเหตุการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลแก่สำนักงานโดยไม่ชักช้าภายในเจ็ดสิบสอง ชั่วโมงนับแต่ทราบเหตุ

3.5) กรณีผู้ควบคุมข้อมูลอยู่นอกราชอาณาจักร ต้องแต่งตั้งตัวแทนเป็นหนังสือ

4) ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ ดังนี้

- 4.1) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น
- 4.2) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม และแจ้งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล
- 4.3) จัดทำและเก็บรักษาบันทึกการของกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบกิจการ และอำนาจอื่น ๆ ตามมาตรา 10 ซึ่งการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น หากมีกฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม หรือกรณีจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจปล่อยให้เนิ่นช้าต่อไปได้ หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวยังมิได้มีการดำเนินการหรือดำเนินการยังไม่ครบขั้นตอน ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และมีได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายดังกล่าว ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากคณะกรรมการ ให้นายกรัฐมนตรีออกคำสั่งนั้น ในส่วนของการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการทั่วไปจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการผ่านสื่อโฆษณานั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณา ดังนี้

1.1) การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้น จะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ โดยข้อความดังกล่าวต้องไม่เป็นข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้

1.2) การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค

1.3) การโฆษณาสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และเป็นสินค้าที่มีการควบคุมฉลาก การโฆษณานั้นต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้หรืออันตราย จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น หรือห้ามการโฆษณาสินค้านั้น

1.4) การโฆษณาสินค้าหรือบริการใด ที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจด้วย การโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้น ต้องให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

1.5) ข้อความในการโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณาใด สมควรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่า ข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความมุ่งหมายเพื่อการโฆษณา การโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณานั้น ต้องมีถ้อยคำ ชี้แจงกำกับให้ประชาชนทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการโฆษณาได้

1.6) หากการโฆษณาใดฝ่าฝืน ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจ ออกคำสั่ง ใดๆอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

1.6.1) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา

1.6.2) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา

1.6.3) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา

1.6.4) ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วตาม หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด

2) พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ยา หมายความว่า วัตถุที่รับรองไว้ในตำรายาที่รัฐมนตรีประกาศ วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ บำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกัน โรคหรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือสัตว์ วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับให้เกิดผลแก่สุขภาพ โครงสร้างหรือการกระทำหน้าที่ใด ๆ ของร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นอาหาร เครื่องกีฬา เครื่องสำอาง เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบโรคศิลปะ และส่วนประกอบของเครื่องมือที่ใช้ในการนั้น พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 กำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณาขายยา ที่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ ให้ระงับการโฆษณาขายยาที่เห็นว่าเป็นการโฆษณาโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ได้ ดังนี้

2.1) การโฆษณาขายยาต้องไม่เป็นการโอ้อวดสรรพคุณยา หรือวัตถุอันเป็นส่วนประกอบของยาว่าสามารถบำบัดบรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยได้อย่างศักดิ์สิทธิ์ หรือหายขาด หรือใช้ถ้อยคำอื่นใด ที่มีความหมายทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.2) การโฆษณาขายยาต้องไม่แสดงสรรพคุณยาอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง

2.3) การโฆษณาขายยาต้องไม่ทำให้เข้าใจว่ามีวัตถุใดเป็นตัวยา หรือเป็นส่วนประกอบของยา ซึ่งความจริงไม่มีวัตถุ หรือส่วนประกอบนั้นในยา หรือมีแต่ไม่เท่าที่เข้าใจ

2.4) การโฆษณาขายยาต้องไม่ทำให้เข้าใจว่าเป็นยาทำให้แห้งลูก หรือยาขับระดูอย่างแรง ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.5) การโฆษณาขายยาต้องไม่ทำให้เข้าใจว่าเป็นยาบำรุงกามหรือยาคุมกำเนิด ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่ข้อความในฉลาก หรือเอกสารกำกับยา และการโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.6) การโฆษณาขายยาต้องไม่แสดงสรรพคุณยาอันตราย หรือยาควบคุมพิเศษ ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่ข้อความในฉลาก หรือเอกสารกำกับยา และการโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.7) การโฆษณาขายยาต้องไม่มีการรับรองหรือยกย่องสรรพคุณยาโดยบุคคลอื่น ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.8) การโฆษณาขายยาต้องไม่แสดงสรรพคุณว่าสามารถบำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรค หรืออาการของโรคที่รัฐมนตรีประกาศ ตามมาตรา 77 (โรคเบาหวาน, มะเร็ง, อัมพาต, วัณโรค, โรคเรื้อน, โรคหรืออาการโรคของสมอง หัวใจ ปอด ตับ ม้าม ไต) ทั้งนี้ ไม่ใช่บังคับแก่การโฆษณาซึ่งกระทำโดยตรงต่อผู้ประกอบการโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์

2.9) การโฆษณาขายยาทางวิทยุกระจายเสียง เครื่องขยายเสียง วิทยุโทรทัศน์ทางฉายภาพ หรือภาพยนตร์หรือทางสิ่งพิมพ์จะต้องได้รับอนุมัติข้อความ เสียง หรือภาพที่ใช้ในการโฆษณา ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้อนุญาตกำหนด

ทั้งนี้ การโฆษณาขายยาห้ามมิให้โฆษณาขายยาโดยไม่สุภาพ หรือโดยการร้องรำทำเพลง หรือแสดงความทุกข์ทรมานของผู้ป่วย และห้ามมิให้โฆษณาขายยาโดยวิธีแถม พก หรือออกสลากรางวัล

3) พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

อาหาร หมายความว่า ของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต ได้แก่ วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ แต่ไม่รวมถึง ยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วแต่กรณี หรือวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารรวมถึงวัตถุเจือปนอาหาร สี และเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 กำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณาอาหารดังนี้

3.1) ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณภาพ ประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จ หรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร

3.2) การโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณ ของอาหาร ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทางถ่ายภาพ ภาพยนตร์ หรือทางหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อื่น หรือด้วยวิธีอื่นใด เพื่อประโยชน์ ในทางการค้า ต้องนำเสียง ภาพ ภาพยนตร์ หรือข้อความที่จะโฆษณาดังกล่าวนั้น ตรวจสอบพิจารณาก่อน เมื่อ ได้รับอนุญาตแล้วจึงจะโฆษณาได้

กรณีที่มีการโฆษณาฝ่าฝืน หรืออาหารดังกล่าวไม่มีคุณประโยชน์คุณภาพ หรือสรรพคุณ ตามที่โฆษณา เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจในการสั่งให้ระงับการโฆษณา อาหารที่เห็นว่า เป็นการฝ่าฝืนนั้นได้

4) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558

เครื่องสำอาง หมายความว่า วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ทา ถู นวด โรย พ่น หยอด ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดกับส่วนภายนอกของร่างกายมนุษย์และให้หมายความรวมถึงการใช้กับฟันและเยื่อใน ช่องปาก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะที่ปรากฏ หรือระงับ กลิ่นกาย หรือปกป้องดูแลส่วนต่าง ๆ นั้น ให้อยู่ในสภาพดีและรวมตลอดทั้งเครื่องประทีนต่าง ๆ สำหรับผิว ด้วย แต่ไม่รวมถึงเครื่องประดับและเครื่องแต่งตัวซึ่งเป็นอุปกรณ์ภายนอกร่างกาย วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็น ส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอางโดยเฉพาะ หรือวัตถุอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นเครื่องสำอาง โดย พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 กำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณาเครื่องสำอาง ดังนี้

4.1) การโฆษณาเครื่องสำอางต้องไม่ใช่ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความ ที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับ แหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือลักษณะของเครื่องสำอาง เว้นแต่ ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่ บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการ โฆษณา ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิด ผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม และต้องไม่เป็นข้อความตามลักษณะดังต่อไปนี้

- ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง
- ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม
- ข้อความที่แสดงสรรพคุณที่เป็นการรักษาโรคหรือที่มีใช้จุดมุ่งหมายเป็น เครื่องสำอาง
- ข้อความที่ทำให้เข้าใจว่ามีสรรพคุณบำรุงงาม
- ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมาย หรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

- ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

4.2) การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย หรือจิตใจ หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน หรืออันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้บริโภค

4.3) กรณีเครื่องสำอางใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค การโฆษณานั้นต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้ หรืออันตราย จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับเครื่องสำอางนั้น หรือห้ามการโฆษณาเครื่องสำอางนั้น

4.4) การโฆษณาใดฝ่าฝืน เลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ทำการโฆษณาดำเนินการ แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา หรือให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

วัตถุประสงค์สำคัญของการมีกฎหมายลิขสิทธิ์ คือการคุ้มครองและป้องกันผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ รวมถึงผลประโยชน์ทางศีลธรรมที่บุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานจากความคิดความสามารถและสติปัญญาของตนเองพึงได้รับการคุ้มครอง หากผู้สร้างสรรค์ผลงานได้รับผลตอบแทนจากการประดิษฐ์และคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา จะเป็นขวัญกำลังใจให้ผู้นั้นอยากสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ออกมามากขึ้น และยังมิมีผลงานที่ดีและมีประโยชน์มากเท่าไร ก็ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมในหลากหลายด้านมากขึ้นเช่นกัน

สำหรับในประเทศไทย กฎหมายที่ใช้เพื่อคุ้มครองและดูแลด้านลิขสิทธิ์เป็นหลักคือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2538 บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับใช้แทนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 และนอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558, พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ออกมาประกอบในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว แต่ประชาชนจำนวนมาก อาจยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาด้านลิขสิทธิ์และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อันเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ในแวดวงต่าง ๆ จำนวนมาก และทำให้ยังไม่สามารถปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นิยามคำว่า "ลิขสิทธิ์" ไว้ว่าหมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น หมายความว่า เจ้าของลิขสิทธิ์เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่มีสิทธิ์จะทำอย่างไรก็ได้กับงานของตนเอง

ปัญหาลิขสิทธิ์ถือเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแวดวงสื่อสารมวลชน รวมถึงภาพยนตร์ด้วยเช่นกัน เพราะมักเกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ซ้ำๆ ตัดแปลง แก้ไขผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งใน

แบบเป็นวัสดุจับต้องได้ หรือเป็นไฟล์ เช่น การปล่อยให้เกิดการดาวน์โหลดภาพยนตร์ผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างผิดกฎหมาย ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้รับและสูญเสียประโยชน์จากผลงานดังกล่าว

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้ครอบคลุมสื่อที่เป็นเสียง และเป็นภาพและเสียง ดังนี้

มาตรา 15 ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้

- (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์โสตทัศนวัสดุภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง
- (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้

การพิจารณาเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 16 ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อนุญาตให้ผู้ใดใช้สิทธิตามมาตรา 15 (5) ย่อมไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธินั้นได้ด้วย เว้นแต่ในหนังสืออนุญาตได้ระบุเป็นข้อห้ามไว้

มาตรา 17 ลิขสิทธิ์นั้นย่อมโอนให้แก่กันได้

เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมด หรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้ และจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

การโอนลิขสิทธิ์ตามวรรคสองซึ่งมิใช่ทางมรดก ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอนให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสิบปี

มาตรา 18 ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้สร้างสรรค์มีสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับตามสิทธิดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งนี้เว้นแต่จะได้ออกแถลงการณ์ไว้เป็นอย่างอื่นหรือเป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา 19 ภายใต้บังคับมาตรา 21 และมาตรา 22 ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ในกรณีที่มีผู้สร้างสรรค์ร่วม ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย

ถ้าผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มีการโฆษณางานนั้น ให้ลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีอายุ 50 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคลให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 20 งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่รู้ตัวผู้สร้างสรรค์ให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 21 ลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่ายโสดทัศน์ วัสดุภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ให้มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 22 ลิขสิทธิ์ในงานศิลปะประยุกต์ให้มีอายุ 25 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 25 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 23 ลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมตามมาตรา 14 ให้มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 24 การโฆษณาตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 หรือมาตรา 23 อันเป็นการเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายความว่า การนำงานออกทำการโฆษณาโดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์

มาตรา 25 เมื่ออายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ครบกำหนดในปีใด ถ้าวันครบกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่ตรงกับวันสิ้นปีปฏิทิน หรือในกรณีที่ไม้อาจทราบวันครบกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่แน่นอน ให้ลิขสิทธิ์ยังคงมีอยู่ต่อไปจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีนั้น

มาตรา 26 การนำงานอันมีลิขสิทธิ์ออกทำการโฆษณาภายหลังจากที่อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์สิ้นสุดลงไม่ก่อให้เกิดลิขสิทธิ์ในงานนั้น ๆ ขึ้นใหม่

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฯ (ฉบับที่..) พ.ศ.... (การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ (e-Service))

การถือกำเนิดแพลตฟอร์มเว็บไซต์สำหรับรับชมภาพยนตร์และซีรีส์บนอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีพื้นที่ในการเผยแพร่ผลงานมากขึ้น นอกเหนือจากการเผยแพร่ผ่านโรงภาพยนตร์และโทรทัศน์เท่านั้น ทำให้ผู้คนจำนวนมากสามารถเข้าถึงเนื้อหาเหล่านั้นได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ช่องโหว่ที่สำคัญ คือ ภาครัฐไม่สามารถเก็บภาษีเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งส่วนมากเป็นเว็บไซต์ขององค์กรจากต่างประเทศ และไม่ได้มีการจัดตั้งในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้เช่นเดียวกับองค์กรที่จัดตั้งในไทย ดังนั้น เมื่อสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรได้ ทำให้เกิดความพยายามร่างกฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษีองค์กรต่างประเทศเพื่ออุดช่องว่างนี้โดยใช้ชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรฯ (ฉบับที่..) พ.ศ... หรือที่เรียกอย่างสั้นว่า พ.ร.บ. e-Service (อี-เซอร์วิส)

สาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้อยู่ที่การเพิ่มความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการในประเทศและต่างประเทศให้สามารถแข่งขันกันได้นบนกฎหมายและมาตรฐานเดียวกัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลภาษีมูลค่าเพิ่มให้เหมาะสมกับรูปแบบการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญคร่าว ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “สินค้า” หมายถึง ทรัพย์สินที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างที่อาจมีราคาและถือเอาได้ ไม่ว่าจะมิใช่เพื่อขาย เพื่อใช้ หรือเพื่อการใด ๆ และให้หมายรวมถึงสิ่งของทุกชนิดที่นำเข้ามาแต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างที่ส่งมอบโดยผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด และเพิ่มบทนิยามคำว่า “บริการอิเล็กทรอนิกส์” ว่าหมายถึง บริการที่ส่งมอบโดยผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเครือข่ายทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด และ “อิเล็กทรอนิกส์แพลตฟอร์ม” หมายถึง ตลาดช่องทาง หรือกระบวนการอื่นใดที่ผู้ให้บริการหลายรายใช้ในการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้รับบริการ

2) กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศแก่ผู้ใช้ซึ่งไม่ใช่ผู้ประกอบการจดทะเบียนในประเทศ และมีการให้บริการนั้นในประเทศ ซึ่งมีรายได้จากการให้บริการดังกล่าวเกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และให้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มโดยคำนวณจากภาษีขายโดยไม่ให้หักภาษีซื้อ

ในกรณีที่ผู้ประกอบการต่างประเทศให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้รับบริการในประเทศไทยผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มต่างประเทศ กำหนดให้รายได้ที่ได้รับจากการให้บริการนั้นเป็นฐานภาษีมูลค่าเพิ่มของดิจิทัลแพลตฟอร์มต่างประเทศ ซึ่งหากดิจิทัลแพลตฟอร์มต่างประเทศมีรายได้เกิน 1.8 ล้านบาทต่อปี ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และให้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

3) การดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐาน หรือหนังสืออื่นใดตามประมวลรัษฎากร และการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม สามารถกระทำผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

4) ห้ามไม่ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียน ที่ให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศออกไปกำกับภาษี

ความคืบหน้าของร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ เมื่อวันที่ 14-29 มกราคม พ.ศ. 2563 ได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการมี พ.ร.บ. e-Service ถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ หลังจากนั้นได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(สคก.) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ส่วนลำดับต่อไปคือการส่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ทั้งนี้ กรมสรรพากรได้ประกาศว่าจะดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้กฎหมายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแก่ผู้ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย รวมถึงให้ข้อมูลตัวอย่างฐานภาษีของอิเล็กทรอนิกส์แต่ละลักษณะ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

3.2 ความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ และอำนาจกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง

ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจในการกำกับดูแล ทั้งในส่วนที่เป็นการกำกับดูแลที่เป็นเนื้อหารายการและการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ดังนี้

3.2.1 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ กสทช. ในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการนั้น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 37 กำหนดห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อ การให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง โดยผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะดังกล่าว หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ กสทช. มีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยพลัน และหากพบว่าผู้รับใบอนุญาตมีการกระทำความผิดจริง กสทช. มีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

นอกจากนี้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ กสทช. เป็นการดำเนินการไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ และการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน โดยเฉพาะในประเด็นของการคุ้มครองผู้บริโภคมาตรา 31 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้ กสทช. มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยหากผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ดำเนินการอันน่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ด้วยการอาศัยใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินสมควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ อันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 31 ถือเป็น

กฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับกับผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นการแพร่ภาพและเสียงไปสู่สาธารณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบทบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าและบริการกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กำหนดการห้ามการโฆษณาไว้ และได้มีการกระทำด้วยการแพร่ภาพ หรือกระจายเสียง ก็ส่งผลให้การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วยเช่นกัน

3.2.2 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การอุดมศึกษา การสถิติ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือส่วนราชการที่สังกัด กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยส่วนราชการที่สังกัดและหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กิจการโทรทัศน์ ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกฎหมายว่าด้วยสถิติดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นการกำหนดแนวนโยบาย การส่งเสริม และพัฒนาดิจิทัลของชาติ แต่ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรทัศน์นั้น หากเนื้อหารายการโทรทัศน์มีการผลิต หรือออกอากาศ โดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีอำนาจสั่งการให้มีการระงับการออกอากาศที่มีเนื้อหา ดังนี้ได้

- 1) การเผยแพร่เนื้อหารายการที่บิดเบือน ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ตามมาตรา 14 (1)
- 2) การเผยแพร่เนื้อหารายการที่เป็นเท็จและเนื้อหารายการนั้นเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ตามมาตรา 14 (2)
- 3) การเผยแพร่เนื้อหารายการที่เป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 14 (3)
- 4) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือการเผยแพร่เนื้อหารายการที่มีลักษณะอันลามก ตามมาตรา 14 (4)
- 5) การเผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหา รายการตามมาตรา 14 (1-4) การกระทำความผิดตามมาตรา 14 (5)

3.2.3 คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการทั่วไปจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการผ่านสื่อโฆษณา โดยคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- 1) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา
- 2) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา
- 3) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา
- 4) ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด

หากปรากฏว่ามีการโฆษณาสินค้าหรือบริการไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นสื่อโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ หรือป้าย ดังนี้

- 1) การโฆษณาด้วยข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม
- 2) การโฆษณาด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค
- 3) การโฆษณาสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และเป็นสินค้าที่มีการควบคุม ฉลากการโฆษณานั้นไม่มีคำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับ วิธีใช้หรืออันตราย จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น หรือห้ามการโฆษณาสินค้านั้น
- 4) การโฆษณาสินค้าหรือบริการใด ที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจด้วย การโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้น ไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย
- 5) ข้อความในการโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณาใด สมควรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่าข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความมุ่งหมายเพื่อการโฆษณา การโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณานั้น ไม่มีถ้อยคำชี้แจงกำกับให้ประชาชนทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการโฆษณาได้

3.2.4 คณะกรรมการอาหารและยา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับอาหารและยา ได้แก่ คณะกรรมการอาหาร คณะกรรมการยา คณะกรรมการเครื่องสำอาง คณะกรรมการวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ คณะกรรมการ

เครื่องมือแพทย์ คณะกรรมการป้องกันการใช้สารระเหย ให้มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ทั้งนี้ ในส่วนของการโฆษณา เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ สุขภาพ โดยผลิตภัณฑ์สุขภาพเหล่านั้นต้องมีคุณภาพและปลอดภัย ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ถูกต้องด้วย ข้อมูลทางวิชาการที่มีหลักฐานเชื่อถือได้และมีความเหมาะสมเพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ ปลอดภัยและสมประโยชน์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละฉบับกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ระงับการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่กระทำการฝ่าฝืนนั้น

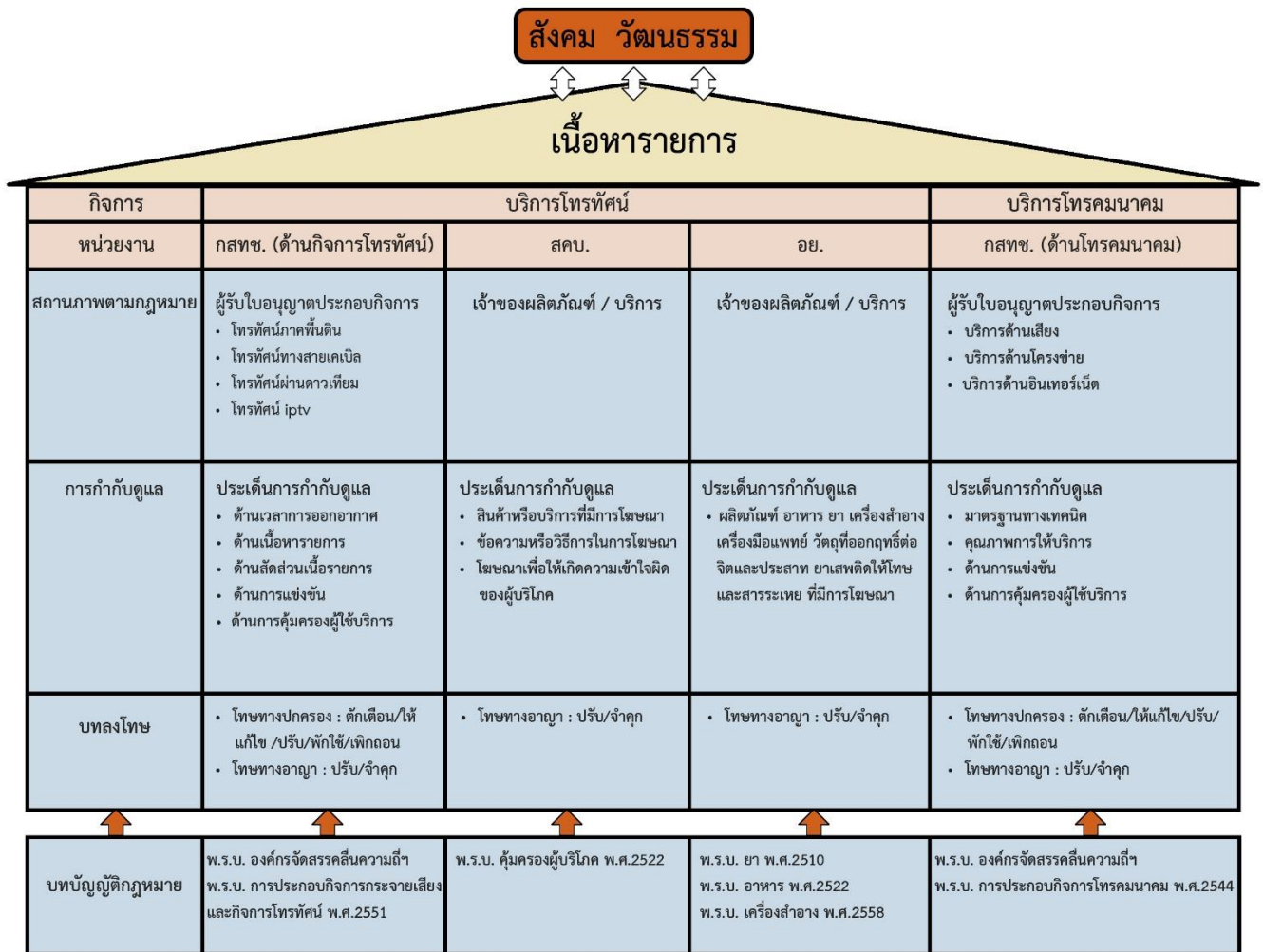
3.2.5 กรมทรัพย์สินทางปัญญา

หน่วยงานสังกัดภายใต้กระทรวงพาณิชย์ ถือเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค และใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์อย่างเกิดประโยชน์ที่สุด รวมถึงการให้ความคุ้มครองและปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขันทางการค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีดังต่อไปนี้

- 1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบ ผังภูมิของวงจรรวม กฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายว่าด้วยความลับทางการค้า กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยการผลิตผลิตภัณฑ์ ซีดี และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามความตกลง หรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี
- 4) ส่งเสริมการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5) พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป
- 6) ดำเนินการป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาส่งเสริมการใช้สิทธิอย่างเป็นธรรม และสร้างวินัยทางการค้า
- 7) ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค การบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา ในเชิงพาณิชย์
- 8) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการด้านทรัพย์สินทางปัญญา
- 9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจตามกฎหมาย



3.3 กรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายและนโยบายที่บังคับใช้กับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศนในปัจจุบัน ยังมีช่องว่างและปัญหาในบางกรณี ซึ่งในกรณีนี้จะขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหารายการ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน

3.3.1 ด้านเนื้อหารายการ

ในด้านเนื้อหารายการ มีกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น จากเหตุการณ์โศกนาฏกรรมกราดยิงประชาชนที่ห้าง Terminal 21 จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ที่สื่อมวลชนทั้งทีวี และสื่อออนไลน์ ได้นำเสนอข่าวด้วยรูปแบบการรายงานสด (live) รายงานสถานการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความปลอดภัยของประชาชนในบริเวณโดยรอบ ตลอดจนผลกระทบต่อ

ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน จนทำให้เกิดคำถามในสังคมเกี่ยวกับบทบาทของ กสทช. กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จรรยาบรรณของสื่อสารมวลชน ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะเดียวกันของสื่อมวลชนในต่างประเทศ

ในกรณีของสื่อมวลชนที่เป็นทีวีนั้น ถือเป็นผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. และใช้มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ในการกำกับดูแลด้านเนื้อหารายการ โดยการห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อก่อให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับทางปกครองชั้น 2 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท ตามมาตรา 59 (3) ประกอบมาตรา 57 (2) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สำนักงาน กสทช. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ได้เร่งดำเนินการออกหนังสือแจ้งเวียนขอความร่วมมือไปยังผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทุกราย เพื่อให้การนำเสนอข่าวสารไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในบริเวณโดยรอบและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

- 1) ไม่ควรรายงานสด หรือแสดงข้อมูล กระบวนการ และรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์นี้
- 2) ไม่ควรนำเสนอข้อมูลในสถานที่ที่จะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนโดยรอบ
- 3) ไม่นำเสนอภาพที่รุนแรง เช่น ภาพผู้เสียชีวิต ภาพการยิงอาวุธ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการขอความร่วมมือดังกล่าว ยังมีผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์บางรายยังคงรายงานข่าวในลักษณะเดิม จนเป็นเหตุให้ที่ประชุม กสทช.¹⁶ พิจารณาให้มีคำสั่งปรับทางปกครองแก่ช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลจำนวน 3 ช่อง ได้แก่ บริษัท วัน สามสิบเอ็ด จำกัด ช่องรายการ One (ช่อง 31) เป็นเงิน 250,000 บาท บริษัท ทริปเปิล วี บรอดคาสท์ จำกัด ช่องรายการ ไทยรัฐทีวี (ช่อง 32) เป็นเงิน 500,000 บาท และบริษัท อมรินทร์ เทเลวิชั่น จำกัด ช่องรายการ อมรินทร์ ทีวี เอชดี (ช่อง 34) เป็นเงิน 500,000 บาท โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 59 (3) ประกอบมาตรา 57 (2) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 เนื่องจากการออกอากาศเนื้อหาเกาะติดสถานการณ์ และถ่ายทอดสดเหตุการณ์ที่จังหวัดนครราชสีมา เข้าข่ายเป็นเนื้อหาสาระที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีผลกระทบต่อการใช้

¹⁶ มติที่ประชุม กสทช. ครั้งที่ 4/2563 วันพุธที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจอย่างร้ายแรง อันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

ทั้งนี้ การพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองแก่ช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลจำนวน 3 ช่องดังกล่าว ถือเป็นมาตรการระยะสั้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนมาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาวนั้น สำนักงาน กสทช. ได้เชิญผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน และร่วมหารือมาตรการรองรับการออกอากาศรายการในลักษณะดังกล่าว ประกอบกับจากการศึกษาข้อมูลที่มีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ และสื่อสังคมออนไลน์ เกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะเดียวกันของสื่อมวลชนในต่างประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา กรณีเหตุการณ์ยิงกราด เหตุการณ์สะเทือนขวัญต่าง ๆ และหลักการนำเสนอข่าวสารลักษณะนี้ของสื่อมวลชนที่องค์การอนามัยโลกได้เคยให้ไว้ พบว่า หลายประเทศมีการเลิกนำเสนอรูปคนร้ายในสื่อ เลิกการรายงานสดเหตุการณ์ ยกเลิกการนำเสนอคลิปเหตุการณ์สะเทือนขวัญต่าง ๆ แล้ว เพราะในต่างประเทศมีผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา และอาชญาวิทยา ออกมาเตือนถึงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบนี้ว่านำไปสู่พฤติกรรมการเล่นแบบ ซึ่งจากผลการศึกษาจำนวนมากพบว่า ข้อสันนิษฐาน ข้อสังเกตที่ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา และอาชญาวิทยาเหล่านั้น ออกมาเตือนนั้นเป็นความจริง ยกตัวอย่างเช่น ตามหลักทฤษฎีอาชญาวิทยา ในปี ค.ศ. 1985 โรนัลด์ แอล เอเคอร์ ได้พูดถึงทฤษฎีการเล่นแบบอาชญากร ซึ่งก็เคยมีงานวิจัยระบุไว้ว่า ส่วนหนึ่งก็ลอกเลียนแบบมาจากสื่อ โดยในปี ค.ศ. 2017 มีรายงานมาฉบับหนึ่งระบุว่า การลอกเลียนแบบอาชญากรรมนั้น จะเกิดขึ้นช่วงเวลา 2 สัปดาห์หลังจากเกิดการก่อเหตุครั้งใหญ่ ซึ่งการรายงานสถานการณ์ มีส่วนกระตุ้นการเล่นแบบ

ในทางกลับกัน การรายงานสดเหตุการณ์โศกนาฏกรรมกราดยิงประชาชนที่ห้าง Terminal 21 จังหวัดนครราชสีมา ทางสื่อออนไลน์ กลับควบคุมได้ยาก เนื่องจากไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนสื่อมวลชน และไม่ได้เป็นผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ จึงไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. ที่จะนำมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาใช้ในการกำกับดูแลด้านเนื้อหารายการเช่นเดียวกับสื่อมวลชนที่เป็นทีวี แต่ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ว่าเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งอาจต้องมีการตรวจสอบการกระทำความผิดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปิดหรือลบข้อมูลทางสื่อออนไลน์ดังกล่าว ซึ่งกระบวนการจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างสื่อมวลชนทางทีวีซึ่งเป็นสื่อเก่า และสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อใหม่

3.3.2 ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

ในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค มีกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาอาหาร ยา และ

ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมาย ทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอโฆษณาที่มีลักษณะโอ้อวด หรือแสดงสรรพคุณอันเป็นเท็จหรือเกินจริง ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและสังคมเป็นส่วนรวม

การกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นภารกิจที่ กสทช. และคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ต่างก็มีอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายของตนเอง โดยในส่วนของ อย. จะเป็นการพิจารณาตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 เป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดห้ามมิให้โฆษณาคุณสมบัติ คุณภาพ และสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร¹⁷ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁸ และผู้ใดประสงค์จะโฆษณา คุณสมบัติ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหาร ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทางฉายภาพ ภาพยนตร์ หรือทางหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์อื่น หรือด้วยวิธีอื่นใด เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ต้องนำเสียง ภาพ ภาพยนตร์ หรือข้อความที่จะโฆษณาดังกล่าวนั้น ให้ผู้อนุญาตตรวจพิจารณา ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงโฆษณาได้¹⁹ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท²⁰ เป็นต้น

ในส่วนของสำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตามมาตรา 31 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ในการตรวจสอบการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มิให้มีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด โดย กสทช. มีอำนาจสั่งระงับการดำเนินการดังกล่าวได้ หากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าว มีโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 5,000,000 บาท และปรับอีกวันละไม่เกิน 100,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติตามคำสั่ง โดย กสทช. จะพิจารณาประกอบกับประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555

ตัวอย่างเช่น กรณีของบริษัท เดอะ คอร์เปอเรชั่น ออฟไทยวิชั่น จำกัด ช่องรายการ เจเจ แชนแนล (JJ Channel) ได้มีการออกอากาศโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหาร ซุปเปอร์ ดีแมกซ์ (Super D-Maxxx)

¹⁷ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 40

¹⁸ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 70

¹⁹ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 41

²⁰ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 71

โดยไม่ได้รับอนุญาตให้โฆษณาตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกรณีดังกล่าว อย. ได้เปรียบเทียบปรับ โดยบริษัท เดอะ คอร์เปอร์เรชั่น ออฟไทยวิชั่น จำกัด ยินยอมชำระค่าปรับตามความผิดดังกล่าวแล้ว คดีจึงถึงที่สุดในส่วนของ อย. และถือเป็นการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคตามข้อ 5 (1) ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555 ประกอบกับมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) จึงมีคำสั่งทางปกครองให้บริษัท เดอะ คอร์เปอร์เรชั่น ออฟไทยวิชั่น จำกัด ระงับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยยุติการออกอากาศผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าว และผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นใด ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้โฆษณาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทันที หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ปรับทางปกครองจำนวน 500,000 บาท และปรับอีกวันละ 100,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ตามมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553²¹

ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัท เดอะ คอร์เปอร์เรชั่น ออฟไทยวิชั่น จำกัด ช่องรายการ เจเจ แชนแนล (JJ Channel) ได้มีการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหาร ซา เจสัน วินเทอร์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจาก อย. อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และได้ดำเนินการชำระค่าปรับกับ อย. ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว กรณีดังกล่าวถือได้ว่า บริษัท เดอะ คอร์เปอร์เรชั่น ออฟไทยวิชั่น จำกัด ช่องรายการ เจเจ แชนแนล (JJ Channel) ฝ่าฝืนคำสั่งให้ระงับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคฯ โดยมีการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารอื่นในลักษณะทำนองเดียวกัน ที่ประชุม กสทช. จึงได้มีคำสั่งปรับทางปกครองเป็นเงินจำนวน 500,000 บาท และปรับอีกวันละ 100,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่ง (จำนวน 1 วัน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 600,000 บาท ตามมาตรา 31 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2553 ประกอบกับข้อ 8 และข้อ 9 ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555²²

นอกจากนี้ กรณีของบริษัท สปริงนิวส์ เทเลวิชั่น จำกัด ช่องรายการ สถานีโทรทัศน์ สปริงนิวส์ ที่มีการโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่อาจเข้าข่ายการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เช่นเดียวกัน ซึ่งกรณีดังกล่าวที่ประชุม กสทช. ได้มีคำสั่งปรับทางปกครองเป็นจำนวนเงิน 1,000,000 บาท และปรับอีกวันละ 100,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่ง (จำนวน 2 วัน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,200,000 บาท เนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้ระงับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตามมติ กสทช. ครั้งที่

²¹ มติที่ประชุม กสทช. ครั้งที่ 37/2558 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

²² มติที่ประชุม กสทช. ครั้งที่ 16/2561 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2561

7/2561 เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ ตามมาตรา 31 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ประกอบกับข้อ 8 และข้อ 9 ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555²³

กล่าวได้ว่า การดำเนินการของ กสทช. ในการระงับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จะมุ่งพิจารณาไปที่ลักษณะของการกระทำเป็นสำคัญว่ามีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญหรือไม่ หากมีการกระทำในลักษณะดังกล่าว กสทช. มีอำนาจสั่งระงับได้ ซึ่งการฝ่าฝืนคำสั่งจะมีโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 5,000,000 บาท และปรับอีกวันละไม่เกิน 100,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติตามคำสั่ง โดย กสทช. ไม่ได้พิจารณาที่ตัวผลิตภัณฑ์ ว่าเป็นการโฆษณาผลิตภัณฑ์เดิมที่เคยมีการสั่งให้ระงับหรือไม่

ในส่วนของสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์นั้น กสทช. ไม่มีอำนาจโดยตรงในการกำกับดูแลการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค แต่เป็นอำนาจของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเริ่มจากกระบวนการตรวจสอบ รวบรวมพยานหลักฐาน ว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ตามมาตรา 14 (1) หรือไม่ ซึ่งอาจต้องมีการตรวจสอบการกระทำความผิดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปิดหรือลบลบข้อมูลผิดกฎหมาย แล้วจึงแจ้งผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP) ปิดเว็บไซต์ตามคำสั่งศาล ซึ่งกระบวนการจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีการประสานความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข สำนักงาน กสทช. อัย. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) โดยได้ร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอนการระงับการแพร่หลายของเว็บไซต์โฆษณาอาหาร ยา ที่ไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีลักษณะเอาเปรียบผู้บริโภคหรือแสดงสรรพคุณยาอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง ซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อความปลอดภัยแก่ชีวิตของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การนำเสนอและเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำได้ง่าย ส่งผลให้สภาพการซื้อขายเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเปลี่ยนจากการซื้อขายจากเว็บไซต์ e-Commerce มาเป็นการซื้อขายผ่าน Social Media เช่น Facebook,

²³ มติที่ประชุม กสทช. ครั้งที่ 10/2561 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

Instagram, Line ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้ใช้โดยตรง ทำให้การควบคุมดูแลมีความซับซ้อนยุ่งยากมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องบูรณาการบังคับใช้กฎหมาย ให้สามารถร่วมกันหยุดยั้งการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย หรือเอาเปรียบผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหา ช่วยให้ประชาชนไม่ถูกละเมิดสิทธิ หรือถูกเอาเปรียบจากการโฆษณาดังกล่าว ได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค, ม.ป.ป.)

3.3.3 ด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน

ในด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน มีกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดทางออนไลน์ ได้แก่ (1) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ชอบ (2) แก้ไข ดัดแปลง หรือทำให้ข้อมูลผู้อื่นเสียหาย (3) ส่งข้อมูลหรืออีเมล ก่อกวนผู้อื่น หรือส่งอีเมลสแปม (4) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลทางด้านความมั่นคงโดยมิชอบ (5) จำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด (6) ข้อมูลที่ผิด พ.ร.บ. เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ (7) ให้ความร่วมมือ ยินยอม รู้เห็นเป็นใจกับผู้ร่วมกระทำความผิด (8) ตัดต่อเติม หรือดัดแปลงภาพ (9) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชน ต้องกระทำโดยปกปิดไม่ให้ทราบตัวตน (10) เผยแพร่เนื้อหาลามก อนาจาร (11) กด Like & Share ถือเป็นวิธีหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูล (12) แสดงความคิดเห็นที่ผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และ (13) ละเมิดลิขสิทธิ์ นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

ในเรื่องดังกล่าวกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จะดำเนินการกับเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) รับแจ้งเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายจากประชาชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ
- 2) เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรวบรวมหลักฐาน
- 3) ส่งข้อมูลหลักฐานให้รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบยื่นคำร้องต่อศาล
- 4) ส่งไปขอให้ศาลมีคำสั่งปิด หรือลบข้อมูล
- 5) ส่งคำสั่งศาลถึงผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP)
- 6) ส่งคำสั่งศาลถึงผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook/YouTube/Twitter) เพื่อปิดหรือลบข้อมูลที่ผิดกฎหมาย
- 7) ให้กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) หาตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการปิดเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย จากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม



ที่มา: อาสา จัปตา ออนไลน์ (2563)

จะเห็นได้ว่าหลักปฏิบัติโดยทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวเนื้อหาที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นผู้มีอำนาจในการชี้ว่าเนื้อหาใดที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และจะประสานงานไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP) และผู้ให้บริการโครงข่าย (International Internet Gateway: IIG) ในประเทศไทยให้ดำเนินการตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับเนื้อหาที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะขอความร่วมมือมายังสำนักงาน กสทช. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตให้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (ISP) เพื่อช่วยกำกับไปยัง ISP และ IIG ให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว

3.4 สรุป

จากกรณีศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีลักษณะเป็นการส่งสารและรับสารเพื่อสร้างการรับรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการให้บริการ ด้านผังรายการและเนื้อหารายการ ด้านการคุ้มครองผู้ใช้บริการ และด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ชมได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม ในทางกลับกันการนำคอนเทนต์เดียวกันไปออกอากาศผ่านทางอินเทอร์เน็ต ยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้การเผยแพร่เนื้อหารายการหรือโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต ยังคงปรากฏรูปแบบหรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม สลามกอนาจาร การละเมิดลิขสิทธิ์ กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น จึงทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของกฎหมายและการกำกับดูแลการประกอบกิจการระหว่างสื่อเก่า (Old Media) และสื่อใหม่ (New Media)

นอกจากนี้ การที่หน่วยงานภาครัฐ ทั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงาน กสทช. คณะกรรมการอาหารและยา คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และกองบังคับการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) พยายามจะบูรณาการการระงับการกระทำ ความผิดทางออนไลน์ร่วมกัน แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมได้ทันต่อสถานการณ์ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้การกำกับดูแลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

4. กฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน ที่บังคับใช้กับกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์

4.1 สรุปสาระโดยสังเขปของกฎหมายและนโยบาย

4.1.1 สภาพทั่วไป

ในปัจจุบัน การกำกับดูแลภาพยนตร์แบบสากล สามารถทำได้หลายวิธี โดยมี 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ประกอบด้วย

1. การตรวจภาพยนตร์ก่อนฉาย

วิธีการกำกับดูแลของภาครัฐ ที่จะจัดตั้งหน่วยงาน หรือองค์กรใดขึ้นมาเพื่อพิจารณาเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ และให้การอนุมัติสำหรับการฉายสู่สาธารณะ หรือในโรงภาพยนตร์ โดยในบางประเทศอาจไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ แต่เป็นหน้าที่ของภาคประชาชนหรือบุคคลในแวดวงอุตสาหกรรม ภาพยนตร์คอยกำกับดูแลกันเอง

2. การจัดประเภทภาพยนตร์

วิธีการนี้คือการแจ้งให้สาธารณชนทราบถึงข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ว่ามีเนื้อหาเป็นอย่างไร เป็นภาพยนตร์ประเภทใด เช่น ภาพยนตร์ตลก ภาพยนตร์ดราม่า หรือภาพยนตร์แอ็คชั่น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการรับชมของผู้สนใจ โดยผู้สร้างจะผลิตภาพยนตร์ที่มีเนื้อหา ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้ดู

3. การแบ่งพื้นที่ฉาย

เป็นวิธีการที่อาจพบเจอในต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย โดยเป็นการกำหนดว่า ภาพยนตร์เรื่องใดจะสามารถฉายในพื้นที่ใดได้และไม่ได้บ้าง

โดยในประเทศไทย ตั้งแต่มีการถ่ายทำและฉายภาพยนตร์ไทยขึ้นเป็นครั้งแรกกับเรื่อง *นางสาวสุวรรณ* การกำกับดูแลภาพยนตร์ก็เกิดขึ้นควบคู่กันมา และวิธีการกำกับดูแลที่พบเห็นบ่อยที่สุดคือวิธีแรกผ่านกฎหมายที่ใช้เพื่อการกำกับดูแลเป็นฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 ซึ่งมีบทบัญญัติถึงการกำกับดูแลภาพยนตร์ที่สร้างและฉายภายในประเทศ

เป้าหมายหลักในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวคือการตรวจพิจารณาเนื้อหาของภาพยนตร์ไทย เพื่อป้องกันการสนับสนุนหรือโน้มน้าวให้ผู้คนกระทำความผิดกฎหมาย ก่อเหตุอาชญากรรม รวมไปถึงเฝ้าระวังให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประเทศ

หลังจากใช้งานมายาวนานกว่า 50 ปี และเกิดปัญหาต่าง ๆ ในการบังคับใช้หลากหลายกรณี พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 ก็ปลดระวาง ถือกำเนิดเป็น พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 บังคับใช้ขึ้นแทน

4.1.2 การกำกับดูแลภาพยนตร์ในปัจจุบัน

การกำกับดูแลภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยทั่วไปแล้ว กระทำผ่าน พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่ง มาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 33 มาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำนิยาม ดังต่อไปนี้

“ภาพยนตร์” หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่รวมถึงวีดิทัศน์

“วีดิทัศน์” หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่องในลักษณะที่เป็นเกมการเล่น คาราโอเกะที่มีภาพประกอบหรือลักษณะอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ภาพยนตร์ไทย” หมายความว่า ภาพยนตร์ที่ใช้ภาษาไทยหรือภาษาท้องถิ่นของประเทศไทย ทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ในบทบาทยนตร์ต้นฉบับสำหรับการแสดงภาพยนตร์และเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสัญชาติไทย

“สร้างภาพยนตร์” หมายความว่า การผลิต ถ่ายอัด บันทึก หรือทำด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อให้เป็นภาพยนตร์

“ฉาย” หมายความว่า การนำภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์มากระทำให้ปรากฏภาพ หรือภาพและเสียงด้วยเครื่องฉาย หรือเครื่องมืออื่นใด และให้หมายความรวมถึงการถ่ายทอดด้วย

“สื่อโฆษณา” หมายความว่า สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ แล้วแต่กรณี

“โรงภาพยนตร์” หมายความว่า สถานที่ฉายภาพยนตร์ ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เท่าที่มีได้อยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(1) อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์

(2) สถานที่กลางแจ้งสำหรับฉายภาพยนตร์

(3) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ร้านวีดิทัศน์” หมายความว่า สถานที่ที่จัดให้มีเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการฉาย เล่น หรือดูวีดิทัศน์

“หมายเลขรหัส” หมายความว่า หมายเลขที่กำหนดสำหรับภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ที่ผ่านการพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการแล้ว

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจเข้าไปในสถานที่สร้างภาพยนตร์ จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับเจ็ดหรือเทียบเท่า

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นนายทะเบียนกลางมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และเป็นนายทะเบียนประจำกรุงเทพมหานคร ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งนายทะเบียนประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ภายในเขตจังหวัดของตน

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ กักตักกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

หมวด 1 คณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ

มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบเอ็ดคน เป็นกรรมการ และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาพยนตร์ วีดิทัศน์ โทรทัศน์ หรือการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เว้นแต่อาจารย์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ ด้านละหนึ่งคน และผู้แทนนิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ จำนวนเจ็ดคน

มาตรา 8 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ

มาตรา 9 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมภาพยนตร์ และการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) กำหนดมาตรการในการส่งเสริมให้มีการสร้างภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่มีลักษณะสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือมีคุณค่าในทางศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบที่คนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- (3) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์
- (4) เสนอคำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) ออกประกาศกำหนดสัดส่วนระหว่างภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ต่างประเทศที่จะนำออกฉายในโรงภาพยนตร์ตาม (1) ของบทนิยามคำว่า “โรงภาพยนตร์” ในมาตรา 4
- (6) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนและคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์
- (7) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ประกาศตาม (5) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 2 คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์

มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 16 ให้มีคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์คณะหนึ่งหรือหลายคณะ โดยแต่ละคณะให้ประกอบด้วยบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 18 (1) ให้มีจำนวนไม่เกินเก้าคน โดยแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการต่างประเทศ ภาพยนตร์ ศิลปวัฒนธรรม สื่อสารมวลชน หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการภาพยนตร์

คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 18 (2) (3) (4) และ (5) ให้มีจำนวนไม่เกินเจ็ดคน โดยแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาพยนตร์ วีดิทัศน์ โทรทัศน์ ศิลปวัฒนธรรม หรือการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งต้องแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่เกินสี่คนและจากภาคเอกชนจำนวนไม่เกินสามคน

มาตรา 17 ให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามมาตรา 18 (2) (3) (4) (5) และ (6)

ให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามมาตรา 18 (1)

มาตรา 18 คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) อนุญาตการสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร
- (2) ตรวจสอบและกำหนดประเภทภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร
- (3) อนุญาตการนำวีดิทัศน์ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร
- (4) อนุญาตการนำสื่อโฆษณาออกโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ในราชอาณาจักร
- (5) อนุญาตการส่งภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ออกไปนอกราชอาณาจักร
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 3 การประกอบกิจการภาพยนตร์

มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 20 ผู้ใดประสงค์จะสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาต พร้อมด้วยบทภาพยนตร์ คำโครง และเรื่องย่อของภาพยนตร์ที่จะสร้างต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สถานที่ที่จะใช้สร้างภาพยนตร์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 21 ผู้รับอนุญาตตามมาตรา 20 ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ตามบทภาพยนตร์และคำโครงตลอดจนเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต โดยคำนึงถึงฉากที่ถ่ายทำ บทสนทนา และสถานที่ถ่ายทำเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรา 22 การสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักรดังต่อไปนี้ ไม่ต้องขออนุญาต

- (1) ภาพยนตร์ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- (2) ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อคู่เป็นการส่วนตัว
- (3) ภาพยนตร์ที่มีการสร้างในต่างประเทศและได้นำมาใช้บริการตามกระบวนการหลัง

การถ่ายทำภาพยนตร์ในราชอาณาจักร ซึ่งได้แจ้งต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- (4) ภาพยนตร์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 23 ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ในลักษณะที่ไม่เป็นการบ่อนทำลายขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง และเกียรติภูมิของประเทศไทย

ผู้สร้างภาพยนตร์ผู้ใดสงสัยว่าการสร้างภาพยนตร์ของตนจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง อาจขอให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนั้นก่อนดำเนินการสร้างได้ ในกรณีนี้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์จะต้องให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ซึ่งขอความเห็นทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ให้ความเห็นชอบแล้ว

การขอความเห็นและค่าป่วยการในการให้ความเห็นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ค่าป่วยการที่ได้รับให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การใดที่ได้กระทำไปตามความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ มิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 24 ในกรณีที่การสร้างภาพยนตร์มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องดำเนินการปรับปรุงสิ่งดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 25 ภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 26 ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ตามมาตรา 25 ให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์กำหนดด้วยว่าภาพยนตร์ดังกล่าวจัดอยู่ในภาพยนตร์ประเภทใด ดังต่อไปนี้

- (1) ภาพยนตร์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และควรส่งเสริมให้มีการดู
- (2) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ดูทั่วไป
- (3) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบสามปีขึ้นไป
- (4) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป
- (5) ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป
- (6) ภาพยนตร์ที่ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีดู
- (7) ภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร

ความใน (6) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดูซึ่งบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส

หลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าภาพยนตร์ลักษณะใดควรจัดอยู่ในภาพยนตร์ประเภทใดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 27 ภาพยนตร์ดังต่อไปนี้ ไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25

- (1) ภาพยนตร์ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- (2) ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อดูเป็นการส่วนตัว
- (3) ภาพยนตร์ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐสร้างขึ้น เพื่อเผยแพร่หรือส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น

(4) ภาพยนตร์ที่ฉายในเทศกาลภาพยนตร์ระหว่างประเทศตามที่คณะกรรมการกำหนด

(5) ภาพยนตร์ที่ฉายทางโทรทัศน์และผ่านการตรวจพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แล้ว

- (6) ภาพยนตร์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ภาพยนตร์ตาม (2) (4) และ (6) หากนำออกฉายเป็นการทั่วไป ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25

ภาพยนตร์ตาม (5) หากนำออกฉายทางสื่อประเภทอื่น หรือนำออกให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25

มาตรา 28 การตรวจพิจารณาและกำหนดประเภทภาพยนตร์ที่ฉายทางโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้นำความในมาตรา 26 มาใช้บังคับโดยอนุโลมภาพยนตร์ตามมาตรา 26 (5) และ (6) ให้ฉายทางโทรทัศน์ได้ในระหว่างเวลาที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 29 ในการพิจารณาอนุญาตภาพยนตร์ตามมาตรา 25 ถ้าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์เห็นว่าภาพยนตร์ใดมีเนื้อหาที่เป็นการบ่อนทำลาย ชัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและเกียรติภูมิของประเทศไทย ให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีอำนาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขหรือตัดทอนก่อนอนุญาต หรือไม่อนุญาตก็ได้

ภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25 มิให้ถือว่าภาพยนตร์นั้นมีลักษณะที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 30 ภายใต้บังคับมาตรา 29 การอนุญาตให้นำภาพยนตร์ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ไม่คุ้มครองผู้รับอนุญาตตามมาตรา 25 ให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา หรือจากการกระทำที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นอันเกิดจากการฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์

มาตรา 31 ให้นายทะเบียนกลางกำหนดหมายเลขรหัสและประทับตราเครื่องหมายการอนุญาตประเภทของภาพยนตร์ และหมายเลขรหัสลงบนภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25

ในกรณีที่นายทะเบียนกลางเห็นสมควรอาจสั่งให้ผู้ยื่นคำขออัดหรือบันทึกคำบอกแจ้งว่าภาพยนตร์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาต รวมทั้งประเภทของภาพยนตร์ไว้บนภาพยนตร์และบนหีบห่อที่บรรจุภาพยนตร์นั้นด้วยก็ได้

การกำหนดหมายเลขรหัส ลักษณะเครื่องหมายการอนุญาตและประเภทของภาพยนตร์ หรือคำบอกแจ้งว่าภาพยนตร์ได้ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตแล้วให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 32 ให้นายทะเบียนกลางเก็บสำเนาภาพยนตร์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 25 ไว้เพื่อใช้ในการตรวจสอบหนึ่งชุด ให้นายทะเบียนกลางส่งสำเนาภาพยนตร์ที่หมดความจำเป็นต้องใช้ในการตรวจสอบให้หอภาพยนตร์แห่งชาติเพื่อเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษา สำเนาภาพยนตร์จะจัดทำในรูปของวัสดุใดก็ได้

มาตรา 33 ให้นำความในมาตรา 25 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 31 และมาตรา 32 วรรคหนึ่ง รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง มาใช้บังคับแก่สื่อโฆษณาภาพยนตร์โดยอนุโลม

มาตรา 34 ห้ามผู้ใดส่งภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นในราชอาณาจักรออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 35 การส่งภาพยนตร์ดังต่อไปนี้ออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่ต้องได้รับอนุญาตตามมาตรา 34

- (1) ภาพยนตร์ที่ได้รับอนุญาตให้สร้างตามมาตรา 20
- (2) ภาพยนตร์ตามมาตรา 22
- (3) ภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามมาตรา 25
- (4) ภาพยนตร์ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง

มาตรา 36 การพิจารณาและอนุญาตตามมาตรา 25 มาตรา 33 และมาตรา 34 คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์จะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ ถ้าพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าอนุญาต

มาตรา 37 ห้ามผู้ใดประกอบกิจการโรงภาพยนตร์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับโรงภาพยนตร์แต่ละโรง ยกเว้นใบอนุญาตประกอบกิจการโรงภาพยนตร์ตาม (2) ของบทนิยามคำว่า “โรงภาพยนตร์” ในมาตรา 4 ให้ใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 38 ห้ามผู้ใดประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับสถานที่ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์แต่ละแห่ง

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 39 ผู้ที่จะขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา

(5) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38

(6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 เว้นแต่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตและเวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาต กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

มาตรา 40 ใบอนุญาตตามมาตรา 37 และมาตรา 38 ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุและเมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 41 ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 และมาตรา 38 ต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบกิจการ

มาตรา 42 ถ้าใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือบกพร่องในสาระสำคัญให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งต่อนายทะเบียนและยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงกรณีดังกล่าว

การขอใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 43 ภาพยนตร์ที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 จะมีไว้ในสถานที่ประกอบกิจการของตนเพื่อนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายจะต้องเป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 25 และมีการแสดงเครื่องหมายการอนุญาต ประเภทของภาพยนตร์และหมายเลขรหัสเช่นเดียวกับมาตรา 31

มาตรา 44 ให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 แจ้งประเภทของภาพยนตร์ที่นำออกฉายแต่ละเรื่องไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ชัดเจนในบริเวณโรงภาพยนตร์ ห้ามผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าที่กำหนดตามมาตรา 26 (6) เข้าไปในโรงภาพยนตร์ในระหว่างที่ทำการฉายภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในประเภทดังกล่าว

มาตรา 45 ห้ามผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 38 ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในประเภทตามมาตรา 26 (6) ให้แก่ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าที่กำหนดไว้สำหรับภาพยนตร์ประเภทดังกล่าว

มาตรา 46 การฉายภาพยนตร์ในสถานที่ที่บุคคลทั่วไปสามารถดูได้ ต้องเป็นภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในประเภทตามมาตรา 26 (1) หรือ (2)

หมวด 4 การประกอบกิจการวิดิทัศน์

หมวด 4 เป็นลักษณะของการประกอบกิจการ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 47 วิดิทัศน์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 48 วิดิทัศน์ดังต่อไปนี้ ไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 47

- (1) วิดิทัศน์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นการส่วนตัว
- (2) วิดิทัศน์ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐสร้างขึ้น เพื่อเผยแพร่หรือส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น
- (3) วิดิทัศน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

วิดิทัศน์ตาม (1) และ (3) หากนำออกฉายเป็นการทั่วไป ให้เช่า หรือจำหน่ายในราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 47

มาตรา 49 ห้ามผู้ใดส่งวิดิทัศน์ที่สร้างขึ้นในราชอาณาจักรออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 50 การส่งวิดิทัศน์ดังต่อไปนี้ออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่ต้องได้รับอนุญาตตามมาตรา 49

(1) วิดิทัศน์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์ตามมาตรา 47

(2) วิดิทัศน์ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง

มาตรา 51 ให้นำความในมาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง และมาตรา 36 มาใช้บังคับแก่วิดิทัศน์โดยอนุโลม

มาตรา 52 ให้นำความในมาตรา 47 และมาตรา 51 รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับแก่สื่อโฆษณาวิดิทัศน์โดยอนุโลม

มาตรา 53 ห้ามผู้ใดจัดตั้งหรือประกอบกิจการร้านวิดิทัศน์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับร้านวิดิทัศน์แต่ละแห่ง

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับแก่การประกอบกิจการร้านวิดิทัศน์ที่ตั้งอยู่ในสถานบริการที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน การออกกฎกระทรวงตามวรรคสามจะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอาคารหรือสถานที่ตั้งของร้านวิดิทัศน์ด้วยก็ได้

มาตรา 54 ห้ามผู้ใดประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวิดิทัศน์โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับสถานที่ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวิดิทัศน์แต่ละแห่ง

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 55 ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 38 ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 54 ด้วย

มาตรา 56 ใบอนุญาตตามมาตรา 53 และมาตรา 54 ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และให้นำความในมาตรา 40 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การต่ออายุใบอนุญาตโดยอนุโลม

มาตรา 57 ให้นำความในมาตรา 39 มาตรา 41 และมาตรา 42 มาใช้บังคับแก่การประกอบกิจการร้านวิดิทัศน์และการประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวิดิทัศน์โดยอนุโลม

มาตรา 58 วิดิทัศน์ที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 53 หรือมาตรา 54 จะมีไว้ในสถานที่ประกอบกิจการของตนเพื่อนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายจะต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับวิดิทัศน์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตตามมาตรา 47 และมีการแสดงเครื่องหมายการอนุญาตและหมายเลขรหัสเช่นเดียวกับมาตรา 31 ซึ่งนำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 51

มาตรา 59 การประกอบกิจการร้านวิดิทัศน์จะต้องกระทำในวัน เวลา และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดเวลาในการเข้าใช้บริการของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสด้วยก็ได้

มาตรา 60 ในกรณีที่มีการขออนุญาตประกอบกิจการร้านวิดิทัศน์และกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวิดิทัศน์ในสถานที่เดียวกัน จะต้องแยกพื้นที่ในการให้บริการออกจากกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 5 นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

เป็นการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 61 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ที่มีการสร้างภาพยนตร์ โรงภาพยนตร์ ร้านวิดิทัศน์ สถานที่ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวิดิทัศน์ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึง

พระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบภาพยนตร์ วิดิทัศน์ สื่อโฆษณา หรือการกระทำใดที่อาจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(2) ตรวจ ค้น อายัด หรือยึดภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือสื่อโฆษณาในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

(3) สั่งให้หยุดการสร้างภาพยนตร์ที่ฝ่าฝืนมาตรา 21 หรือมาตรา 23 วรรคหนึ่ง

(4) สั่งห้ามการฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์ หรือวิดิทัศน์ที่ฝ่าฝืนมาตรา 25 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 47 วรรคหนึ่ง

(5) สั่งให้หยุดการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์สื่อโฆษณาที่ฝ่าฝืนมาตรา 25 วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 33 หรือมาตรา 47 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 52

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตาม (1) หรือทำการค้นตาม (2) แล้วถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

การค้นตาม (2) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ หลักฐานดังกล่าวจะถูกยกย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ให้ดำเนินการค้น อายัด หรือยึดหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

มาตรา 62 ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือสื่อโฆษณาที่ได้ยึดไว้ตามมาตรา 61 (2) ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของ หรือพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ยึด หรือวันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด ให้ตกเป็นของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหรือกระทรวงวัฒนธรรม แล้วแต่กรณี

มาตรา 63 ในกรณีที่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้หยุดการสร้างภาพยนตร์ตามมาตรา 61 (3) ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้สร้างภาพยนตร์ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไขปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

ผู้รับอนุญาตหรือผู้สร้างภาพยนตร์ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์เพื่อพิจารณาเพิกถอนการอนุญาตหรือห้ามสร้างภาพยนตร์ดังกล่าวต่อไป

มาตรา 64 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 61 นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 65 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 6 การอุทธรณ์

หมวด 6 เป็นลักษณะของการอุทธรณ์ภายหลังคำสั่งต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา 66 คำสั่งไม่อนุญาตตามมาตรา 20 มาตรา 25 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 47 มาตรา 59 หรือมาตรา 47 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 52 คำสั่งเพิกถอนการอนุญาตหรือคำสั่งห้ามสร้างภาพยนตร์ตามมาตรา 63 ของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ถ้าพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา 67 คำสั่งไม่ออกใบอนุญาต คำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต คำสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครอง คำสั่งพักใช้หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของนายทะเบียนตามมาตรา 37 มาตรา 38 มาตรา 40 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 68 มาตรา 69 วรรคสอง มาตรา 70 มาตรา 71 หรือมาตรา 73 ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ถ้าพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

หมวดที่ 7 คือการกำหนดโทษ ที่จะเป็นทั้งโทษทางปกครองและทางอาญา มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

โทษทางปกครอง

มาตรา 68 ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงภาพยนตร์ผู้ใดฉายภาพยนตร์ไทยน้อยกว่าสัดส่วนที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา 9 (4) ต้องชำระค่าปรับทางปกครองตามอัตราที่นายทะเบียนกลางประกาศกำหนด ทั้งนี้ ไม่เกินสามแสนบาท

อัตราค่าปรับทางปกครองตามวรรคหนึ่ง นายทะเบียนกลางจะกำหนดให้แตกต่างกันสำหรับแต่ละจังหวัดก็ได้

มาตรา 69 ในกรณีที่ปรากฏแก่นายทะเบียนว่าผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 ผู้ใดดำเนินกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 41 มาตรา 42 หรือมาตรา 44 วรรคหนึ่ง หรือผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 53 หรือมาตรา 54 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 41 หรือมาตรา 42 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 57 ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียน พิจารณากำหนดค่าปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินสองหมื่นบาทต่อวันตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 70 ในกรณีที่ปรากฏภายหลังว่าผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 37 หรือมาตรา 38 ผู้ใดขาด คุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 39 หรือผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 53 หรือมาตรา 54 ผู้ใดขาด คุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 39 ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 57 ให้นายทะเบียน มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว

มาตรา 71 ในกรณีที่ปรากฏแก่นายทะเบียนว่าผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 53 ประกอบกิจการ โดยฝ่าฝืนมาตรา 59 หรือมาตรา 60 ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้โดยมีกำหนดเวลาตามที่ เห็นสมควรแต่ไม่เกินครั้งละเก้าสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งประกอบกิจการโดยฝ่าฝืนมาตรา 59 หรือมาตรา 60 อีก ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว

มาตรา 72 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองตามที่นายทะเบียนกำหนด ตามมาตรา 68 หรือมาตรา 69 ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 73 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดถูกลงโทษปรับทางปกครองตามมาตรา 68 หรือมาตรา 69 และ จงใจหรือเจตนากระทำความผิดที่ถูกลงโทษปรับทางปกครองซ้ำอีก ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิก ถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา 74 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษปรับทางปกครองตามมาตรา 68 หรือ มาตรา 69 เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องรับ โทษปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความ ผิดโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

โทษอาญา

มาตรา 76 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 21 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา 77 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 23 วรรคหนึ่ง หรือนำภาพยนตร์ตามมาตรา 26 (7) ออกเผยแพร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 วรรคหนึ่ง มาตรา 28 วรรคสอง มาตรา 34 วรรคหนึ่ง หรือ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา 79 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 37 วรรคหนึ่ง มาตรา 38 วรรคหนึ่ง หรือประกอบกิจการดังกล่าว ในระหว่างถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และ ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 80 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 มาตรา 44 วรรคสอง มาตรา 45 หรือมาตรา 58 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 81 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 46 หรือมาตรา 47 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 82 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 53 วรรคหนึ่ง มาตรา 54 วรรคหนึ่ง หรือประกอบกิจการดังกล่าว ในระหว่างถูกพักใช้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 83 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 61 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 84 บรรดาความผิดตามส่วนนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดย จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใดให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

ภายใต้บังคับของบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ในการสอบสวนถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใด กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายัง คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวันนับแต่ วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 85 ให้นำความในมาตรา 74 มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีนิติบุคคลต้องรับโทษอาญาตามส่วนนี้ โดยอนุโลม

ในบทเฉพาะกาล ได้มีการกล่าวถึงคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนจะมีคณะกรรมการพิจารณา ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ซึ่งกรรมการในบทเฉพาะกาลมีองค์ประกอบได้แก่ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬาเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวง การต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการ คຸ້ມຄອງຜູ້ບໍລິໂກດ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำหน้าที่คณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลาง ก่อน และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ

ในส่วนสุดท้ายของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์นี้ ได้กล่าวถึงอัตราค่าธรรมเนียม อันประกอบไปด้วย

- 1) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงภาพยนตร์ ฉบับละ 25,000 บาท
- 2) ใบอนุญาตประกอบกิจการให้เช่าแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายภาพยนตร์ ฉบับละ 5,000 บาท
- 3) ใบอนุญาตประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์ ฉบับละ 5,000 บาท
- 4) ใบอนุญาตประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวีดิทัศน์ ฉบับละ 5,000 บาท
- 5) การอนุญาตให้สร้างภาพยนตร์ต่างประเทศ เรื่องละ 5,000 บาท
- 6) การตรวจพิจารณาภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ นาทีละ 50 บาท เศษของนาทีให้ปัดทิ้ง
- 7) การตรวจพิจารณาสื่อโฆษณา เรื่องละ 200 บาท
- 8) ใบแทนใบอนุญาต ฉบับละ 50 บาท
- 9) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงภาพยนตร์ ฉบับละ 5,000 บาท
- 10) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์ ฉบับละ 1,000 บาท
- 11) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์ ฉบับละ 1,000 บาท
- 12) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายวีดิทัศน์ ฉบับละ 1,000 บาท

ในการออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงลักษณะ ขนาด หรือประเภทของโรงภาพยนตร์ ร้านวีดิทัศน์หรือของสถานที่ประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ก็ได้

สรุปสาระสำคัญ

ทั้งนี้ การเปลี่ยนการบังคับใช้ พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 มาเป็น พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ในปี พ.ศ. 2551 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายประการ สิ่งแรกที่ได้สังเกตเห็นคือการจัดระเบียบภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่จะเข้าฉายให้เป็นไปตามเรตติ้งทั้งหมด 7 เรต ตามมาตรา 26 ดังต่อไปนี้

- 1) เรต “ส ส่งเสริม” ภาพยนตร์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และควรส่งเสริมให้มีการดู
- 2) เรต “ท ทั่วไป” ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ดูทั่วไป
- 3) เรต “น 13+” ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป
- 4) เรต “น 15+” ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป
- 5) เรต “น 18+” ภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- 6) เรต “ฉ 20+” ภาพยนตร์เรื่องนี้ ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีดู (ตรวจบัตรประชาชน) และ
- 7) ภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร

สำหรับผู้พิจารณาว่าภาพยนตร์แต่ละเรื่องจะได้รับเรตติ้งใด เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ สังกัดได้กระทรวงวัฒนธรรม โดยจะมีคณะกรรมการหลายชุด ซึ่งแต่ละชุดจะมี จำนวนไม่เกิน 7 คนประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาพยนตร์ วีดิทัศน์ โทรทัศน์ ศิลปวัฒนธรรม และการ คຸ້ມครองผู้บริโภค ผลัดเปลี่ยนกันตรวจสอบภาพยนตร์แต่ละเรื่อง

การพิจารณาดังกล่าวยังรวมถึง

- การพิจารณาอนุญาตภาพยนตร์ตามมาตรา 25 ที่กล่าวว่า “ถ้าคณะกรรมการพิจารณา ภาพยนตร์และวีดิทัศน์เห็นว่าภาพยนตร์ใดมีเนื้อหาที่เป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือ ศิลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและเกียรติภูมิของประเทศไทย ให้ คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มีอำนาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขหรือตัดทอนก่อนอนุญาต หรือ จะไม่อนุญาตก็ได้”

- หลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของประเภทภาพยนตร์ พ.ศ. 2552 ว่า ข้อ 7 ภาพยนตร์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เนื้อหาที่กระทบกระเทือนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) สาระสำคัญของเรื่องเป็นการเหยียดหยามหรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาหรือไม่ เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ

(3) เนื้อหาที่ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ

(4) เนื้อหาที่กระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ

(5) สาระสำคัญของเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์

(6) เนื้อหาที่แสดงการมีเพศสัมพันธ์ที่เห็นอวัยวะเพศ

4.2 ความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ และอำนาจกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง

โดยปกติ การกำกับดูแลภาพยนตร์ซึ่งรวมถึงสื่อภาพเคลื่อนไหวและเกม จะกระทำผ่านพระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่

4.2.1 กระทรวงวัฒนธรรม

อำนาจหน้าที่ได้แก่

- การอนุญาตฉาย การประกอบกิจการ และการจัดเรทภาพยนตร์ โดย คณะกรรมการ พิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ภายใต้การสนับสนุนโดยสำนักพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ สังกัดกรม ส่งเสริมวัฒนธรรม

4.2.2 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

อำนาจหน้าที่ได้แก่

- การขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศในราชอาณาจักรไทย โดยคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ภายใต้การดูแลโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

โดยส่วนใหญ่ ถ้าพิจารณาจากการนำภาพยนตร์เพื่อเข้าฉายและจำหน่ายในราชอาณาจักรไทย จะเป็นการทำงานโดยคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ สำนักพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ กระทรวงวัฒนธรรม และมักจะสิ้นสุดในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาต

นอกจากนี้ การจัดฉายและจำหน่ายหรือให้เข้าในฐานะการประกอบกิจการด้านภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ยังเกี่ยวพันกับสถานะของผู้ผลิต ผู้ให้บริการ และผู้บริโภค ซึ่งอาจจะทำให้เกี่ยวข้องกับอีกหน่วยงาน ได้แก่

4.2.3 คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานรัฐมนตรี

โดยมีอำนาจหน้าที่ผ่าน

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการทั่วไปจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการผ่านสื่อโฆษณา

4.2.4 กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

โดยมีอำนาจหน้าที่ผ่าน

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

4.3 กรณีศึกษา ที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบัน

นับตั้งแต่บังคับใช้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 อย่างเป็นทางการ กลับเกิดปัญหาหลายประการ โดยมีภาพยนตร์ 3 เรื่องหลักที่ได้รับผลกระทบจากพระราชบัญญัติฉบับนี้

1. แมลงรักในสวนหลังบ้าน (Insect in the Backyard)

ผลงานการกำกับของ ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ เล่าเรื่องราวของครอบครัวที่พ่อเป็นผู้หญิงข้ามเพศ และต้องเลี้ยงดูลูกชายและลูกสาวที่ไม่เข้าใจด้านเพศวิถีของบิดาบังเกิดเกล้า เมื่อส่งเข้าพิจารณาเพื่อฉายในโรงภาพยนตร์เพื่อการพาณิชย์ ได้รับคำตัดสินจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ว่าไม่อนุญาตให้ฉายในราชอาณาจักรไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เนื่องจากมีเนื้อหาขัดต่อศีลธรรมอันดี มีฉากมีเพศสัมพันธ์อย่างโจ่งครึ่ม จนไม่สามารถเข้าฉายสู่สาธารณะได้ตามกำหนดเดิมในปี พ.ศ. 2553

ผลจากคำตัดสินดังกล่าว ธัญญ์วาริน ไม่ยินยอมจะตัดฉากที่มีปัญหาซึ่งมีความยาว 3 วินาทีออก และนำเรื่องฟ้องร้องต่อศาลปกครอง แม้ท้ายที่สุดศาลปกครองมีคำสั่งยกฟ้อง ถึงกระนั้นศาลยังพิจารณาให้ ธัญญ์วาริน ตัดฉากสั้น ๆ นั้นออกไป การกระทำดังกล่าวทำให้ภาพยนตร์ได้เข้าฉายในปี พ.ศ. 2560 หรือ 7 ปี หลังจากกำหนดฉายเดิม และได้เรต ฉ.20+ หรือผู้ชมที่มีอายุมากกว่า 20 ปีเท่านั้นจึงจะสามารถรับชม ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้

2. เชกสเปียร์ต้องตาย (Shakespeare Must Die)

ผลงานการกำกับของ สมานรัชฎ์ กาญจนะวณิช ซึ่งนำวรรณกรรมชิ้นหนึ่งเรื่อง Hamlet ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ มาดัดแปลงเนื้อหาให้มีบริบทเข้ากับประเทศไทย เมื่อนำส่งคณะกรรมการตรวจในวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถูกพิจารณาว่าการดัดแปลงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ภาพยนตร์ได้รับทุนสร้างจำนวน 3 ล้านบาท จากโครงการไทยเข้มแข็ง ซึ่งอนุมัติโดยกระทรวงวัฒนธรรมในรัฐบาลของ นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

สมานรัชฎ์ กาญจนะวณิช หรือ อิง เค ผู้กำกับ ผู้เขียนบท และผู้สร้างภาพยนตร์อิสระเรื่องนี้ ยืนยันจะไม่แก้ไขเนื้อหาของภาพยนตร์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ และภาคประชาสังคมเกิดความกังวลในมาตรฐานการตีความคำว่า “ความมั่นคงของชาติ” ทั้งที่ภาพยนตร์นำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงอย่างเช่นเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้ปัจจุบัน ภาพยนตร์เรื่องเชกสเปียร์ต้องตายจึงยังไม่สามารถเข้าฉายในโรงภาพยนตร์อย่างเป็นทางการได้

3. ไฟต่ำแผ่นดินสูง (Boundary)

ภาพยนตร์สารคดีผลงานการกำกับของ นนทวัฒน์ นำเบญจพล บันทึกภาพประวัติศาสตร์ของการชุมนุมทางการเมืองไทย โดยเฉพาะการชุมนุมในปี พ.ศ. 2553 และติดตามทหารนายหนึ่งไปพบปัญหาชายแดน ประเทศไทย-กัมพูชา นำโดยกรณีพิพาทเขาพระวิหาร ภาพยนตร์ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกำกับดูแล ว่ามีเนื้อหาบางส่วนที่อาจขัดต่อความสงบเรียบร้อย

ทั้งนี้คณะกรรมการกล่าวถึงปัญหาสำคัญของภาพยนตร์คือการมีเสียงพูดช่วงหนึ่งว่า “เรามาร่วมเคาท์ดาวน์และร่วมฉลองให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ 84 พรรษา” ซึ่งภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงขณะมีการชุมนุมและเฉลิมฉลองที่แยกราชประสงค์ โดยคณะกรรมการมีมติให้ตัดเสียงช่วงดังกล่าวออกไป มิเช่นนั้นจะไม่สามารถนำเข้าฉายเพื่อการพาณิชย์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ท้ายที่สุด ผู้สร้างตัดสินใจทำตามคำแนะนำ โดยมีการตัดเสียงพูดในช่วงดังกล่าวออก กินระยะเวลา 2 วินาที และเป็นอีกกรณีที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

5. ข้อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายเดิมที่มีอยู่

5.1 กิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

จากกรณีศึกษาสำคัญ ทำให้พบว่าปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายเดิมที่มีอยู่ ประกอบไปด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านเนื้อหารายการ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน และเมื่อจะต้องเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การดำเนินกิจการแบบ OTT จะต้องนำปัญหาเหล่านี้มาร่วมพิจารณาเป็นแนวทางด้วย

ด้านเนื้อหารายการ

จากการวิเคราะห์พบว่า แม้มีการออกกฎเพื่อกำกับดูแลเนื้อหารายการขึ้นมา เช่น กรณีเหตุการณ์ โศกนาฏกรรมกราดยิงประชาชนที่ห้าง Terminal 21 จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 8-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ที่สื่อมวลชนทั้งทีวี และสื่อออนไลน์ ได้นำเสนอข่าวด้วยรูปแบบการรายงานสด (live) รายงานสถานการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนนี้อาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความปลอดภัยของประชาชนในบริเวณโดยรอบ ตลอดจนผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน สะท้อนถึงปัญหาด้านเนื้อหาของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่กระทบต่อประชาชน

นอกจากนี้ ในกรณีของวิทยุกระจายเสียงก็พบปัญหาการร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ในส่วนของการใช้คำพูดไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ลามกอนาจาร เช่นกัน

โดยทั้งกรณีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้

1. การไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

ปัญหาสำคัญคือผู้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลไม่ปฏิบัติตาม และแม้จะมีการขอความร่วมมือแล้ว ก็ยังคงทำความผิดในลักษณะเดิม ทำให้ต้องสั่งปรับทางปกครองซึ่งถือเป็นการใช้มาตรการระยะสั้นแก้ปัญหา และเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาระยะยาวจึงได้เชิญผู้รับใบอนุญาตฯ มาร่วมหารือเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์นำเสนอเนื้อหาไม่เหมาะสมอีก

2. ความคลุมเครือของระเบียบและการบังคับใช้

สิ่งที่ถูกเขียนในแนวทางกำกับดูแลเนื้อหา บางส่วนได้รับการร้องเรียนจากผู้ประกอบการว่ามีความคลุมเครือ เช่นคำว่า “ไม่เหมาะสม” นั้นมีความกว้างและทำให้เกิดความสงสัยในมาตรฐาน ซึ่งนอกเหนือจากคำนิยามและการตัดสินแล้ว ยังรวมถึงมาตรการลงโทษที่ยังมีปัญหาเรื่องการยอมรับอีกด้วย

3. การไม่ได้ลงทะเบียนและรับใบอนุญาต

ในกลุ่มของผู้ไม่ได้ลงทะเบียนสื่อมวลชน และไม่ได้เป็นผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ จึงไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กสทช. ที่จะนำมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการ

ประกอบกิจการกระเสีงและกิจการโทรทัศน พ.ศ. 2551 มาใช้ในการกำกับดูแลด้านเนื้อหารายการ เช่นเดียวกับสื่อมวลชนที่เป็นทีวี แต่ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ว่าเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งอาจต้องมีการ ตรวจสอบการกระทำความผิดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปิดหรือ ลบข้อมูลทางสื่อออนไลน์ดังกล่าว ซึ่งกระบวนการจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สามารถ ดำเนินการได้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันในการบังคับใช้กฎหมาย ระหว่างสื่อมวลชนทางทีวีซึ่งเป็นสื่อเก่า และสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อใหม่

ปัญหาและอุปสรรคในส่วนของเนื้อหาของรายการจึงอยู่ที่การไม่ได้รับความร่วมมือดำเนินการจากผู้รับ ใบอนุญาต และการไม่สามารถกำกับดูแลผู้ที่ไม่ได้ถือใบอนุญาตหรือไม่ได้ลงทะเบียนได้ และต้องหันไปใช้ กฎหมายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสีงหรือโทรทัศนโดยตรงมาใช้แทน

ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

ในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค มีกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย และนโยบายปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การออกอากาศรายการหรือการโฆษณาอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่ผิดกฎหมาย ทางสื่อโทรทัศน วิทยุกระจายเสีง และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอโฆษณาที่มีลักษณะ โอ้อวด หรือแสดงสรรพคุณอันเป็นเท็จหรือเกินจริง ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดผลเสีงต่อ สุขภาพและสังคมเป็นส่วนรวม

1. อำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะส่วนของการกระจายเสีงและโทรทัศน

การดำเนินการของ กสทช. ในการระงับการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการ กระจายเสีงและกิจการโทรทัศน จะมุ่งพิจารณาไปที่ลักษณะของการกระทำเป็นสำคัญว่ามีการดำเนินการใด ๆ ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็น การค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์นั้น กสทช. ไม่มีอำนาจโดยตรงใน การกำกับดูแลการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค แต่เป็นอำนาจของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. การต้องบูรณาการหลายหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาเสีง

สิ่งที่นับเป็นอุปสรรคและความท้าทายสำคัญก็คือ ไม่มีการเขียนกฎหมายหรือระเบียบเจาะจง สำหรับกรณีหนึ่งใดโดยตรง เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของบริบทด้านเทคโนโลยี ดังนั้น จำต้องให้หน่วยงานที่

เกี่ยวข้องบูรณาการบังคับใช้กฎหมาย ให้สามารถร่วมกันหยุดยั้งการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย หรือเอาเปรียบผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหา ช่วยให้ประชาชนไม่ถูกละเมิดสิทธิ หรือถูกเอาเปรียบจากการโฆษณาดังกล่าว ได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

ด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน

1. การต้องใช้หน่วยงานอื่นและกฎหมายประกอบอื่นเข้ามาดำเนินการ

ในด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน ช่องว่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและนโยบายปัจจุบันคือการต้องบูรณาการหน่วยงานอื่นและกฎหมายประกอบอื่นเข้ามาดำเนินการ ยกตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดทางออนไลน์ ได้แก่ (1) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ชอบ (2) แก้ไข ดัดแปลง หรือทำให้ข้อมูลผู้อื่นเสียหาย (3) ส่งข้อมูลหรืออีเมลก่อนผู้อื่น หรือส่งอีเมลสแปม (4) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลทางด้านความมั่นคงโดยมิชอบ (5) จำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด (6) ข้อมูลที่ผิด พ.ร.บ. เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ (7) ให้ความร่วมมือ ยินยอม รู้เห็นเป็นใจกับผู้ร่วมกระทำความผิด (8) ตัดต่อเติม หรือดัดแปลงภาพ (9) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชน ต้องกระทำโดยปกปิดไม่ให้ทราบตัวตน (10) เผยแพร่เนื้อหาลามก อนาจาร (11) กด Like & Share ถือเป็นวิธีหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูล (12) แสดงความคิดเห็นที่ผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และ (13) ละเมิดลิขสิทธิ์ นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

ในเรื่องดังกล่าวกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จะดำเนินการกับเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) รับแจ้งเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายจากประชาชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ
- (2) เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรวบรวมหลักฐาน
- (3) ส่งข้อมูลหลักฐานให้รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบยื่นคำร้องต่อศาล
- (4) ส่งไปขอให้ศาลมีคำสั่งปิด หรือลบข้อมูล
- (5) ส่งคำสั่งศาลถึงผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP)
- (6) ส่งคำสั่งศาลถึงผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube, Twitter เพื่อปิดหรือลบข้อมูลที่ผิดกฎหมาย
- (7) ให้ บก.ปอท. หาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุป แม้ว่ากฎหมายด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จะยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ โดยเฉพาะด้านเนื้อหา การคุ้มครองผู้บริโภค และการให้บริการโครงข่ายพื้นฐาน แต่ก็ได้มีการชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดที่ยังสามารถปรับแก้ได้ และเมื่อเข้าสู่การให้บริการ OTT TV และ OTT Audio ซึ่งมีลักษณะของการแพร่ภาพและเสียงที่อยู่บนฐานของการใช้เครื่องรับส่ง (ผู้ให้บริการ-ผู้บริโภค) ทำให้สามารถนำเอาระเบียบของ

กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เข้ามาปรับใช้ได้ในหลายส่วน หรือกระทั่งนำแนวทางไปใช้สร้างระเบียบใหม่ได้ เพียงแต่ต้องแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเดิมด้วย

5.2 กิจการภาพยนตร์

นับตั้งแต่เกิดปัญหาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ทำให้ผู้คนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ศึกษาพบปัญหาและอุปสรรค โดยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ด้านเนื้อหา

1. การจัดแบ่งประเภทเป็นอุปสรรค

การจัดประเภทภาพยนตร์ในปัจจุบันตาม พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ยังไม่สามารถสร้างการยอมรับในกลุ่มของผู้ประกอบการและผู้ชมได้ เช่น ภาพยนตร์ที่แนะนำให้ชมไม่มีความชัดเจนว่าทำไมถึงเลือกตัดสินเช่นนั้น เกิดคำถามว่าประเภทใดดีกว่าประเภทใด เช่นเดียวกับการระบุถึงภาพยนตร์ที่ผู้ปกครองควรต้องให้คำแนะนำในการรับชม หรือเกณฑ์เรื่องอายุของผู้ชมที่การแบ่งมีความถี่มากเกินไป โดยมีข้อเสนอว่า ถ้าสามารถจัดแบ่งให้เข้าใจง่ายเป็นตระกูลภาพยนตร์ (Genre) จะทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายทันทีและเหมาะสมในทางการตลาด เช่น ภาพยนตร์แอนิเมชัน ภาพยนตร์แนวฆาตกรรม มากกว่าการแบ่งแบบเดิมที่เป็นเพียงคำสั่งห้วน ๆ ไม่สะท้อนเนื้อหาของภาพยนตร์ใด ๆ

2. การบังคับใช้อย่างจริงจัง

ถึงแม้จะมีการจัดเรตติ้งภาพยนตร์เรื่องให้ได้รับเรต ฉ.20+ ซึ่งผู้จะรับชมภาพยนตร์ต้องผ่านการตรวจบัตรประชาชน จึงจะสามารถรับชมเรื่องนั้นได้ แต่เมื่อถึงการปฏิบัติจริง ขั้นตอนการตรวจสอบอาจยังมีช่องโหว่อยู่ เช่น ตรวจสอบเฉพาะขั้นตอนการซื้อตั๋ว ซึ่งนำไปสู่การให้ผู้อื่นที่อายุเกินกำหนดเป็นผู้ซื้อตั๋วให้ผู้ที่ยังไม่ถึงเกณฑ์นำตั๋วเข้าไปรับชม

3. การตีความตัวบทกฎหมายที่คลุมเครือและการมีคณะกรรมการหลายชุด

การตีความของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำได้ลำบากในกรณีที่ตัวบทกฎหมายคลุมเครือ เช่น การตีความเนื้อความที่ระบุถึงการห้ามฉายภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ หรือสถานที่มหรสพ “ที่อาจฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี” ซึ่งมีขอบเขตในการตีความกว้างขวาง และกลายเป็นข้อคำถามว่าอะไรคือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี กลายเป็นอุปสรรคในสายตาของกลุ่มผู้ผลิต

เช่นเดียวกับข้อความอื่น ๆ ใน พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่อาจทำให้เกิดการตีความแตกต่างกันไป เช่น การตีความถึงคำว่า “เนื้อหาที่ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ” หรือเนื้อหาที่พูดถึง “ความมั่นคง” ซึ่งเป็นคำที่มีความเป็นนามธรรมและสามารถตีความได้หลายแบบ

หนึ่งในทางออกเพื่อให้เกิดการยืนยันมาตรฐานจากกรรมการพิจารณาหลายชุด คือการพิจารณาเปลี่ยนสัดส่วนของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ โดยให้ภาคประชาสังคม หรือประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมกำกับดูแลมากขึ้น โดยอาจปรับให้มีวาระของการเปลี่ยนถ่าย เป็นวาระทุก 5 ปี และรวมผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์จำนวนมากขึ้น และต้องมีการสื่อสารและวางแนวทางในการตัดสินใจให้ชัดเจน

4. ความท้าทายเชิงกฎหมายสำหรับกรณี OTT TV

แม้ว่าจะมีภาพยนตร์ที่ผ่านข้อบังคับตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ให้ฉายในโรงภาพยนตร์ได้ จะถูกเลือกให้เข้าฉายใน OTT TV ในเวลาต่อมา แต่ปัญหาและอุปสรรคสำคัญก็คือพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ได้นิยามภาพยนตร์เอาไว้ในลักษณะของ “วีสดู” อันหมายถึงการฉายด้วยฟิล์มภาพยนตร์ หรือแผ่นดีวีดีเป็นหลัก ทำให้เมื่อเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่ระบบของการรับชมผ่าน OTT TV ที่มีลักษณะเป็นไฟล์หรือเป็นสัญญาณภาพ จะทำให้สงสัยว่าจะครอบคลุมหรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้ในแง่ของค่านิยาม จะทำให้การปรับใช้จากกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จะมีความเป็นไปได้มากกว่า หรือถ้าต้องการความสมบูรณ์ก็ควรมีการร่างกฎหมายใหม่ และตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพิ่มเติม

จากการดำเนินงานในส่วนของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน จะพบปัญหาและอุปสรรคดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อ OTT ได้เริ่มให้บริการในบริบทของปัจจุบัน จะพบว่าปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวจะต้องถูกหยิบยกมาพิจารณาใหม่ในบริบทของการแข่งขันกับกิจการ OTT เนื่องจากกิจการ OTT ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังมีกฎหมายอันเกี่ยวข้องที่แตกต่างจากกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แม้ว่าจะมีลักษณะการดำเนินงานที่อาจทับซ้อนกันได้ ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กับบริการ OTT ในปัจจุบัน

เรื่อง	กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์	บริการ OTT ในปัจจุบัน
การอนุญาต	- ใบอนุญาตใช้คลื่น - ใบอนุญาตประกอบกิจการ - ใบอนุญาตเครื่องวิทยุคมนาคม	ยังไม่มีภาระระบุที่แน่ชัด
การกำกับดูแลผังรายการและเนื้อหารายการ	มาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เรื่อง	กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์	บริการ OTT ในปัจจุบัน
การกำกับดูแลการแข่งขัน	<ul style="list-style-type: none"> - กำกับดูแลและป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน - กำหนดมาตรการรวมธุรกิจในการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ - ป้องกันการครอบงำกิจการอันส่งผลต่อการแข่งขัน - ติดตามสภาพการแข่งขันในตลาดกระจายเสียงและโทรทัศน์ 	ยังไม่มีการระบุที่แน่ชัด
การคุ้มครองผู้ใช้บริการ	<ul style="list-style-type: none"> - ป้องกันการเอาเปรียบผู้ใช้บริการ - ควบคุมการโฆษณาให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 	ยังไม่มีการระบุที่แน่ชัด
มาตรฐานด้านเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดมาตรฐานภาคส่งสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ - กำหนดมาตรฐานภาครับสัญญาณโทรทัศน์ 	ยังไม่มีการระบุที่แน่ชัด

6. แนวทางการกำกับดูแล OTT ในบริบทไทย: ทักษะของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทักษะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการศึกษาครั้งนี้ จะมุ่งเน้นไปยัง

- 1) ทักษะโดยรวมต่อการกำกับดูแล OTT TV ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 2) รายละเอียดและวิธีการที่ควรจะเป็น
- 3) องค์กรและหน่วยงานที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง
- 4) การกำกับดูแลในบริบทประเทศไทย

จากการวิเคราะห์จากเอกสาร อันประกอบไปด้วย กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เคยใช้ในการกำกับดูแลโทรทัศน์และภาพยนตร์ งานศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแล OTT ในบริบทประเทศไทย นำมาสังเคราะห์เพื่อก่อเกิดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เกี่ยวข้องในการกำกับดูแล และสรุปออกมาเป็นทักษะดังต่อไปนี้

6.1 ตารางสรุปการแสดงทัศนะด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 3 สรุปการแสดงทัศนะด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์

1. กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริบทไทย
<p>ก้อง ฤทธิ์ดี (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์)</p>	<p>OTT ของอเมริกามีการกำกับดูแลตัวเองประมาณหนึ่งอยู่แล้ว พร้อมด้วยเสียงสะท้อนจากกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งถ้าไม่เหมาะสมทาง OTT จะดำเนินการแก้ไขเอง</p>	<p>ไม่ควรมีการกำกับดูแล จึงไม่มีองค์กรของรัฐเข้ามาในเชิงควบคุม แต่รัฐควรส่งเสริมผู้สร้างเนื้อหาและสนับสนุนคนดู เพื่อให้เกิดเนื้อหาที่ดีและมีผู้ชมด้วย</p>	<p>ปกติประเทศไทยจะกำกับดูแลเนื้อหาการเมืองสถาบัน เรื่องเพศ ส่วนความรุนแรงมาทีหลัง แต่กรณีของ OTT อาจเป็นเรื่องยากเพราะเป็นของต่างประเทศ เช่น กรณีของ Netflix ที่กลายมาเป็นผู้สร้างระบบเสียเอง และเป็นเรื่องยากที่รัฐบาลจะมากำกับดูแล เช่น การบล็อกเฉพาะในไทย</p>
<p>ดร.สรารวุฒิ ทองศรีคำ (นักวิชาการอิสระ)</p>	<p>ควรเป็นการกำกับดูแลตัวเอง ต่อให้ออกเกณฑ์ของรัฐมาบังคับใช้ แต่ก็ยากที่จะควบคุมการเข้าถึงของคนดูอยู่ดี</p>	<p>เป็นเรื่องยากที่จะมีหน่วยงานเข้ามากำกับดูแล เพราะดูเป็นเรื่องยากที่จะควบคุมสตรีมมิ่งได้ แม้กระทั่ง กสทช. ก็น่าจะทำได้ลำบาก</p>	<p>บริบทไทยทำให้ไม่สามารถมีหนังที่ติดกับแนวทางอนุรักษนิยม เช่น หนังรักของเพศที่สาม หรือเรื่องการเมือง</p>
<p>ผศ.ดร.เวฬุรีย์ เมธาวีวินิจ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)</p>	<p>กฎหมายกำกับดูแลไม่ควรมีหน้าตาเป็นแบบกฎหมายเซนเซอร์ในปัจจุบัน ที่จำกัดว่ามีเนื้อหาบางอย่างที่สามารถนำเสนอได้ ด้วยความที่มันเป็น OTT ทำให้ยากจะห้ามการนำเสนอเนื้อหา</p>	<p>ในส่วนของภาพยนตร์ปัจจุบัน มีคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์เพื่อตรวจหนังก่อนฉายในโรง แต่ถ้าทำกับสตรีมมิ่งจะยากมาก เพราะถือเป็นเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ที่มีเนื้อหามากมายมหาศาล เป็นการเสียเวลาและน่าจะทำยากในทางปฏิบัติ</p>	<p>บริบทไทยที่ผ่านมาก็คือการทำหนังหลีกเลี่ยงประเด็นปัญหา โดยปัญหาส่วนใหญ่ก็จะเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมถึงลักษณะความเกรงใจต่อองค์กรต่าง ๆ ที่อาจประท้วง นอกจากนี้ ยังมีกรณีความเนื้อหาของแบบ เช่น การกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง</p>

1. กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริษัทไทย
ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	<p>ความสวยงามของสตรีมมิ่งคือการที่รัฐไม่มีสิทธิ์เข้าไปยุ่ง ผู้ให้บริการสามารถกำกับควบคุมดูแลกันเองในเชิงเนื้อหา และทำได้ที่อยู่แล้วระดับหนึ่ง</p>	<p>ในเชิงอำนาจหน้าที่ กสทช. มีอำนาจแค่สื่อกระจายเสียงบรอดแคสต์ติ้ง และ Telecommunication ซึ่งไม่มีอำนาจในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับออนไลน์ตรงนี้ตั้งแต่แรก ดังนั้น ความเป็นไปได้ว่าหน่วยงานที่จะมีอำนาจดูแลตรงนี้ คือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>สิ่งที่ภาครัฐต้องการผลักดันมักจะเป็น Propaganda เผยแพร่วัฒนธรรมไทย ซึ่งคิดว่าสูญเปล่า และนอกจากนี้ รัฐไม่ได้มีหน้าที่ต้องลงมาทำ Thairflix เอง</p>
ดร.วิภาดา พรหมขุนทอง (มหาวิทยาลัยมหิดล)	<p>ถ้าจะมีกฎหมาย ควรต้องมีมากกว่า 1 ฉบับ เพราะกฎหมายฉบับเดียวไม่น่าสามารถครอบคลุมเรื่องใหญ่แบบ OTT ได้ และถ้าจะมีควรทำในเชิงนโยบายระยะประมาณ 5 ปี ไม่ควรต้องทำเป็น พ.ร.บ. เพราะหากไม่เป็น พ.ร.บ. ก็จะใช้ให้ทันสถานการณ์ง่ายกว่า</p>	<p>ไม่สำคัญว่าใครจะมาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก แต่ที่สำคัญกว่าคือต้องวาง Job Description ชัดเจน ตั้งแต่ต้น ไม่ทำเกินหน้าที่ ไม่เซ็นเซอร์หรือกำกับควบคุมเกินบทบาทที่วางไว้</p>	<p>แต่ละที่ต่างมีวัฒนธรรมประเพณี มีบริบทไม่เหมือนกัน เมืองไทยมีสายหนัง แต่เมืองนอกไม่มีสายหนัง การจะเอาตัวอย่างจากเมืองนอกมาใช้ ต้องดูบริบทที่ ๆ ดูเป็นตัวอย่างได้ แต่ต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม</p>
2. กลุ่มผู้ผลิตเนื้อหาสร้างสรรค์			
ลี ชาตะเมธิกุล (เจ้าของบริษัทด้าน Post Production และวิทยากรพิเศษของ Netflix)	<p>ไม่เห็นด้วยกับการเซนเซอร์ พอเป็น Global Platform ไม่มีทางทำแบบนั้นได้ แต่เห็นด้วยเรื่องเก็บภาษี เอามาทำ Entertainment Tax สนับสนุนเนื้อหาไทยขึ้นมาในอนาคต เหมือนของฝรั่งเศสก็จะเอาภาษีบางส่วนมาเป็นทุนในการผลิตหนัง</p>	<p>มีหลายหน่วยงานทำได้ กระทรวงวัฒนธรรม สมาพันธ์ฯ สมาคมผู้กำกับ Filmboard ก็ได้ แต่ปัญหาคือไม่มีคนที่เป็นร่มใหญ่ดูแลการผลิตทั้งหมด ตรงนี้อยู่ มันเลยไม่ค่อยชัดเจนว่าใครดูอะไร</p>	<p>เราควรปล่อยให้เสรีและกำกับดูแลกันเอง</p>

2. กลุ่มผู้ผลิตเนื้อหาสร้างสรรค์	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริษัทไทย
<p>วสันต์ หอมแสงประดิษฐ์ (ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ผลงานเรื่อง The Maid ฉายทาง Netflix)</p>	<p>- ในแง่โรงภาพยนตร์ เราควรเก็บเงินจากต่างชาติ หนังต่างประเทศ รายได้เอาเข้ากองกลางเพื่อ สร้างหนังไทย</p> <p>- ส่วน OTT นั้น การจะเซนเซอร์ทำได้ลำบาก ที่สุด ควรต้องมีการกำกับดูแลคล้ายกับเนื้อหา ทางโทรทัศน์ แต่ถ้าบอกไม่แนะนำหรือให้ไม่ให้ดู คนก็จะไปหามาดูอยู่ดี</p>	<p>ไม่รู้ว่า กสทช. จะเข้าไปกำกับดูแลอย่างไร แต่ กลัวว่าจะเข้าไปควบคุมมากเกินไป ทำให้ธุรกิจ ภาพยนตร์ประสบปัญหา</p>	<p>การเซนเซอร์ในไทยมีมานานแล้ว แต่ภาพยนตร์ โดนกำกับดูแลเยอะกว่าทีวี แต่ในออนไลน์ การ จะเซนเซอร์เป็นไปได้ยากมาก อาจต้องมองถึง ความเป็นสากล</p>
<p>สุภาพ ทรिमเทพาธิป (บริษัทโมโนฟิล์ม)</p>	<p>กรอบคิดของระบบกฎหมายของไทย คิดว่า ราชการต้องเข้ามาควบคุม แต่เป็นวิธีการที่ผิด คนกำกับดูแลควรเป็นคนทั่วไป ประชาชนกำกับ ดูแลกันเอง ส่วนของการกำกับดูแลผ่านการ ส่งเสริมนั้นควรเปิดกว้าง เพราะการให้ทุนของ กองทุนสื่อสร้างสรรค์ในการทำหน้าที่ มีมิติของคำ ว่าสื่อปลอดภัยเข้ามา สื่อสร้างสรรค์ก็คือสื่อ สร้างสรรค์ ไม่ต้องปลอดภัย ปลอดภัยเป็นเรื่อง ของคนเองว่าจะรับหรือไม่รับ</p>	<p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาษี ควรจัดเก็บภาษีใน ฝั่งเนื้อหาออนไลน์ทั้งหมด เก็บอย่างถ้วนหน้า ใน อัตราที่อาจจะสูง และต้องออกแบบ พ.ร.บ. ให้ เกี่ยวกับการคลัง และบริหารจัดการโดยผู้ที่น่าจะ เข้าใจบรรยากาศการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้</p>	<p>-</p>
<p>3. กลุ่มผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ และเนื้อหาสร้างสรรค์</p>			
<p>ฤดี ผลทวีชัย (ผู้อำนวยการฝ่ายขายและธุรกิจ ต่างประเทศ บริษัท GDH)</p>	<p>ควรเน้นการส่งเสริม ในเกาหลีมี KOFIC ที่ญี่ปุ่นมี เงินสนับสนุนของแต่ละเมือง พร้อมให้คนไปถ่าย หนัง แต่ไม่แน่ใจว่าเมืองไทยมีอย่างนั้นหรือเปล่า ถ้ามีก็คงยังไม่ถึงจุดนั้น</p>	<p>คนที่มากำกับดูแลจากรัฐบาล ควรเป็นคนที่เข้าใจ หนัง รักหนัง เข้าใจวงการหนัง ซึ่งตอนนี้ยังหาไม่ เจอคนแบบนี้</p>	<p>ไทยจะมีเสน่ห์ของตัวเองที่ไม่เหมือนที่อื่น ไม่ว่าจะ Genre ไหนก็ตาม ไทยมีความเชื่อแบบของ ตัวเอง มีเรื่องธรรมะเข้ามาเกี่ยวข้อง และมีเรื่อง ของภาษาที่เป็นเอกลักษณ์</p>

3. กลุ่มผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์และเนื้อหาสร้างสรรค์	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริบทไทย
ทรงพล วงษ์คนตี (ผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัท CJ Major เอนเตอร์เทนเมนต์ และ M Pictures)	OTT ควรจะเปิดโล่ง เพราะไม่ได้มาใช้อะไรของภาครัฐ ไม่ใช่สัมปทาน เป็นคนละดินแดนโดยสิ้นเชิง การกำกับดูแล OTT อาจต้องหลวมกว่าในปัจจุบัน แต่ซีเรียสในโทรทัศน์ได้เพราะเข้าถึงง่ายกว่า โรงหนังซีเรียสแค่เรื่อง 20+ เท่านั้น	ถ้าภาครัฐไปควบคุมคงไม่เหมาะสม อย่างมากคือ การกำกับดูแลเกี่ยวกับการลงทะเบียนก่อนรับชมเท่านั้น	ควรเปิดกว้าง
ภาณุ อารี (ผู้อำนวยการฝ่ายจัดซื้อภาพยนตร์ต่างประเทศ สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล)	ต้องตั้งคำถามถึงกฎหมายต่าง ๆ ในอดีตที่บังคับใช้มาว่าได้ผลจริงไหมด้วย ฝั่งทีวีควรกดดันทางภาครัฐด้วยซ้ำว่าเมื่อไหร่จะผ่อนคลาย ส่วนประเด็นการนำเสนอเนื้อหาควรจะเปิดกว้างกว่านี้ ดังนั้น OTT ไม่ควรมีภาครัฐมากำกับดูแล	รัฐควรปรับระดับประคองวงการหนังไทยให้อยู่ได้ โดยที่รัฐก็ไม่ได้ไปทวงบุญคุณด้วยการบอกว่า ถ้าอยากให้ช่วยเหลือหนังไทย ก็ต้องทำตามนโยบายที่บอกถือว่าไม่เหมาะสม	ผู้บริโภคเห็นความแตกต่างของหนังไทย เนื้อหาไทยกับเนื้อหาต่างชาติ เช่นใน Netflix เนื้อหาไทยขาดความท้าทาย Netflix ทำหายกว่า ไม่แปลกที่คนไทยจะปฏิเสธสิ่งที่เป็นของคนไทยเอง
ธิดา ผลิตผลการพิมพ์ (Documentary Club)	ควรส่งเสริมมากกว่าคอยป้องปราม ควรมีกฎหมายส่งเสริมในเชิงความคิดสร้างสรรค์และเชิงธุรกิจ แต่ที่ผ่านมารัฐไทยยังทำลักษณะดังกล่าวไม่ชัดเจน	พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (กระทรวงวัฒนธรรม) ไม่มีเรื่องของการส่งเสริม มีแต่การควบคุม ข้าราชการสร้างความยุ่งยาก มีขั้นตอนทางเอกสารมากมาย ไม่อำนวยความสะดวกให้ภาคีเป็นเรื่องเดียวที่เห็นว่าจะได้ประโยชน์อะไรจากการมีกฎหมายขึ้นมา ดังนั้น หน่วยงานไหนของภาครัฐก็ได้ควรเข้ามาเฉพาะส่งเสริม	บริบทแบบไทยปัจจุบัน คือ การควบคุมประชาชนไทยเป็นหลัก โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคง

4. ผู้ทำงานด้านนโยบาย จากหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานความร่วมมือต่าง ๆ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริษัทไทย
ชลิตา เอื้อบำรุงจิต (หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน))	เป็นเรื่องยากที่จะกำกับดูแล เพราะเจ้าของแพลตฟอร์มยากที่จะยอม ในเมื่อเข้าสู่ความเป็นตลาดเสรี โลกดิจิทัลแล้ว การควบคุมไม่น่าจะเป็นไปได้อีกต่อไปแล้ว	ในส่วนของหอภาพยนตร์ที่ดูแลอยู่ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และสร้างองค์ความรู้ พัฒนาผู้ชม	ปัญหาของการให้ทุนและการลดค่าใช้จ่าย (Subsidize) ในไทย เพราะที่จริงเป็นการกำกับดูแลรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในต่างประเทศ แต่ใช้แบบอ้อม
ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ (กรมวิชาการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร)	สามารถกำกับดูแลในเชิงของการส่งเสริมภาพยนตร์ได้	ในความเป็นจริง อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่รัฐบาล และคณะรัฐมนตรี จึงควรส่งเสริมให้บุคคลกลุ่มนี้ได้เกิดความเข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม	ประเทศที่วงการศิลปะประสบความสำเร็จต้องมีพื้นฐานการศึกษาและความคิดเรื่องประชาธิปไตยด้วย มิเช่นนั้น งานภาพยนตร์ไทยไม่เจริญเติบโต ไม่มีวัฒนธรรมการดูหนังที่แข็งแรง
พันเอก ดร. นที ศุกลรัตน์ (รองประธานกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ)	จำเป็นต้องเป็นไปตามโมเดลสิงคโปร์ ไม่จำเป็นต้องให้มาอยู่ในเมืองไทย แต่ต้องให้เขายอมรับการกำกับดูแลของในประเทศไทย ในเมื่อเขาประกอบกิจการธุรกิจในประเทศไทย	มีหลายหน่วยงาน หลายองค์กรที่รับผิดชอบงานนี้ได้ เช่น กสทช. เอง กระทรวง DE หรือ อัย. เป็นต้น	ถ้าอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสังคม ก็ต้องมีการกำกับดูแล
สุทธิศักดิ์ ตันตะโยธิน (รองเลขาธิการ กสทช. สายงานกิจการโทรคมนาคม)	ต้องมี Regulation ด้านเนื้อหาว่าจะผิดอะไรบ้าง เน็ตเวิร์กต้องมี Regulation อีกแบบหนึ่ง เปรียบเหมือนการเอารถมาวิ่งบนถนน ต้องมีคนควบคุมดูแลว่าถนนหนทางดีไหม ลาดยางดีไหม มีหลุมมีบ่อไหม ขอบถนนไหล่ทางดีหรือเปล่า ถ้าเปรียบเทียบคือ ประเทศไทยมีเทคโนโลยีที่ดี แต่ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่การนำไปใช้งานมากกว่า	การกำกับที่วิธอาจเป็นองค์กรด้านการกระจายเสียงที่ต้องดูแลด้านโทรคมนาคมจะกำกับแพลตฟอร์มมากกว่าเน็ตเวิร์ก ถ้าเป็นกระจายเสียงจะกำกับดูแลในเรื่องที่บรรดาศาสตร์ตาม พ.ร.บ.กระจายเสียง แต่พอผ่านอินเทอร์เน็ตก็ต้องเป็นกระทรวง DE กสทช. ไม่อยาก Sanction แทรกแซงอะไร มิฉะนั้นอาจไม่เกิดการเติบโต	คนไทยไม่ค่อยฟังหรือเชื่อ หรือไว้วางใจคนไทย หน่วยงานไทย แต่ไว้วางใจองค์กรต่างประเทศมากกว่า เช่น Facebook, YouTube ว่าจะไม่ล้วงข้อมูลเอาไปใช้ด้านเสียหาย

4. ผู้ทำงานด้านนโยบาย จากหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานความร่วมมือต่าง ๆ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริบทไทย
อัจฉรินทร์ พัฒนพันธ์ชัย (ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม)	ใช้ พ.ร.บ.คอมฯ ในการปิดกั้น ไม่ให้เข้าถึงข้อมูล ได้ การจะเก็บเงินจากต่างชาติต้องคิดดี ๆ ควร เก็บต่างชาติก่อนมาเก็บคนไทยหรือคนตัวเล็ก ๆ	ไม่แน่ใจว่ากฎหมาย พ.ร.บ.คอมฯ จะมีอำนาจ ครอบคลุมได้แค่ไหน แต่การใช้ พ.ร.บ.คอมฯ ต้อง มีผู้เสียหายก่อนถึงจะจัดการได้ คิดว่าทุกสื่อควรมี การกำกับดูแลโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งเสมอ แต่ ยังไม่แน่ใจว่าองค์กรใดควรเป็นหัวหน้า	มีความกังวลเล็ก ๆ ว่าการเผยแพร่วัฒนธรรม ต่างชาติอาจส่งผลกระทบต่อความคิดของคนไทย เชื่อว่า คนไทยเหมาะสมกับเนื้อหาไทยมากที่สุด
น.อ.สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์ (รองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม)	เน้นเรื่องการป้องกันและปราบปราม และ digital literacy ถ้าเรื่องลิขสิทธิ์จะมีกฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายพนัน และกฎหมายอาหารและยา ซึ่ง แยกหน่วยงานรับผิดชอบอยู่แล้ว กฎหมาย ลิขสิทธิ์คือกรมทรัพย์สินทางปัญญา พ.ร.บ.คอมฯ จะปิดกั้นที่ไม่ได้ ต้องอาศัยกฎหมายลิขสิทธิ์ของ กรมทรัพย์สินทางปัญญา	เมื่อก่อนต่างหน่วยงานต่างทำงาน เช่น DE และ กสทช. ต่างกันประชุม ISP ตอนหลังใช้คำสั่งศาล ให้เข้มงวดมากขึ้น ถ้าไม่ปิดจะแจ้งความ ตำรวจ หรืออัยการจะไปฟ้อง ยอมปรับหรือดำเนินคดี ทางหน่วยงานเรามีอำนาจแค่นั้น	การทำเนื้อหาของไทยจะทำเรื่องสีผิว ศาสนา เอา เศียรพระไปทำไม่เหมาะสมไม่ได้ ต้องระมัดระวัง ให้ตระหนักรหว่างส่งเสริมกับการแข่งขัน ส่งเสริม อย่างไรก็ไม่กระทบต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ และศีลธรรมของบ้านเรา
ผศ.ดร.วรัญญู ศรีจิตรี (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและ สร้างสรรค์)	แนวทางการกำกับดูแลของเดิม ไม่ได้มีโมเดล อะไรแต่แรก มาตรา 37 พูดกว้าง ๆ ว่าจะต้องไม่ ขัดต่อศีลธรรมอันดี ไม่ล้มล้างการปกครอง แต่มัน เป็น grey area มาก ๆ ว่าอะไรจะเข้าหรือไม่เข้า กับองค์ประกอบข้อนี้ มันอาจจะปรับเข้ามาใช้ได้ แต่ก็ต้องเปลี่ยนไปตามบริบท	ควรมีมาตรการป้องกัน น่าสนใจว่าจะใช้ระบบ อะไรในการมาดูแล ป้องกันเด็กและเยาวชน สำหรับผู้ใหญ่ก็ถือเป็นเสรีภาพ ยกเว้นแต่ว่าผิด กฎหมายซึ่งคงทำไม่ได้อยู่แล้ว ต้องดูเจตนาว่า ทำไมจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการ restriction ทำให้ยกระดับอุตสาหกรรมอย่างไร ข้อจำกัดที่ไม่ สามารถขยายตัวได้มาจากการจำกัดเนื้อหา หรือไม่	ถ้าพูดกันว่าอยากให้คนไทยมีนวัตกรรมมากขึ้น ดังนั้นสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เราอาจจะ หมายถึงนวัตกรรมที่ดี ไม่ส่งผลเสียต่อสังคม น่าจะหาวิธีที่สื่อว่าจะสร้างตรงนี้ได้

4. ผู้ทำงานด้านนโยบาย จากหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานความร่วมมือต่าง ๆ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริบทไทย
ดร.อริป อิศวานันท์ (สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม แห่งประเทศไทย)	ตั้งหน่วยเขตเศรษฐกิจดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การ กำกับดูแลพิเศษแบบใหม่ ไม่ยุ่งกับหน่วยงาน กำกับดูแลที่มี น่าจะไปได้ กฎหมายและกำกับ ดูแลดิจิทัลต้องสังคายนาใหม่	ต้องดูตามยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานหลักดูงาน กันคนละส่วน บางหน่วยงานทับซ้อนกัน บาง เรื่องไม่มีคนดู ยุทธศาสตร์ชาติต้องมาจัดระบบ ใหม่	ค่านิยมไทยแตกต่างจากต่างประเทศ
ประสพ เรียงเงิน (รักษาการแทนรอง ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม)	กฎหมายปัจจุบันไม่ทันเทคโนโลยี ตอนแรกจะแก้ รายมาตรา แต่เทคโนโลยีไปไกลแล้ว เลย พิจารณาจะเขียนกฎหมายใหม่ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์โลกและเทคโนโลยี กำลังทำงาน กับหน่วยงานหลายงาน กับสมาพันธ์ฯ เพื่อยกร่าง กฎหมาย และศึกษาต่างประเทศด้วยว่าเขาทำกัน ยังไง	มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องทางใดทางหนึ่งกับการทำ หนัง ฉายหนังก็มีกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา กสทช. กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ กระทรวง DE เป็นต้น	ตามกฎหมายไทย ไม่สามารถกำกับดูแล ต่างประเทศได้ มีช่องว่างกำกับได้แต่คนไทย พยายามขอความร่วมมือจากต่างประเทศ ซึ่งเขา ก็เข้าใจในบริบทของไทย และไม่อยากจะเป็นตัวร้าย ในสายตาของรัฐ
5. ผู้ประกอบการ			
ดร.โชคชัย เอี่ยมฤทธิไกร (CH3+)	รัฐควรต้องเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถ คน ปัจจุบันมากำกับดูแล สนับสนุนการมีเรตติ้ง จริง ๆ ของประเทศ	OPPA (สมาคมการค้าสื่อออนไลน์คุณภาพ (ประเทศไทย) หรือ Online Premium Publisher Association (Thailand)) ศึกษาไว้ เรื่องเรตติ้ง กสทช. ควรจะเป็นตรงกลาง รวม พวกนี้เข้ามา ตั้งคณะกรรมการรีเสิร์ชด้านนี้ แล้ว สรุปออกมา	-
ศิวพร เฟ่งผล (หัวหน้าแผนกงานบริหารวิดีโอ และบรอดคาสต์ AIS)	หากจะทำกฎหมายออกมา ไม่ควรมีกฎหมายแค่ ฉบับเดียวแล้วกำกับดูแลทุกเรื่อง เพราะไม่มีทาง ทั่วถึง	อยากให้ กสทช. เป็นเจ้าภาพใหญ่ แต่ก็มีความ เกี่ยวพันกับอีกหลายองค์กร อาทิ กรมสรรพากร กระทรวงต่างประเทศ เรื่องของสิทธิ์ (Right)	อยากให้ช่วยเหลือ และส่งเสริมผู้ประกอบการ ไทยมากขึ้น ทุกวันนี้ยอดเข้าชมและเงินไหลออก นอกประเทศหมด

5. ผู้ประกอบการ	รายละเอียดและวิธีการ	องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ความเป็นบริษัทไทย
<p>ปรัชญา ชิพเจริญรัตน์ (บรรณาธิการบริหาร NEWS ONLINE ช่อง ONE)</p> <p>รัฐธีร์ ฉัตรดำรงศักดิ์ (Senior Assistant Vice President Digital Marketing ช่อง ONE)</p> <p>สุจรรยา วิลเก็ส (ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ช่อง ONE)</p> <p>(ความเห็นร่วมกันในการสัมภาษณ์)</p>	<p>ควรมีมาตรฐานของการกำกับดูแล ตั้งแต่ระบบ โทรทัศน์เดิมที่ต้องได้รับความเห็นชอบจาก ระเบียบและการควบคุมของรัฐเสียก่อน</p>	<p>สามารถต่อยอดจาก กสทช. ได้ แต่ไม่ควรทำให้ เกิดความยากลำบากแก่ผู้ประกอบการ</p>	<p>คำถามคืออะไรคือความเป็นไทยกันแน่? ในยุคที่ กำลังก้าวเข้าสู่ความเป็นสากล ไม่ควรจำกัด ลักษณะของไทยในเนื้อหา</p>

6.2 ทิศนะต่อแนวทางการกำกับดูแลในรูปแบบต่าง ๆ

จากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 5 ประเภท ผู้ให้ข้อมูล พร้อมด้วยกรวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับเอกสารที่เป็นงานวรรณกรรมปริทัศน์ ทำให้สามารถสรุปถึงลักษณะความเป็นไปได้ของแนวทางการกำกับดูแล OTT ดังต่อไปนี้

6.2.1 แนวทางอย่างกว้างของการกำกับดูแล

เมื่ออ้างอิงกับแนวคิดด้านการกำกับดูแล จะพบลักษณะของความเป็นไปได้ที่กว้างดังนี้

1. การกำกับดูแลโดยรัฐ (Formal Regulation)

ใช้การแทรกแซงทางกฎหมายและนโยบาย แนวทางนี้มีการใช้อยู่กับการกำกับดูแลโทรทัศน์แต่เดิม ซึ่งมีแนวโน้มว่าในความท้าทายใหม่ของ OTT จะเป็นการปรับพระราชบัญญัติและกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาบังคับใช้ เช่น พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 หรือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 ใช้เป็นแนวทางในการร่างขึ้นใหม่ ซึ่งอาจเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือการตั้งคณะกรรมการพิจารณาขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะ วิธีการดังกล่าวนี้มีข้อดีกับกลุ่มของเจ้าหน้าที่รัฐ คือ มีความคุ้นเคยกับวิธีการลักษณะนี้มากที่สุด แต่จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากของเดิมที่เคยมีอยู่ เพื่อปรับแก้หรือร่างใหม่ให้ดีขึ้น

ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวจะเอื้ออำนวยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถทำหน้าที่กำกับดูแลได้ตามกลไกของการปกครองและทางธุรกิจการประกอบการ โดยในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหานั้นยังอาจใช้กับการกำหนดโควตาเนื้อหา การตรวจพิจารณาเนื้อหาก่อนนำเข้าสู่ระบบซึ่งประการหลังนี้กลุ่มผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายไม่เห็นด้วยนัก แต่ถ้าต้องทำก็ควรดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตเนื้อหาด้วย

2. การกำกับดูแลตนเอง/การกำกับดูแลกันเอง (Self-Regulation)

เป็นแนวทางที่ต้องอาศัยผู้ให้บริการแต่ละเจ้าหรือในกลุ่มองค์กรวิชาชีพ สร้างกรอบการดูแลตนเองขึ้นมา โดยจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพของเนื้อหาและจรรยาบรรณ วิธีการนี้ให้อิสระแก่ผู้ให้บริการ มีความยืดหยุ่น เข้าใจธรรมชาติของระบบตลาดและจรรยาบรรณในแวดวงวิชาชีพ รวมถึงมีความสามารถในการปรับตัวได้ง่ายกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และยังเป็นส่งเสริมระบบการค้าโลกที่ผู้เป็นเจ้าของแพลตฟอร์มรายใหญ่ มักจะมาจากต่างชาติ

แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือ ความยินยอมและเต็มใจที่จะออกมาตรการมาดูแลตนเอง ความโปร่งใสในการดูแลตนเอง รวมไปถึงบทลงโทษหรือการปรับปรุง โดยสรุปแล้วแนวทางนี้ทำให้เกิดความเสรีและขับเคลื่อนไปตามระบบโลก แต่ในบริบทไทย ซึ่งคุ้นเคยกับการทำงานร่วมกับภาครัฐ จึงอาจจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำกับดูแลโดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย

3. การกำกับดูแลร่วม (Co-Regulation)

เป็นทางเลือกที่ผสมผสานระหว่างการกำกับดูแลโดยภาครัฐและการกำกับดูแลกันเอง/ตนเอง ข้อดีคือความสามารถใช้กฎหมายและนโยบายของรัฐเข้ามาใช้ ไปพร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มผู้ประกอบการได้ ดังนั้น ข้อดีของการกำกับดูแลร่วมคือสามารถเข้าใจธรรมชาติของผู้ให้บริการกันเอง โดยที่รัฐก็ยังสามารถที่จะเข้ามาส่งเสริมหรือสร้างกรอบบางประการได้ แต่วิธีการดังกล่าวนี้จำเป็นต้องศึกษาในส่วนนี้ให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นว่าจะส่งเสริมกันอย่างไร เช่น รัฐเข้ามาดูแลด้านกฎระเบียบในการดำเนินกิจการ สร้างการส่งเสริมผู้สร้างสรรค์และผู้ประกอบการไปพร้อม ๆ กับมีบทลงโทษในเชิงของการปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค โดยตั้งอยู่บนฐานของความเข้าใจในองค์กรวิชาชีพ/ผู้ประกอบการที่จะมีมาตรฐานเนื้อหาทั่วไปในทางเดียวกัน เช่น จะไม่นำเสนอความรุนแรง ความหยาบคาย ความเกินเลยเรื่องเพศ เป็นต้น แต่ต้องดำรงไว้ซึ่งอิสระในการสร้างสรรค์เนื้อหาที่หลากหลายของผู้ผลิตด้วย

6.2.2 แนวทางสำหรับการกำกับดูแล

หากพิจารณาแยกในองค์กรประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล จากทัศนะของผู้ให้ข้อมูลจะสามารถนำมาจัดกลุ่มแนวทางดังต่อไปนี้ซึ่งสามารถปรับใช้กับการออกแนวทางสำหรับ OTT ได้

1. แนวทางปล่อยเสรีโดยไม่กำกับดูแล/กำกับดูแลน้อยที่สุด

แนวทางดังกล่าวนี้มีการนำเสนอขึ้นมาบ้างในกลุ่มของนักวิชาการและผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในการไม่ต้องกำกับดูแลเนื้อหาใน OTT TV เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่เกินเลยอำนาจของรัฐไทยในมิติการค้าโลก อย่างไรก็ตาม ยังอยากให้มีการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ผลิตเนื้อหาไทยโดยไม่จำกัดคำนิยามของความเป็นไทย

สิ่งที่ยอมรับกันในทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ความคิดในเรื่องของการลงทะเบียนของผู้ประกอบการ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษี ซึ่งจะก่อผลประโยชน์กับประเทศ

2. แนวทางกำกับดูแลโดยรัฐเข้ามาเป็นเจ้าภาพหลัก

แนวทางดังกล่าวนี้เป็นการประสานแนวคิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่สามารถครอบคลุมทุกมิติในการกำกับดูแล แต่ผู้ผลิตต้องยอมรับการกำกับดูแลเนื้อหาอยู่บ้าง

6.2.3 รายละเอียดและวิธีการดำเนินงาน

6.2.3.1 การกำหนดกรอบการกำกับดูแล ควรพิจารณาใน 2 ส่วนควบคู่กันโดยคำนึงถึงผลได้และผลเสีย ตลอดจนความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการทุกรูปแบบ ได้แก่

- การปรับปรุงวิธีการกำกับดูแลและประกอบกิจการโทรทัศน์ในแบบเดิม (Linear TV)

- การกำหนดร่างวิธีการกำกับดูแลและประกอบกิจการโทรทัศน์ในแบบ OTT ที่เอื้อต่อการจดทะเบียนใหม่ โดยมีการจัดกลุ่มประเภทกิจการให้ชัดเจน เช่น AVoD, SVoD เป็นต้น

6.2.3.2 การศึกษาและรับฟังความคิดเห็นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในแง่ของผู้ประกอบการโทรทัศน์แบบเดิม ผู้เข้าข่ายประกอบกิจการ OTT ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแง่ของการกำกับดูแล ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการยอมรับในกรอบและวิธีการกำกับดูแลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ควรพิจารณาจากแนวทางอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น กรณีศึกษาจากต่างประเทศ การรับฟังข้อมูลและคำแนะนำจากสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (International Telecommunication Union: ITU) หรือการเข้าร่วมในการประชุมระดับสากล เช่น International Regulator Forum (IRF) เป็นต้น

6.2.3.3 การสร้างเครื่องมือกำกับดูแล อันได้แก่ การแก้ไขหรือปฏิรูปหรือการออกกฎหมายเกี่ยวกับ OTT และกิจการที่เกี่ยวข้องหรือนำมาเปรียบเทียบได้ เช่น โทรทัศน์ โดยจะต้องมีแรงงานและเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลต่อไปในอนาคต อาจจะเป็นในรูปแบบของความร่วมมือ หรือการตั้งหน่วยงานร่วมขึ้นมา เช่นกรณีของ คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เป็นต้น

6.2.3.4 การจูงใจให้เข้าร่วม อันได้แก่ การทำให้เกิดการจดทะเบียนผู้ประกอบการ การแบ่งประเภทของกิจการและขนาดกิจการ เพื่อให้เกิดความสมดุลและเป็นธรรมในการกำกับดูแล ทั้งนี้ยังรวมถึง

- เจือปนด้านภาษีและค่าธรรมเนียม
- ความเป็นธรรมกับผู้ประกอบการกระจายเสียงและโทรทัศน์แบบเดิม
- การจูงใจด้านลิขสิทธิ์ การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลดค่าธรรมเนียม การตั้งกองทุนช่วยเหลือ เป็นต้น

6.3 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหลักในฐานะของความเป็นสื่อ

- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- กระทรวงวัฒนธรรม

ทั้ง 3 หน่วยงานนี้จะมีความเกี่ยวพันในฐานะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของ OTT ทั้งในลักษณะของความเป็นวิทยุและโทรทัศน์ที่มีการแพร่ภาพและใช้โครงข่ายสัญญาณ (กสทช.) การนำเนื้อหาเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) และความเป็นภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (กระทรวงวัฒนธรรม) ซึ่งควรที่จะสร้างความร่วมมือทั้งในลักษณะของการมีเจ้าภาพหลักหรือเจ้าภาพร่วม

6.3.2 หน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้องในการทำงาน

- สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (OTCC) ในฐานะหน่วยงานเพื่อส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมตามกลไกของตลาด
- กรมสรรพากร ในฐานะหน่วยงานเพื่อจัดเก็บภาษีสำหรับผู้ประกอบการกิจการแบบ OTT
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา ในฐานะการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์
- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ในฐานะการคุ้มครองผู้ใช้บริการ OTT

6.3.3 องค์กรและความร่วมมืออื่น ๆ

- สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย
- สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ
- คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ทั้งนี้ เมื่อมีการตั้งคณะกรรมการด้านการกำกับดูแล OTT แล้ว ควรมีการปรึกษาหารือร่วมกับสาธารณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งฝ่ายผู้ประกอบการ ภาครัฐ และประชาชน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมจริงของการประกอบกิจการและการบริโภค เช่น ทหารเรือในประเด็นการกำกับดูแล การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประกอบกิจการได้โดยเสรีและเป็นธรรม รวมถึงกรณีผู้มีส่วนได้และส่วนเสียภายหลังจากเกิดรูปแบบการกำกับดูแล

6.4 ความเป็นบริบทไทยในเชิงกำกับดูแลเนื้อหา

จากการทบทวนเอกสาร วรรณกรรมปริทัศน์ที่ได้ศึกษาและให้ข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบายการกำกับดูแลกิจการ OTT ในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาสำหรับบริบทไทย ทั้ง TV และ Audio นั้น (เน้น TV เป็นหลัก) สรุปได้เป็น 4 มิติ ประกอบด้วย

1) ด้านการคุ้มครองเยาวชน

สิ่งจำเป็นสำหรับการกำกับดูแลเนื้อหาเพื่อคุ้มครองเยาวชนในกิจการ OTT ได้แก่ การกำหนดลักษณะต้องห้ามและการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการในบริการ OTT ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อตลาดของบริการ OTT กำลังเริ่มขยายตัวในประเทศไทย ผู้ให้บริการจะต้องแข่งขันและสร้างความแตกต่างของเนื้อหา หากไม่มีมาตรการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้คำแนะนำแก่ผู้รับชม อาจมีการให้บริการสื่อที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมต่อเยาวชนได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่ผ่านมาอีกประการคือ เกณฑ์หรือมาตรการในการพิจารณาระดับความเหมาะสมของเนื้อหารายการ ควรผ่อนปรนมากกว่าที่กำกับบริการในกิจการโทรทัศน์ปัจจุบัน เนื่องจาก OTT

เป็นบริการที่การเข้าถึงแบบมีเงื่อนไข ต่างจากกิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป ทุกคนเข้าถึงได้เป็นพื้นฐาน

แนวทางในการออกข้อกำหนดด้านเนื้อหารายการที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ชม ได้มีงานวิจัยเสนอเป็นแนวทางดังนี้

(1) ห้ามเผยแพร่เนื้อหารายการที่เป็นอันตรายที่มีแนวโน้มสร้างความเกลียดชัง (หรือตามที่กฎหมายไทยกำหนด)

(2) เนื้อหารายการจะต้องไม่เป็นอันตรายเพื่อคุ้มครองผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

(3) ห้ามการสนับสนุนสินค้าบุหรี่ยาสูบ หรือสินค้าที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงามในประเทศไทย

(4) ห้ามเผยแพร่เนื้อหารายการที่เป็นอันตราย ที่มีแนวโน้มสนับสนุนการก่ออาชญากรรมและเนื้อหารายการที่มีลักษณะลามก

2) ด้านการกำหนดสัดส่วนเนื้อหาที่สร้างโดยผู้ผลิตในประเทศ (Local Content Quota)

การกำหนดสัดส่วนเนื้อหาที่สร้างโดยผู้ผลิตในประเทศ (Local Content Quota) บน OTT เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการกำกับดูแลเนื้อหาที่งานวิจัยที่ผ่านมาเสนอแนะ โดยกำหนดสัดส่วนของเนื้อหาโดยผู้ผลิตไทยที่จะต้องให้บริการในแคตตาล็อกรายการของผู้ให้บริการ OTT ในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อเนื้อหาไทยในเชิงสร้างสรรค์ เป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตเนื้อหาในไทยเกิดการปรับตัวและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้มากขึ้น รวมถึง เป็นการสร้างโอกาสให้กับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทยในการขายลิขสิทธิ์รายการสู่ต่างประเทศในอนาคต

3) ด้านโฆษณา

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่ผ่านมา กล่าวถึงการเพิ่มเติมระยะเวลาโฆษณาบนโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ทั้งแบบที่ใช้คลื่นความถี่และไม่ใช้คลื่นความถี่ให้สามารถลงโฆษณาได้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการขยายโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มกิจการแบบดั้งเดิมดังกล่าวให้เท่าเทียมกับกิจการโทรทัศน์ในรูปแบบใหม่ เช่น OTT TV

4) ด้านการคุ้มครองสิทธิในการรับสารของผู้พิการ

นโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงเนื้อหาของผู้พิการบนแพลตฟอร์ม OTT TV งานวิจัยที่ผ่านมาเสนอให้ กสทช. ควรกำหนดให้ผู้ให้บริการ OTT TV ให้บริการคำบรรยายแทนเสียง (Closed Caption) และเสียงบรรยายภาพ (Audio Description) เพื่อส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงสื่อของผู้พิการอย่างเท่าเทียม เช่นเดียวกับมาตรการของหน่วยงานกำกับดูแลในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- Ang, P. H. (2005). The Possibilities and Limits of Self-Regulation. In P. H. Ang, *Ordering chaos : regulating the internet*. Singapore: Cengage Learning Asia.
- European Commission. (2018a, October 5). *European Parliament approves revised rules for audiovisual media across Europe*. Retrieved from European Commission: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-parliament-approves-revised-rules-audiovisual-media-across-europe>
- European Commission. (2018b, December 5). *Revision of the Audiovisual Media Services Directive (AVMSD)*. Retrieved from European Commission: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/revision-audiovisual-media-services-directive-avmsd>
- European Commission. (2020a, July 7). *Audiovisual Media Services Directive (AVMSD)*. Retrieved from European Commission: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/audiovisual-media-services-directive-avmsd>
- European Commission. (2020b, September 29). *On-demand Audiovisual Markets in the European Union (2016)*. Retrieved from European Commission: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/demand-audiovisual-markets-european-union-2016>
- ITU-T. (2017). *Economic Impact of OTTs*. ITU. Retrieved from https://www.itu.int/dms_pub/itu-t/opb/tut/T-TUT-ECOPO-2017-PDF-E.pdf
- Schulz, W., & Held, T. (2004). *Regulated Self-regulation as a Form of Modern Government: An Analysis of Case Studies from Media and Telecommunications Law*. Bloomington: Indiana University Press.
- Statista Research Department. (2016, July 8). *Estimated number of active streaming subscribers to Netflix in Thailand from 2017 to 2020* . Retrieved from Statista: <https://www.statista.com/statistics/607622/thailand-netflix-subscribers/>
- Telecom Regulatory Authority of India. (2018, November 12). *Regulatory Framework for Over-The-Top (OTT) communication Services*. New Delhi: Telecom Regulatory Authority of India. Retrieved from Telecom Regulatory Authority of India: <https://tra.gov.in/sites/default/files/CPOTT12112018.pdf>
- The Asia Video Industry Association. (2018). *OTT TV POLICIES IN ASIA*. Hong Kong: The Asia Video Industry Association.

- กษิติธร ภูภราดัย. (22 ตุลาคม 2563ก). สัมภาษณ์.
- กษิติธร ภูภราดัย. (21 พฤศจิกายน 2563ข). สัมภาษณ์.
- ก้อง ฤทธิ์ดี. (22 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ไกรวุฒิ จุลพงศธร. (1 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- จักรพันธ์ สีละมาสวัฒน์. (26 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- ชนัญฐา อยู่เสนาสน์. (26 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- ชัญญสรา อรณพ ณ อยู่ธยา. (2556). *การกำกับดูแลเนื้อหาอาหารรายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทยเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เข้าถึงได้จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/43627/1/5185102928.pdf>
- ชัญญสรา อรณพ ณ อยู่ธยา และพิรงรอง รามสูต. (ตุลาคม-ธันวาคม 2557). การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาอาหารรายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ไทยภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 32(4), 51-76. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcomm/article/view/160404/115739>
- ชลิตา เอื้อบำรุงจิต. (13 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ชาคริต ดิเรกวัฒนชัย. (19 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- โชคชัย เอี่ยมฤทธิไกร. (3 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ทรงพล วงษ์คนดี. (10 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ธวัทวงศ์ ศิลมานนท์. (10 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์. (16 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- ธิดา ผลิตผลการพิมพ์. (18 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.
- นที ศุกลรัตน์. (6 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- บริษัท ไทม์ คอนซัลติ้ง จำกัด. (2560). *รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลการแข่งขันในกิจการโทรทัศน์แบบ Over the Top (Competition Regulation on OTT TV)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก
<https://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/600200000005.pdf>
- บริษัท ไทม์ คอนซัลติ้ง จำกัด. (2562). *รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาสภาพตลาดและพฤติกรรมของผู้รับชม เพื่อกำหนดนโยบายกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัล ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก
<http://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/621200000002.pdf>

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม. (4 มิถุนายน 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 142 ง. เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/142/T_0043.PDF

ประสพ เรียงเงิน. (22 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

ปรัชญา ชีพเจริญรัตน์. (12 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

พระราชสิริ กุหลาบ, พิมลพรรณ ไชยนันท์ และชนัญสรุ อรณพ ฌ อยู่ธยา. (2558). *รายงานสรุปฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยการกำกับดูแลเนื้อหาในวิทยุและโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล: ประสบการณ์จากประเทศที่เปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลแล้ว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก <http://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/590200000002.pdf>

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551. (26 กุมภาพันธ์ 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 61. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=573055&ext=pdf>

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544. (9 พฤศจิกายน 2544). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 11. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=838193&ext=pdf>

พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560. (23 มกราคม 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 1. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=766866&ext=pdf>

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562. (24 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 52. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=834296&ext=pdf>

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. (30 เมษายน 2522). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 20. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=302495&ext=pdf>

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2559. (9 กันยายน 2559). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 1. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=758031&ext=pdf>

พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551. (27 กุมภาพันธ์ 2551). หน้า 116. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=773785&ext=pdf>

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. (9 ธันวาคม 2537). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 1. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=686804&ext=pdf>

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (10 มิถุนายน 2550). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 4. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=766928&ext=pdf>

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2562. (26 เมษายน 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 69. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=832109&ext=pdf>

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553. (17 ธันวาคม 2553). *ราชกิจจานุเบกษา*, หน้า 1. เข้าถึงได้จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=641370&ext=pdf>

พิรงรอง รามสูต. (2556). *วิทยุชุมชนในประเทศไทย จากการปฏิรูปสื่อสู่การกำกับดูแลที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เข้าถึงได้จาก https://th.boell.org/sites/default/files/community_radio_2013_1.pdf

พิรงรอง รามสูต ธรณะนันท์ และศศิธร ยูวโกศล. (2546). *การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย*. ภาณู อารี. (28 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2559). *รายงานผลการศึกษาระดับปฐมภูมิ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ : เล่มที่ 7 “กลไกการกำกับดูแลตนเอง”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2017/10/เล่มที่-7-กลไกการกำกับดูแลตนเอง-1.pdf>

รัฐธีร์ ฉัตรดำรงศักดิ์. (12 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

ฤดี ผลทวีชัย. (30 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

ลี ชาตะเมธิกุล. (19 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

วรรษัญ คุรุจิต. (28 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

วสันต์ หอมแสงประดิษฐ์. (28 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

วิกานดา พรหมขุนทอง. (20 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

วิสิฐศักดิ์ เจริญไชย. (20 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

เวฬุรีย์ เมธาวิวินิจฉัย. (9 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

ศิวพร เฟ่งผล. (20 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ. (6 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

สรารุฒิ ทองศรีคำ. (11 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.). (2560). *สภาพการแข่งขันและแนวทางการกำกับดูแลกิจการ Over The Top : OTT*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก <http://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/600900000004.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.). (2562). รายงานสรุปผลการศึกษานโยบายการกำกับดูแลการแข่งขันกิจการโทรทัศน์ในยุค การเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก

<http://broadcast.nbtc.go.th/data/academic/file/620700000012.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. (ม.ป.ป.). กสทช. – อย. – สคบ.- ดีอี- สตช.จับมือลงนาม ผนึกกำลังกำกับดูแลโฆษณาอาหาร ยา ผลิตภัณฑ์สุขภาพผิดกฎหมาย. เข้าถึงได้ จาก กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา:

http://pca.fda.moph.go.th/public_media_detail.php?id=2&cat=49&content_id=1572

สุจรรยา วิลเลกัส. (12 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

สุทธิศักดิ์ ต้นตะโยธิน. (14 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

สุภาพ ทริมเทพาธิป. (18 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

โสภณ ศักดาพิศิษฐ์. (1 กันยายน 2563). สัมภาษณ์.

อธิป อัศวานันท์. (12 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

อัจฉรินทร์ พัฒนพันธ์ชัย. (6 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.

อาสา จับตา ออนไลน์. (6 สิงหาคม 2563). *อาสา จับตา ออนไลน์*. เข้าถึงได้จาก Facebook:

<https://www.facebook.com/DESMonitor/photos/a.104791391332736/112769307201611/>

อิทธิพล วรานุศุกกุล. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557). การกำกับดูแลสื่อภาพยนตร์ของไทย. *วารสารวิชาการ นวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 2(2), 36-46. เข้าถึงได้จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/93071/72896>